

ANKARA UNIVERSITY
ASIA-PACIFIC RESEARCH CENTER
(APAM)

The Changing International Order: The Perspectives of Turkey and Japan

Edited by:
A. Merthan DÜNDAR
Bahadır PEHLİVANTÜRK

Not For Sale

ISBN: 978-605-136-424-7
Ankara University Publishing House
<http://basimevi.ankara.edu.tr>

Ankara•2019

Değişen Dünya Düzeni: Türkiye ve Japonya'nın Perspektifleri • *The Changing International Order: The Perspectives of Turkey and Japan*

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ASYA-PASİFİK ÇALIŞMALARI UYGULAMA
ve
ARAŞTIRMA MERKEZİ (APAM)

Değişen Dünya Düzeni: Türkiye ve Japonya'nın Perspektifleri

Yayına Hazırlayan:
A. Merthan DÜNDAR
Bahadır PEHLİVANTÜRK

Para ile Satılmaz.

ISBN: 978-605-136-424-7
Ankara Üniversitesi Basımevi
<http://basimevi.ankara.edu.tr>

Ankara•2019

***DEĞİŞEN DÜNYA DÜZENİ:
TÜRKİYE ve JAPONYA'NIN PERSPEKTİFLERİ***

**Yayına Hazırlayan
A. Merthan DÜNDAR
Bahadır PEHLİVANTÜRK**

Ankara • 2019

Ankara Üniversitesi Yayınları No: 631
Asya-Pasifik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
APAM Yayınları : 3

ISBN: 978-605-136-424-7

Baskı Yeri:
Ankara Üniversitesi Basımevi
İncitaşı Sokak No: 10 06510 Beşevler / ANKARA
Tel: (0312) 213 66 55
Basım Tarihi: 01/02/2019

İçindekiler

I. AÇILIŞ KONUŞMALARI

1. Prof. Dr. A. Merthan DÜNDAR (Ankara Üniversitesi Asya-Pasifik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (APAM) Müdürü) 1
2. Büyükelçi Akiko MIYAJIMA (Japonya'nın Türkiye Büyükelçisi) 2

II. DAVETLİ KONUŞMACILAR

1. Büyükelçi Shotaro OSHIMA (Uluslararası Ekonomik Çalışmalar Enstitüsü Başkanı)
Japonya Diplomasisi Yeniden Bir Kavşak Noktasında: 1868, 1918, 1968 ve 2018 3
2. Prof. Dr. Hüseyin BAĞCI (Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü)
Küresel ve Bölgesel Güvenlik Bağlamında Türkiye: Sorunlar ve Beklentiler ... 12

III. PANEL SUNUMLARI

PANEL 1

ORTA DOĞU

1. Dr. Öğr. Gör. Satoshi IKEUCHI (Tokyo Üniversitesi)
Süregelen Orta Doğu'nun Yeniden Şekillendirilmesi 20
2. Dr. Öğr. Gör. Haluk KARADAĞ (Başkent Üniversitesi)
Türkiye'nin Sınırlarının Ötesinde Siyaset: Yapısal Bir Analiz 25

PANEL 2

ÇİN'İN MEYDAN OKUYUŞU

1. Doç. Dr. Tomoko AKO (Tokyo Üniversitesi)
Çin'in ve Çin Halkının Geleceği: Tıkanmış Sosyal Uzamda Zenginlik Özlemi 31
2. Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Çin'in Yeni İpek Yolu Projesi ve Gerekçeleri 36

PANEL 3

BÖLGELERDEKİ EKONOMİK BÜTÜNLEŞMELER

1. Shotaro OSHIMA (Tokyo Üniversitesi)	
TTP Olmak veya Olmamak, İşte Bütün Mesele Bu	44
2. Murat YAPICI (Ekonomi Bakanlığı)	
Gümrük Birliği ve Türkiye-Japonya Ticaret Müzakereleri	48
3. Büyükelçi Bozkurt ARAN (TEPAV Ticaret Çalışmaları Merkezi)	
Ticarete Dayalı Kuralların Genel Görünüşü: Dünya Ticaret Örgütü Üzerine Bir Deneme Senaryosu	52

DEĞİŞEN DÜNYA DÜZENİ: TÜRKİYE ve JAPONYA'NIN PERSPEKTİFLERİ

I. AÇILIŞ KONUŞMALARI

1. Prof. Dr. A. Merthan DÜNDAR

*(Ankara Üniversitesi Asya-Pasifik Çalışmaları Uygulama ve
Araştırma Merkezi (APAM) Müdürü)*

Sayın Büyükelçi Miyajima, değerli hocalarım, değerli büyükelçiler, hanımefendiler, beyefendiler hoş geldiniz, günaydın.

Malum artık kış bitti, bahara giriyoruz. Mevsimler değişiyor, mevsimler değiştiği gibi dünya da değişiyor. Dünya değişirken, Dünya'daki dengeler de değişiyor ve bu dengeler içerisinde Türkiye ve Japonya ne yapabileceğini anlamaya çalışıyor. Bugün burada, Türkiye ve Japonya'dan diplomatlar, akademisyenler ve uzmanlar bu konuyu tartışacaklar. Değişen dünya düzeninden Türkiye ve Japonya ne bekliyor, ne gibi değişiklikler bekliyor ve ne yapabilir; bunu anlamak için burada toplandık. Öncelikle Japon Büyükelçiliği'ne katkıları için çok teşekkür ediyoruz; "Değişen Dünya Düzeni: Türkiye ve Japonya'nın Perspektifleri" konulu bu organizasyonu Ankara Üniversitesi Asya-Pasifik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (APAM) ile birlikte gerçekleştiriyorlar. İnşallah faydalı bir toplantı olur. Buradaki konuşmaları, daha sonra kitap olarak yayımlayarak ortaya çıkan görüş ve fikirleri kamuoyu ile de paylaşacağız. Tüm katılımcılara, hocalarımıza, değerli konuşmacılarımıza ve Sayın Ekselans Miyajima'ya tekrar teşekkür ediyorum.

2. Büyükelçi Akio MIYAJIMA
(Japonya'nın Türkiye Büyükelçisi)

Nazik tanıtımınız için çok teşekkür ederim.

Merhaba,

Sayın konuklar, hanımefendiler, beyefendiler. Japonya Büyükelçisi olarak Türkiye'ye geleli 6 ay oldu. Türkiye'nin birçok şehrini gezdim ve her yerde Türkler tarafından sıcak karşılanıyorum. Burada olduğum için kendimi çok mutlu ve şanslı hissediyorum. Japonya ve Türkiye coğrafi olarak uzak olsalar da kalbimiz birbirine yakındır.

Bugün Hilton Otel'de düzenlediğimiz diplomatik seminerimize katılan değerli bilim insanlarını, gelecek vaat eden öğrencileri karşılamaktan büyük bir onur duyuyorum. Bu seminer 2014 yılından bu yana düzenlenenler arasında dördüncüsü. Etkinliği gayet güzel biçimde organize eden Ankara Üniversitesi, Asya Pasifik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi APAM'a teşekkürlerimi sunmak isterim. Katkılarından dolayı Prof. Dr. Dündar ve sayın Dr. Pehlivan Türk'e de ayrıca çok teşekkür ederim. Bu yıl için belirlediğimiz tema Değişen Dünya Düzeni: Türkiye ve Japonya'nın Perspektifleri. Aramızda fikirlerini bizimle paylaşmak amacıyla Japonya'dan katılan ve konularında uzmanlıklarıyla öne çıkan üç konuşumuz ve karşılıklı tartışma yürütecekleri Türkiye'den mevkidaşları bulunuyor. Bu seminerin devamı, Cuma günü İstanbul'da Boğaziçi Üniversitesi'nde devam edeceğinden konuyla ilgilenen arkadaşlarınıza Boğaziçi Üniversitesi'ne gelmelerini iletmenizi rica ederim. Bu etkinlik sayesinde her iki ulus ve akademisyenler arasındaki karşılıklı anlayışın gelişmesini içtenlikle umut ediyorum. Uluslararası toplum düzeni büyük değişim göstermektedir. Tam da bu nedenle Japonya ve Türkiye'nin perspektiflerinin açık biçimde ifade edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Konuşmaları keyifle dinleyeceğim.

II. DAVETLİ KONUŞMACILAR

1. Büyükelçi Shotaro OSHIMA

(Uluslararası Ekonomik Çalışmalar Enstitüsü Başkanı)

JAPONYA DİPLOMASİSİ YENİDEN BİR KAVŞAK NOKTASINDA: 1868, 1918, 1968, and 2018

Nazik davetiniz için çok teşekkür ederim. Her şeyden önce bu çok ilginç ve bilgilendirici seminer için organizatörlere teşekkür etmek istiyorum: Ankara Üniversitesi ve APAM'a, Prof. Dündar'a ve ayrıca eski meslektaşım Büyükelçi Miyajima'ya beni düşünerek davet ettikleri için teşekkür ederim. Bu daveti kabul etmekte bir an için bile tereddüt etmedim. Aslında, daha önce turistik gezi amacıyla Türkiye'de bulunmuştum. Bu sebeple bu seminer benim için Türkiye'den insanlarla tanışmak ve konuşmak için ilk fırsat mahiyetinde. Dün birkaç kişiyle tanıştım ve burada bulunmaktan gerçekten keyif alıyorum. Başlık, burada gördüğünüz gibi: Japonya Diplomasisi Yeniden Bir Kavşak Noktasında: 1868, 1918, 1968, 2018. Başlıkta yer alan tarihler arasında sizler de 50 yıl aralık olduğunu açıkça görüyorsunuz. Ocak ayı sonlarında, mevcut Japonya parlamentosunun olağan oturumunun açılışında yaptığı konuşma ile Başbakan Abe siyasetini sundu. Kendisi konuşmasında şu hususları belirtti ve doğrudan alıntı yapmak istiyorum: "Kuzey Kore'nin nükleer silah ve kaynak gelişimi, görülmemiş derecede ciddi ve acil bir tehdidi temsil ediyor. Japonya'yı çevreleyen güvenlik ortamının savaş sonrası dönem göz önünde bulundurulduğunda tarihin en şiddetli tehdidi altında olduğunu söylemek abartılı bir ifade olmayacaktır." Sizlere Japonya'nın dış politikasına dair genel bir bakış sunmak amacıyla bugün konuşmama bu alıntıyla başlıyorum çünkü bu sözler, Japonya'nın karşı karşıya olduğu zorlukları açık bir şekilde ifade ediyor. Dahası, bu ani tehdidin zımnı olarak işaret ettiği üzere Japonya hem kendisinin hem de dünya üzerindeki herkesin geleceğine etki edecek olan, dünya düzeninde meydana gelen tektonik deği-

şimlerin kavşak noktasında olduğu gerçeğidir. Bugün Japonya'nın karşı karşıya kaldığı zorlukların karmaşıklığı, ancak bir asır önce I. Dünya Savaşı'nın sonunda yaşadığı durumla karşılaştırılabilir. Sizlere acil ve uzun vadeli zorlukların birbirine nasıl bağlı olduğunu göstermeye çalışacağım. Sunumum üç bölümden oluşacak. Öncelikle, Japonya'nın güvenlik ortamının, Japonya'nın savaş sonrası tarihinde 70 yıldan uzun süredir hiç yaşanmamış yapısal bir dönüşümden geçtiğini çabucak göstermek için uzun vadeli bir perspektif sunacağım. Daha sonra en acil güvenlik konusuna, yani Kuzey Kore kaynaklı nükleer ve füze tehdidinde odaklanacağım. Üçüncüsü, Japonya'nın bu zorluklara verdiği tepki çerçevesinde bazı önemli politika yönelimlerini kısaca ele alacağım.

İlk önce henüz yeni başlayan tektonik sarsıntıya değineceğim. 1918'de sona eren I. Dünya Savaşı, dünya düzeninde insanların savaştan önce asla tahayyül edemeyecekleri temel değişimleri de beraberinde getirdi. Burada, Türkiye'de, aramızda bulunan dinleyiciler için Avrupa'daki savaştan kaynaklanan dramatik ve şiddetli değişimleri daha detaylı anlatmama ihtiyaç olmadığına inanıyorum. Olan biteni çok iyi bildiğinize eminim. Fakat Japonya için de I. Dünya Savaşı tam bir dönüm noktasıydı. Çünkü savaşın kazanan tarafında yer alan ülke bir ülke idi. Doğu Asya ve Pasifik'te müttefiklerin zaferine yaptığı katkılardan dolayı, Japonya savaşın ardından 1919 başlarında Paris'te düzenlenen barış konferansına liderlik eden beş büyük güçten biri olarak yerini aldı. 1918 yılı itibariyle I. Dünya Savaşının sona ermesi ve sonuç olarak uluslararası siyasal rejimin dönüşümü 1868'deki Meiji Restorasyonunu takiben modern bir devlet olarak yükselen Japonya'nın üzerinde yürüdüğü temel bazı öğeleri zayıflatmıştır. Başka bir deyişle, 19. ve 20. yüzyılın başlarında "zengin millet, güçlü ordu" olarak anılan bu başarılı modelle üç büyük savaşta zafer kazanmış olan Japonya bence artık zirveye ulaşmıştı. Daha sonraki savaşlar-arası olarak tanımlanan yirmi yıllık süreç içerisinde, birbiri ardına atlatılan krizlerde Japonya yeni ve eşi görülmemiş bir ortamda barışı tesis etme ve refahı artırma mücadelesi vermiştir. Dahası Japonya, artık son elli yılda Meiji Restorasyonunu ya da üç başarılı savaşı bizzat yönetmemiş olan yeni neslin siyasi ve askeri yönetimi altına girmiştir. Bu dönemdeki zorlukların doğası ülkeyi ve ülkeyi yönetimi altında tutan liderliği aşmıştır. Japonya sonunda savaşa doğru giden kaygan zeminde önce Çin'le,

sonra ABD'li ve Avrupalı güçlerin yanı sıra Sovyetler Birliği'yle savaşa tutuşmuştur. II Dünya Savaşı'nın bir parçası olan Japonya'nın savaşı, 1945'te kayıtsız şartsız teslimiyetiyle sona ermiştir. II. Dünya Savaşı sonrasında, Soğuk Savaş'ın ortaya çıkmasından kısa bir süre sonra, ABD'nin liderliği altında ve yine Amerikalıların düzenlediği yeni uluslararası düzen Japonya'yı ABD ile ittifaka itmiştir. Bu ittifakla Japonya, yetmiş yıl boyunca barış ve güvenliğin yanı sıra muazzam bir refaha ulaşmanın keyfini yaşamıştır. Bu arada Soğuk Savaş Japonya'nın yakınlarına da ulaşmıştır; Kore savaşı ve Vietnam'daki savaş gibi bölgesel çatışmalar Japonya'nın yakın çevresinde yaşanmıştır. Bugün ise, ülkemizin savaş sonrası iktisadi başarısını desteklemiş olan stratejik temel, Japonya'nın ayakları altından kayıp gitmektedir. Göstergeler, ivme kazanmakta olan derin jeopolitik kargaşaya işaret etmektedir. Şu anda dünya düzenini etkileyen dönüşümü, bir asır önceki 20 yıllık kriz gibi yirmi veya otuz yıl sürmesi olasıdır. Tektonik dönüşüme baktığımızda duvarda, karşımızda duran işaretler son derece açıktır. Geçen yıl ABD ve Çin'de yaşanmış olan gelişmeler, dünyanın artık yeni bir epik hegemonya mücadelesinin eşliğinde olduğunu göstermektedir. Geçtiğimiz yıl Ekim ayında düzenlenmiş olan 19'uncu Çin parti kongresi dünyaya Çin ve Genel Sekreter Xi'nin şimdiye kadar Çin'in gücünü saklaması ve uluslararası toplumda üstün çıkabileceği zamanı beklemesini salık veren Deng'in irfanını artık izlemeyeceğini bildirmiştir. Öncelikle Çin artık 10 yıllık görev süresinin süre sınırlandırmasına tabi olmadığı güçlü bir tek adam yönetimin altındadır. Aslında kendisini, içinde bulunduğumuz yüzyılın ortasına kadar münhasır yeni bir uluslararası düzen tesis etmeyi amaçlayan revizyonist bir güç ve bir meydan okuyucu olarak ilan etmiştir.

Bu esnada ABD'de Başkan Trump geçen yıl Ocak ayında göreve başlamış ve adeta devrim niteliğinde bir yönetim tarzı getirmiştir. Bu yönetimin etkisi üzerine biraz ayrıntılı düşünmekte fayda var. Uluslararası ilişkiler üzerine kafa yoran ve ilgilenenler bizler Başkan Trump'ın tweetleri de dâhil olmak üzere gerçekte neler olduğunu görmek için Washington'dan gelen her türlü bilgiyi takip etmek zorunda kaldık. Ancak, tüm bu kafa karıştırıcı laf kalabalığı bizlerin dikkatini dağıtmamalıdır ve bu yönetimin esas mesajı gözden kaçırılmamalıdır. Başkan Trump'ın göreve başlamasından bu yana gerçekleşmiş olan en önemli olay geçen Aralık ayında halka açıkladığı ulu-

sal güvenlik stratejisi olmuştur. Bu stratejide Çin, net olarak en büyük stratejik rakip olarak tanımlanmıştır. Bu, ABD'nin bu zorluğu üstlenmeye ve uluslararası liberal rejimin liderliğini sürdürmek için politik ve askeri konumunu güçlendirmeye hazır ve istekli olduğu anlamına gelmektedir. Beyaz Saray'ın Japonya'yı ve Türkiye'yi etkileyecek olan ABD'ye yönelik çelik ve alüminyum ithalatları üzerindeki tarifeleri artırmaya yönelik yaklaşan kararları hakkındaki son raporları, bu kararın ulusal güvenlik stratejisine dayandırılacağını göstermektedir. Bu önlemler, ekonomik güvenliği, ulusal güvenlikle bir olarak beyan eden ulusal güvenlik raporuna uygun olacaktır. Bu iki gücün, yani ABD ve Çin'in anlaşması imkânsızdır; kendi ulusal çıkarları değişmeyeceği için stratejik görünümünü de değiştirmeyeceklerdir. Profesör Graham Allison'ın Thukidides Kapamı (Thucydides Trap) olarak adlandırdığı kavramın önümüzdeki yıllarda daha geçerli olacaktır. Ve eğer Dünya haritasına bakarsanız ve ABD ve Çin'in ilgisinin az ya da çok çakıştığı yere odaklanırsanız, Doğu Asya, Batı Pasifik bölgesini göreceksiniz ve benim ülkemi yani Japonya'yı da tam da bu bölgede bulacaksınız. Japon takımadaları, haritada üzerinde Çinliler tarafından kimi zaman "ilk ada zinciri" olarak adlandırılan çizgi boyunca otururlar; dönemin ABD dışişleri sekreteri Tim Hutchinson, 1950 yılının Ocak ayında bu hattı savunma hattı olarak adlandırılmıştır. Hutchinson'un savunma hattı, 50 yıl arayla Kore ve Vietnam savaşları olmak üzere iki büyük savaşa tanıklık etmiştir. Bu savaşların neredeyse ise aynı oldukları gerçeği, tesadüfen değil, jeopolitik gerçekler tarafından belirlenmektedir. 1950 yılının Ocak ayında Kore Savaşından altı ay önce açıklandığı üzere, bu jeopolitik çizgide yer alan Japonya da harita üzerinde gördüğümüz gibi, bu iki hegemonik güç arasında gerçekleşecek ve on yıllar süreceği tahmin edilen epik bir mücadelenin ön safında yer almaktadır. Çin'in perspektifinde jeopolitik durumun nasıl görüldüğünü gözümüzde canlandırabilmek için Doğu Asya haritasını baş aşağı çevirirseniz ada zincirinin Çin'i çevrelediğini görürsünüz.

Şimdi daha yoğun hissedilen ve en acil olarak tanımlanan tehdide, Kuzey Kore'ye dönelim. Kış olimpiyatlarının ve Kore yarımadasındaki gerginlik ile iki Kore'nin diyaloga yönelik girişimlerinin yanı sıra, lider Kim Jong-Un ve Güney Kore heyeti arasındaki Pyongyang'daki görüşmelere rağmen, Kuzey Kore kaynaklı nükleer füze tehdidi ortadan kalkmıştır ve bu durum

değişmeyecektir. Yine, bu tehdidin Japonya'da yaşayan insanları ne ölçüde tehdit ettiğini ve toplumun duyarlılığını vurgulamama izin verin. Kuzey Kore yıllardır yoğun füze denemeleri ve nükleer testler gerçekleştirmektedir. 2011'den sonra, kurucu liderin büyük oğlu Kim Jong-Un'un iktidara gelişiyle birlikte füzeler daha sık sık fırlatılmaya başlamıştır. 29 Ağustos 2017'de Japon hükümeti Kuzey Kore füze denemesinden sonra muhtemel bir füze saldırısından etkilenebilecek insanlar için TV ve telefon mesajı uyarısı göndermiştir. İlk mesaj geldiğinde saat 06:02 idi ve başucumdaki telefonum çalınca uyandım. Birkaç dakika sonra televizyonu açtım ve uyarıları gördüm. İnsanlara neler yaşandığını ve ne denli dikkatli davranmaları gerektiğini tarif ediyordu. Bir tehlike olması durumunda kendimizi sağlam bir yapı içerisinde korumaya almamız gerektiğini söylüyordu. Japonya'daki insanların bunu, 1945 Ağustos'unda Hiroşima ve Nagazaki'deki iki bombalama olayından bu yana hissedilmemiş şiddette bir varoluşsal tehdit olarak algıladıklarını söylemek doğru olacaktır. Bu nedenle baştaki Başbakan Abe'nin konuşmasından alıntı yapma ihtiyacını duydum. Japonya, Kuzey Kore'nin tamamı ile nükleer silahlardan arındırılması hedefine ulaşılması gerektiği konusunda son derece kararlıdır. Bu amaç doğrultusunda Japonya, müttefiki ABD ile aynı noktada bulunduğu için oldukça şanslıdır. İki ülke, uluslararası topluma, nükleer silahlar yok edilinceye kadar Kuzey Koreliler üzerinde azami baskı yapması çağrısında bulunuyor. Kuşkusuz hem ABD hem de Japonya, durumun barışçıl bir şekilde çözülmesini istemektedir. Her iki ülke de sadece âdet yerini bulsun diye diyaloga girişmenin artık kabul edilemeyeceğine inanıyor. Nihai sonuç, nükleer füze programlarının Kuzey Kore tarafından tam, doğrulanabilir ve geri döndürülemez bir şekilde terk edilmesi olmalıdır. Bu nedenle, tüm seçeneklerin masada tutulması zorunludur. Diğer birçok uluslararası ihtilaftan farklı olarak Kuzey Kore sorunu özünde kendi içinde saklı bir ikilem barındırmaktadır. Ya Kuzey Kore, nihayetinde resmi olarak olmasa da pratikte bir nükleer silah devleti olarak tanınacaktır ya da ABD, Kim Jong-Un rejimi karşısında üstünlük kazanacak ve yarımadayı nükleer silahlardan arındıracaktır. İkilemin doğası gereği, iki tarafın da müzakere ve görüşmelerde yarı yolda buluşması şeklindeki bir uzlaşma çözümü mümkün değildir. Tek olası çözüm ya biri ya da diğeridir. Japonya, nükleer silahları yarımadada bırakan rahatsız edici bir sonucu kabul edemez. ABD'nin de

bizim için tek kabul edilebilir yolu izlemesi bize güven vermektedir. Yirmi yıldan uzundur sürdürdüğü stratejik sabır politikasının işe yaramadığı gerçeğiyle yüzleşmiş bulunmaktayız. Nihai çözüm bu yıl içinde zorunlu olarak gerçekleşmeyebilir ve hatta birkaç yıl alabilir. Ancak Kuzey Kore'nin aklın yolunu görememesi ve Pyongyang'ın 20 küsur yıldan beri ilk defa ulusal merkezlerin doğrudan tehdit altına giren ABD'nin kararlılığı ile ilgili birtakım ciddi yanlış okumalar yapması yarımada aklımıza bile gelmeyen şeylerin olmasına yol açabilir.

Japonya'nın bu yeni ortaya çıkan istikrarsızlığa karşı son proaktif tepkisini açıklamak için konuşmamın üçüncü kısmına geçmeme izin verin. Kore yarımadasındaki gerilim de dâhil olmak üzere son zamanlarda değişen koşullar nedeniyle, Japonya'nın ABD'nin nükleer caydırıcı gücüne ve öz savunma güçlerine dayanan ulusal güvenlik stratejisinin düzeyi yükseltilmiştir. Japonya konumunu çevreleyen gerçekliklere daha uyumlu hale getirerek amacı ile ABD ile olan ittifakını daha sağlam hale getirmek için adımlar atmaktadır. Bu bağlamda atılan önemli adımlardan biri, kolektif kendini-savunma hakkının belirli koşullar altında faaliyet göstermesine izin vermektir. Böylece Japonya ülkesi çevresindeki ABD operasyonlarının daha iyi bir ortağı haline gelecektir. Bu, Japon anayasasında kutsanan pasifizm ilkesiyle çelişmeyecek bir şekilde sürdürülmektedir. Üstelik Japonya, kalıcı istikrarına katkıda bulunmak amacıyla uluslararası toplumla ilişki kurmak için proaktif bir diplomasi peşindedir.

Japonya'nın ulusal stratejisi, yakın zaman önce öne sürülen "özgür ve açık Indo-Pasifik stratejisi" kavramı ile açıklanmaktadır. Bu kavramın esası bir süredir aktif olarak ilerletilmektedir. Geçtiğimiz yıl, müttefikimiz ABD, bu stratejimizin Trump yönetimi altında yeniden tanımlanan Amerikan ulusal stratejisinin bir unsuru olduğunu teyit etti. Başkan Trump bu stratejiyi geçen Kasım ayında yaptığı konuşmada, bir basın açıklamasıyla duyurdu. Daha sonra ulusal güvenlik stratejisine öncelik verildiği esnada, bu nosyon da mevzubahis stratejiye tamamen dahil edilmiştir. Serbest ve açık Hint-Pasifik stratejisinin temeli, açık ve özgür denizler görmek istediğimiz şeklindedir ve kendi kendisini açıklamaktadır. Bunun Çin'in Kemer ve Yol inisiyatifi düşünülerek tasarlandığını söyleyenler de vardır. Ancak Çin'in

inisiyatifi, temel olarak Hint-Asya kıtasına odaklanarak Çin ile komşu devletleri birbirine bağlayan altyapı inşaatları üzerine kurgulanmaktayken Hint-Pasifik stratejisi, kendi doğası gereği küresel ölçekte deniz-üstü bir stratejidir. Bu strateji ABD'yi çapa olarak görmekte ve Batı Pasifik'ten Hint Okyanusuna ve nihayetinde Ortadoğu ve Körfez bölgesine ve aynı zamanda Hint okyanusu tarafından yıkanmış Afrika kıtasına doğru bakmaktadır. Bu tutum, sağ kanatta yer alan Japonya ve Avustralya'yı ve batıda kalan Hindistan'ı da kapsayan geniş bir coğrafi uzamda güvenliği ve ekonomik aktiviteyi güvence altına alan almaktadır. Açık denizler ve seyir özgürlüğü, Hint-Pasifik stratejisi kapsamındaki en önemli unsurdur. Japonya da dâhil olmak üzere üye ülkeler bu prensipler ışığında Güney Çin Denizinde uluslararası yasal dayanağı olmayan toprak iddialarını kabul etmemekte ve denizi silahlandırma girişimlerini reddetmektedir.

Japonya için, Güneydoğu Asya Milletler Birliği (ASEAN) üyesi olan ülkeler Asya ve Pasifik'te barış ve refah arayışında önemli ortaklardır. Bu grupta yer alan ülkeler, özellikle soğuk savaşın sona ermesinden sonra muazzam bir büyüme kaydetmişlerdir. Aslında, ilk olarak 6 üyeli anti-komünist bölgesel bir blok olarak Soğuk Savaşın zirvesinde başlayan ASEAN, bugün Vietnam dâhil 10 ülke ile büyüme ve kalkınma merkezi olarak parmakla gösterilmektedir. Asya kıtası ile Hint ve Pasifik okyanusları arasında yer alan bu ülkeler, küresel politik ve ekonomik eğilimler tarafından giderek daha fazla desteklenecektir. Japonya bu ülkelerle faydalı bağlar kurmuştur ve bu bölgeye öncelik vermeye devam edecektir. Şunu söyleyebiliriz ki, yarın Şili'de imzalanacak olan ve TPP-11 olarak tanımlanan Trans Pasifik Kapsamlı Ortaklık Anlaşması, Japonya ve ASEAN bölgesine bağlı Asya-Pasifik bölgesindeki daha gelişmiş ülkelerin önemini yansıtmaktadır. TPP-11 ile ilgili olarak daha sonraki oturumlarda tekrar konuşacağım. Bu aşamada TPP-11'e ASEAN'dan sadece 4 üye katılmaktadır. ASEAN grubunun diğer üyeleri, bu anlaşmanın bu yıl içinde yürürlüğe girmesiyle katılmaya ilgi duyduklarını ifade etmişlerdir. Hint Okyanusu ya da Pasifik ile yıkanan Orta Doğu ve Körfez bölgesi, Afrika ve aynı zamanda Latin Amerika gibi bu diğer üç bölge özgür ve açık Hint-Pasifik stratejisiyle geniş bir alanda kapsamaktadır. Ortadoğu ve Körfez bölgesi ile ilgili olarak, sadece Japonya'nın politikalarının, barışa katkıda bulunma ve bu bölgeyi ekonomik büyümenin

belirgin olduğu Hint-Pasifik bölgesine dâhil etmek şeklinde olduğunu ifade etmek istiyorum. Bugün daha sonraki bir oturumda konuşacak olan Profesör Ikeuchi, Japonya'nın Ortadoğu ve İslam Dünyası hakkındaki perspektifini ele alabilecek çok daha iyi bir uzman. Japonya'da tanınan ve Ortadoğu ile İslam coğrafyası üzerine bilgi sahibi ve en önde gelen akademisyenlerden birisi olduğundan ötürü bu konuyu kendisine bırakmak isterim. Afrika ve Latin Amerika, sadece Dünya ekonomisi için değil, aynı zamanda küresel güvenlik için de parlak bir geleceğin kaynağı olan iki gelişmekte olan bölgelerdir.

Zaman kısıtlaması göz önünde bulundurulduğunda, Japonya'nın bu bölgelerdeki ülkelere yönelik diplomatik çabalarının odağında, bu ülkelerin siyasi istikrar ve ekonomik kalkınmasına maddi olarak katkıda bulunmak olduğunu belirtmekle yetineceğim. Japonya'nın en büyük komşusu Çin'i nasıl gördüğüyle ilgili olarak Japonya'da çok saygı duyulan bir uzman olan Profesör Ako'nun görüşlerine başvurmamız gerektiğini düşünüyorum ve bu öğleden sonra kendisini dinleme fırsatımız olacak. Japonya'nın diplomatik çabalarıyla ilgili olarak şimdiye kadar Japonya'nın en yakın iki komşusu hakkında çok fazla şey söylemedim. Rusya ve Kore Cumhuriyeti (Güney Kore). Bu iki ülke coğrafi olarak Japonya'ya çok yakın olduğu için, ilişkilerimiz ağır tarihsel bagajların ağırlığını taşımaktadır. Dahası, bugün Kuzey Kore tehdidinin çözümüne Rusya'nın katkısı, benim görüşüme göre pek de açık değildir. Rusya, 19. yüzyılın ortalarında modern uluslararası topluluğa katılmak için adım attığımızdan beri her zaman zor bir komşu olmuştur. Hepinizin bildiği gibi, Japonya, 1904-1905 yıllarında Rusya'ya karşı savaştı ve daha sonra 1945 Ağustos'unda Sovyet Rusya ile savaşa girmiştir. Bu tarihsel geçmiş ve Japon ulusal ruhuna olan etkisi, Rusya hakkındaki algımızı etkilemeye devam etmektedir. Bugün ikili ilişkilerimiz, Soğuk Savaş döneminden çok daha iyi olsa da, Kuzey Toprakları sorunu, karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözümü beklemekte olup aslında 70 yıl önce sona eren savaş yasal olarak sona erdirmek için bir barış anlaşmasından bizi mahrum bırakmaktadır. Kuzey Kore'deki durum söz konusu olduğunda Rusya'nın rolü oldukça belirsizdir. Çin haricinde Kuzey Kore ile kara sınırı olan diğer ülke olmasına rağmen, olması gerekenden çok daha küçük bir rol oynamakta olduğunu düşünüyorum.

Güney Kore'ye dönersek, yarımada'nın güney ucunu ve Japonya'nın en yakın adasını ayıran su kütlesi yaklaşık 50 km'dir ve havanın açık bir günde eğer şanslıysanız karşı kıyıyı görebilirsiniz. Yıllarca bu yakınlığın hem faydalı hem de pek de hoş olmayan etkileri olmuştur. Meiji döneminden bu yana iki ülke arasındaki ilişkiler özellikle zor olmuş ve pek çok trajik deneyimle sonuçlanmıştır. Japonya'nın 1910'da ilhak ettiği Kore topraklarından ancak 1945'te teslim olduğunda çekildiği gerçeği yadsınamaz bir gerçektir ve kimsenin söylemeyeceği bir tarihtir, ancak bu tarih bugünkü ilişkilerimizi de etkilemektedir.

Sözlerimi bitirmeden önce, Japonya Diplomasisi Yeniden Bir Kavşak Noktasında: 1868, 1918, 1968, 2018 olarak belirlediğim başlığa dair bir iki cümle etmek isterim. Fark ettiyseniz 1968'den hiç bahsetmedim. Dinleyiciler arasında benim kuşağımdan olan insanlar, 1968'in çalkantılı bir yıl olduğunu hatırlayacaklar. Mayıs 1968'de Paris'teki 68 ayaklanmalarını veya ABD'de, Detroit'te, Washington'da ve Chicago'daki gösterileri anımsıyor olabilirsiniz. Ama bunlar 1968 yılından bahsedişimin nedenleri arasında değil. 1968 okuldan ayrıldığı ve dışişleri bakanlığına katıldığı yıldır. Önümüzdeki birkaç hafta içinde 50 yıldır diplomatik ilişkiler üzerinde çalışıyor olacağım. Kariyerime diplomat olarak başladığımdan bu yana geçen 50 yıla baktığımda, Japonya, barış ve refah içinde varlığını sürdürmek konusunda talihliydi. Ama geçmiş deneyimlerim bugüne ışık tutabilecek bir rehber niteliğindeyse, türbülans hissetmekteyim. Sözlerimi bitirirken dileğim, Japonya, Türkiye ve her yerdeki ilişkilerin geleceği için herkesin tarihten derslerinden çıkarması ve bu bilinmez ve çalkantılı denizlerde akıl ve güçle ilerlemesi. İlginiz için teşekkür ederim.

2. Prof. Dr. Hüseyin BAĞCI

(Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü)

KÜRESEL VE BÖLGESEL GÜVENLİK BAĞLAMINDA TÜRKİYE: SORUNLAR ve BEKLENTİLER

Günaydın,

Tam 30 yıl önce, sayın büyükelçiden 20 yıl sonra akademik kariyerime başladım. Bu, sizden 20 yıl daha az tecrübem var anlamına geliyor. Sunumunuzdan ve fikirlerinizi dinlemekten çok keyif aldım. Umarım bu ufuk açıcı oturuma bazı hususlarda katkıda bulunabileceğim ve umarım akademik da açıdan izleyicilere faydalı olacaktır. Dünya artık bizim bildiğimiz ve tanıdığımız gibi değil. Konferansın başlığı Değişen Dünya Düzenidir, fakat 1945'te ilk kurulduğundaki düzen hala devam etmektedir. Değişime yönelik bir süreç yaşanıyor olabilir ama şu anda beş BM Güvenlik Konseyi üyesinden hiçbirinin elde ettikleri ayrıcalıklardan vazgeçmeyeceğini görüyorum. Yani bir problem var. Bir yanda bu beş ülke ayrıcalıklı konumlarını korumak isterken, Türkiye gibi diğer ülkeler bunu değiştirmeye çalışıyorlar. Türkiye Cumhurbaşkanı'nın "Dünya beşten büyük" söylemi aslında bu soruna vurgu yapmaya çalışıyor. Fakat uluslararası politikada bu tür beklentiler işitilmiyor. Japonya Türkiye gibi dünyadaki geçerli uluslararası düzenin değiştiğini görmeyi isteyen ülkelerden biri, ancak durum böyle değil. Şimdi soru şu ki; önümüzdeki yıllarda uluslararası düzen değişecek mi? Kendi bakış açım doğrultusunda bazı görüşleri sizlere aktarmak isterim. Henry Kissinger'ın iki yıl önce yayınlanan World Order kitabı dünya düzeni kavramını irdeleyen bir çalışmadır, ancak düzenin değişiminden değil, sistemin bu haliyle süreceğini öne süren bir kitaptır. Fakat yeni dünya yapısında, birazdan bahsedeceğim bazı yeni unsurlar bulunmaktadır.

Sayın Büyükelçi sunumunu 1868'den başlatmıştı. Beş yıl içinde, 2023'te Türkiye Cumhuriyeti 100 yıllık olacak. Şimdi ana tarih olarak önü-

müzde 2023 duruyor. Bazıları Türkiye'nin 100 yılını modern bir cumhuriyet olarak sürdürüp sürdüremeyeceğini sorguluyor. Göreceğiz. Elbette ben hayatta kalacağımıza inanıyorum. Ancak bazı endişeler var. Büyükelçinin sunum başlığında “küresel ilişkiler” yer alıyordu, küresel ilişkiler üzerine Japon ve Türk diyalogu, ikili değil, bölgesel değil, küresel. Eğer amaç küresel bir bakış ise o zaman dünyanın öteki tarafından da bakmalıyız. Uzak Doğudan baktık ve şimdi Uzak Batıdan bakmalıyız. Neye göre? Asya ülkelerine göre. Birçok Avrupalının iddia ettiği gibi biz bir Asya ülkesi değiliz. Biz Çin'in dediği gibi bir Batı ülkesiyiz: “Çin'in batı komşusu.” Stratejik açıdan baktığımızda bulunduğumuz yer sizin nereden baktığınıza göre belirlenmektedir. İsvetçiler için biz Asya ülkeyiz. Fakat Pakistan'daki insanlar için biz bir Batı ülkesiyiz. Robert Kaplan'ın kitabı; Revenge of Geography bu anlamda çok önemlidir. Her şey, baktığımız coğrafi yere bağlıdır. Türkiye bir Avrupa ülkesi değildir. Türkiye bir Asya ülkesi de değildir, Türkiye bir Akdeniz ülkesi de değil, Türkiye bunların hepsidir. Bakış açınıza göre biz Karadeniz ülkesiyiz, Balkan ülkesiyiz, Yakın Doğu ülkesiyiz, Ortadoğu ülkesiyiz... Hepsi baktığımız ve bulunduğunuz yere göre değişir. Bizim 11 bin km. uzunluğunda sınırimız vardır ve 10 komşu ülkeye sahibiz ve dolayısı ile birçok da soruna. Biz pralin çikolata imparatorlukları diyebileceğimiz Almanya etrafındaki Hollanda, Belçika ve Lüksemburg gibi değiliz. Almanlar, sabah erkenden uyandıklarında karşılarındaki komşu ülkelerin hepsi demokratik ülkelerdir ve onlar açısından bir sorun yoktur. Biz sabah uyandıığımızda adeta kâbusla karşılaşıyoruz. İran, Irak, Suriye, hepsi de sorunlu ülkeler. Retorikte başka hiçbir ülke, Türkiyeli siyasetçiler gibi iç ve dış düşmanlar hakkında bu denli fazla konuşmaz. Büyükelçinin konuşmasının üçüncü kısmında belirttiği gibi burada bir başka nokta daha var: Olayları bakış açımızdan nasıl görürüz? Bir Türk atasözümüz var, “en iyi aşk, uzaktan sevmektir.” Çünkü eğer birbirinizden uzaksanız, bu bir aşktır. Eğer yakınsanız, o zaman bu bir evliliktir ve bir sorununuz var demektir. Bu açıdan bakıldığında, tüm uzak ülkeleri çok seviyoruz. Çin, Hindistan, Japonya, Latin Amerika ülkeleri, Brezilya, Arjantin, Peru. Peru ile sıfır sorunumuz var. Kolombiya ile de. Komşu ülkelerle sıfır problem politikası eski Başbakan Davutoğlu'nun politikası idi: “Komşu ülkelerle sıfır sorun.” Ve şimdi hiç komşumuz kalmadı. Türkiye Başbakanı Binali Yıldırım, 16 Ağustos 2016'da Başbakan olarak

göreve başladığında “yeni komşularımız ve yeni arkadaşlarımız olacak” diyerek geçmişte birçok hata yapıldığını ve şimdi politikamızı değiştirdiğimizi beyan etti.

Şimdi sizin için ilginç olmasını umduğum başka husustan bahsetmek isterim. Dün konuştuğumuz sırada, Tokyo Üniversitesi'ndeki sevgili dostumuz Profesör Satoshi Ikeuchi'den, (kendisi burada, aramızda), yeni bir terminoloji öğrendim. Bunun için kendisine teşekkür etmek isterim: Ben “Türkiye bir köprüdür” dediğimde o bana “Hayır, hayır. Türkiye bir köprü değil, bir barajdır” dedi. Bu baraj analojisi özellikle mülteciler söz konusu olduğunda çok büyük önem ifade etmektedir. Aslında Türkiye, Avrupa'ya transfer olabilecek tüm sorunları bloklamaktadır. Sevgili dostum bu katkınız için size tekrar teşekkür ederim. Yani Türkiye sadece bir baraj ya da köprü değil, aynı zamanda Paul Kennedy'nin “The Pivotal States” adlı kitabında yazdığı gibi, dokuz önemli eksen ülkeden birisidir. Eksen ülke kavramını bir kapı gibi ele alabilirsiniz: Mesela, Avrupa'ya, Asya'ya ve Ortadoğu'ya açılan bir kapı düşünün, şayet menteşesi yoksa açamazsınız. Türkiye bir kapı gibidir. Baraj kavramı bu anlamda iyi bir analogidir.

Fakat bazı ülkelerin Türkiye ile ilgili belirli sorunları bulunmaktadır. Ve ilginç bir şekilde ABD ile başlıyorum. Tarihimizde asla, ABD ile bugün olduğu gibi bölgesel krizler üzerinden hiç bu kadar tartışmalı bir evrede olmadık. Bu sorunun ne yöne everileceğini şu an için bilmiyorum, ancak Türkiye'nin Amerika ile hem ikili ilişkileri hem de NATO nezdindeki algısı değişiyor. Ben, akademik bakış açısıyla değerlendirdiğimde, aslında başkan olarak Trump'a sahip olmaktan çok mutluyum, çünkü kendimin de dâhil olmak üzere zihinleri karıştırıyor ve Amerikalıların ne yapacağını tahmin etmeyi zorlaştırıyor. Birisi onlara yanlış yaptıklarını söylemek zorunda. Bu ülke kesinlikle Türkiye değil. Suriye, Ortadoğu, PKK, PYD, YPG ile ilgili farklılıklarımız devam ediyor. Rusya başkanı Putin'in söylediği tarihin bir ironisidir: Amerikalılar Türkiye'ye saldırırsa, Türkiye'yi savunuruz. Tanrım! 1958 yılında Nikita Krushev'in Türkiye'yi 48 saat içinde yok edebileceklerini söylemesi üzerine Pentagon, “Türkiye'ye saldırırsan 24 saat içinde misilleme yapacağız” demişti. Soğuk savaş misillemesi kavramı buradan geliyor ve Türkiye, Amerikan nükleer şemsiyesi altına girmişti. Şimdi dost kim,

düşman kim? Önde gelen güç merkezleri; Amerika, AB, Rusya çok önemli. Serdar Erduramaz ile birlikte Rusya ve Türk ilişkileri hakkında “Balayından Uzlaşmaya” başlıklı bir makale yayınladık. Çok ilginç bir karşılaştırma. Rusya ile harika ilişkilerimiz vardı, ancak o dönemde jet krizi yaşadık, dokuz aylık bir süre boyunca çok fazla şey kaybettik ve şimdi Rusya ile olan uzlaşmayı yeniden kazanmaya çalışıyoruz. Putin bana göre, bölgesel anlamda ve küresel anlamda günün galibidir. Ve görünüşe göre Türk hükümeti, Putin’i Amerikalılardan daha çok tercih edilir buluyor. Dün gece Russia Today kanalı için S 400 anlaşmasıyla ilgili bir televizyon yorumu yaptım. Başkanın açıklaması çok ilginç, aslında Suriye'deki hükümet politikalarına karşı çok eleştirel bir tutumum var, ancak bu durumda S 400 füze sistemi uzun vadede gerekli olacağını düşünüyorum. Evet, NATO standartlarına uygun değil, ama NATO'nun önümüzdeki birkaç yıl içinde hayatta kalıp kalmayacağı sorgulanıyor. Genel olarak Trans-Atlantik ilişkilerini kastediyorum. Bu yüzden Amerikalılar ve Türkler arasındaki zihniyet yapısının zamanla değiştiğini düşünüyorum. Bu değişimin görünümü ile defa bu denli net biçimde karşımızda duruyor. 1972'de Türk-Amerikan ilişkilerini bilenlerinizin yakından tanıdığı George Harris, Türk-Amerikan ilişkileri üzerine “Troubled Partnership” başlıklı bir kitap yayınlamıştı. 1964'ten beri Türkiye ve Amerika'nın Kıbrıs meselesiyle ilgili zorluklar yaşadıklarını hatırlarsınız ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan çok önce Türkiye'nin cumhurbaşkanı olan İsmet İnönü'nün yeni bir dünya düzeni kurulacağını ve Türkiye'nin bu yeni dünya düzeninde yerini alacağını söylediğini anımsıyorum. Bu yeni dünya düzeni tartışmaları Türkiye siyasi tartışmalarında yeni değil. Ancak Amerika, NATO'nun ve Batı'nın lideri olmaya devam ediyor ve Türkiye hala NATO'nun bir üyesi ve NATO'dan ayrılmak niyetinde değil. Ben de hükümete NATO'dan ayrılmak için herhangi bir adım atmasını asla önermem. Bir gazeteci ve iyi bir arkadaşım olan Murat Bekdil iki gün önce İsrail'deki BESA merkezi için “From Loveless Marriage To Hateful Marriage“ başlıklı bir yazı yazdı. Burada önemli olan Amerikalıların Türkiye'yi nasıl algıladıkları ve Türkiye'nin Amerika'yı nasıl algıladığı. Bu önemli bir sorudur ve ABD'nin bölgesel anlamda ve küresel anlamda bir adım atması gerektiğini yani Türkiye'nin içinde bulunduğu pozisyonunu anlamasını ya da Türkiye'nin içinde bulunduğu pozisyonu bütünüyle reddetmesini tavsiye ederim.

Ben doğuştan iyimserim ama şu an çok kötümserim çünkü elimde iyimser olmamı sağlayacak hiçbir veri yok. Amerikalılar, Kürtleri desteklemekten geri adım atmayacaklar, çünkü Kürtler, Amerikalıların, özellikle de Suriye'nin geleceğinde Amerikan varlığını meşrulaştırmaları için ihtiyaç duyduğu yerel güçler. İşte bu pivo ülke kavramı ve Türkiye'nin bu ülkelerden biri olduğu bu noktada devreye giriyor. Bence, Ortadoğu'da Robert Kaplan'ın öngörülerini doğrultusunda coğrafyanın intikamı gerçekleşecek ve sınırlar değişecek.

An itibariyle dünyada yer ve zaman kavramları değişime uğramakta, tıpkı Bonn Üniversitesinden Profesör L. Kühnhardt'ın 2017 yılında "The Global Society and Its Enemies" başlıklı kitabında yazdığı gibi. Soğuk Savaş yıllarında, Karl Popper'ın Açık Toplumun Düşmanları kitabında tanımladığı düşmanlıklar vardı. Şimdi soru açık toplum mu yoksa otoriter bir rejim mi olduğumuz değil, soru küreselleşme ve düşmanlıktır. Terörizm, küreselleşmenin ele alması ve mücadele etmesi gereken gerçeklerden biri ve biz 40 yıldır Türkler olarak sınır ötesi terörizmle karşı karşıyayız ve gerçek bir terör tehdidiyle yaşamak zorundayız. Bu salonda hiç kimse, terörizmin önümüzdeki aylarda ortadan kalkacağını düşünmüyordur ve tüm bu "terörizmi yok edeceğiz" vb. söylemlerinin birer politik ifadeden ibaret olduğunu farkındadır, ancak gerçekleri yansıtmadığını da bilmektedir. Burada, bayanlar ve baylar, dünyanın Ortadoğu olarak anılan bölgesinde daima savaşlar yaşanacak. Immanuel Kant'ın kullandığı anlamda ebedi barış olmayacak; ebedi barış için bütün demokratik ülkelerin bir araya gelmeleri gerekmektedir. Burada, dünya coğrafyasının bu bölümünde sadece ateşkes yapılabilir ancak kalıcı barış olmaz. Hititler, Akat, Sümer, Araplar, Türkler, Kürtler, hangisi olursa olsun Avrupa tarihinde görmüş olduğumuz bir dünya düzeni kavramı hiçbir zaman var olmadı. 1648 Batı Vestfalya Barış Antlaşması gibi bir nihai çözüm olmayacak. Tamamen farklı bir yapıya sahip olan tamamen farklı kültürler söz konusu.

Şimdi gelelim AB ve Rusya ile olan ilişkilerimize. Türkiye, AB'nin tam üyesi olma fikrinden asla vazgeçmeyecektir. Ve birçok Avrupalı arkadaş bu konuda çok mutsuz. Herhangi bir Türk politikacının, örneğin bir başbakanın AB üyeliği perspektifinden ayrıldığımızı söyleyeceğini umut ediyorlar. Tür-

kiye bunu asla söylemez, bu nedenle Avrupalıları daha çok uykusuz gece bekliyor. Çünkü bir şekilde Türkiye'yi sınırlarında barındırmak zorundalar. Fakat bu fikirden vazgeçmek en azından akademik hayatım boyunca benim öngörebileceğim bir olgu değildir. Ama Avrupa artık eski Avrupa değil. Avrupa değerlerine, Berlin'de, Brüksel'de olduğu gibi burada da meydan okunuyor. Avrupa değerleri artık küresel geçerliliğe sahip değil. Bu büyük bir problem; insan haklarından başlayarak her türlü demokratik anlayışı kapsıyor. Avrupa, küresel anlamda günden güne daha fazla değer kaybetmektedir. Bu yüzden dünyadaki otoriter rejimler güçleniyor. Almanya hükümeti ile 26 Mart'ta AB-Türkiye zirvesi düzenleyeceğiz. Muhtemelen AB, iyi komşuluk politikaları gibi yeni politikalar öne sürecek ve biz bu politikalardan artık sıkıldık. Ancak Avrupa Türkiye'yi reddedemez. AB'nin büyük stratejisi bir şekilde Türkiye'yi barındırmaktır. Bunu nasıl yapacakları ise başka bir konudur.

Bir kez daha günün galibi Putin. Putin satranç oynar ve Türk cumhurbaşkanı tavlâ oynar. Fark ne? Satranç oynarken stratejik davranır; beşinci, altıncı eylemi daha gerçekleşmeden düşünürsünüz. Putin iyi bir satranç oyuncusu. Ancak Türk cumhurbaşkanı her zaman düşüş oynuyor. Son 30 yıldır akademik kariyerimde hiçbir zaman bu denli fazla hata yapan ancak yine de olumlu sonuçlar alan herhangi bir Türk politikacı tanımadım. Bu duruma sadece hayranlık duyulabilir ve sadece Macchiavelli'nin terimini kullanabilirsiniz; "fortuna". Şanslı olmayan bir politikacı silinir gider. Şanslı bir politikacı ise her zaman iktidardadır. Hayat bu.

Buradan gelişmekte olan güçlere geçiyoruz: Hindistan, Çin. Sanırım Türkiye ve Japonya'nın benzerlikleri var, çünkü bu yeni dünya düzenine dair tartışmalar altında eşit olarak acı çekiyoruz. Japonya Türkiye'den çok daha fazla gelişmiş bir ülke. Aynı zamanda, biz nükleer güç değiliz. Nükleer silahlara sahip olmamıza izin verilmez. İran, Pakistan, Hindistan, İsrail nükleer silahlara sahip ancak Türklerin, Japonların ve Almanların nükleer silahlara sahip olmasına müsaade edilmemektedir. Bunu yapma iznimiz yok. Ne olursa olsun, bazı tarihsel nedenleri var. Fakat eğer bölgesel anlamda geleneksel bir güçseniz, o zaman geleneksel bir güç olduğunuzu göstermelisiniz. Türklerin şimdi Afrin'de yapmaya çalıştığı tam da bu acıdan değerlendirilmeli. Kuşkusuz BM sözleşmesinin 51. maddesine göre ben de Türkiye'nin

Afrin operasyonunu haklı buluyorum. Gerekçesi de çok basit bir nedene dayanıyor: Kuzey Suriye'de hiçbir devlet gücü olmadığı için, sınırimızda haydutlar, teröristler gibi görmek istemediğiniz bazı insanlar var. Bu açıdan bakıldığında Türkiye'nin sınır ötesi terörizmle mücadelesi anlaşılır. 1995 yılında dünyada üç ülke birlikte çalışmak için bir mutabakat yapmıştı; bu ülkeler Hindistan, Türkiye ve İsrail'dir. Neden? Çünkü bu ülkeler sınır ötesi terörist tehditlerle karşı karşıya. Japonya bu konuda çok daha rahat aslında çünkü adalar var, oraya ulaşmak için gemilere ihtiyaç var ama burada diğer tarafa, bir tankla, trenle gidirsiniz.

Bu konuşmamda uzun vadede işlerin Ortadoğu, Orta Asya, Balkanlar, Karadeniz'in nasıl gelişeceğini anlatmaya çalışıyorum. Türkiye'yi küresel bir güç, küresel bir oyuncu olarak değil, bölgesel bir güç olarak değişim aktörü olmasını öneriyorum ve Türkiye'yi destekleyen herkes değişim üzerinde etki sahibi olacaktır. Ve Rusya bu hususta çok dikkatli davranıyor. Ruslar her zaman ABD ve Batı karşısında Türkiye'yi kendi stratejilerine sürüklemek suretiyle onları zayıflatmaya çalışacaktır. Avrupalı ve Amerikalı dostlarımızla çok dikkatli olmalarını öneriyorum. 1978'de, Başbakan Bülent Ecevit, Londra'da "bizi çok fazla zorlamayın, dünyanın diğer tarafına geçeriz" dedi (1975'ten bu yana Amerikan askeri ambargosu vardı). Diğer taraf Sovyetler Birliği idi. Amerikan yönetimi bir gece içerisinde askeri ambargoyu kaldırdı. Amerikan arkadaşlarıma önerim, Türkiye'yi Ruslara çok fazla itmeleri. Ruslar açık kollarla bekliyor. Rus ayı seni yakalarsa ve ayıyla dans edersen, dansı durduramazsın. Yani artık karşımızda duran sorun Türkiye'nin değil, ABD'nin politikasıyla bağlantılı olarak çözülecektir. ABD Türkiye'yi zorlayacak mıdır?

Türkiye, Arap Baharı'nın kaybedenidir. Çok fazla yönetim zafiyeti ve çok sayıda yanlış hesap yapmıştır. Türkiye becerileri ve kapasitesini fazlasıyla aşmış olduğu, kabul etmemiz gereken bir gerçektir. Türkiye, bu bölgede kalıcı ve sürdürülebilir savaş morali ve deneyimi olan tek ülkedir. Bu anlamda savaşmak için uygun başka bir ordu yoktur. Bu bakımdan, PKK terörü ile mücadele, Türk ordusunu her zaman zinde tutmuştur. Bu bağlam çok önemli çünkü Türkiye sınır ötesi terörizmle mücadele olan ana hedeften hiçbir hükümetin, hiçbir cumhurbaşkanının -isimlerin önemli olmadığını

düşünüyorum- vazgeçmeyeceğinden eminim. Türkiye asla bölünmeyecektir. Türkiye'nin bölgede bölüneceğini ya da daha az önemli olacağını öngörenlere, bu düşüncelerini unutmalarını öneriyorum. Yanlışsınız, tarihsel olarak hatalısınız. Türkiye'yi düşmanlaştırmayın, Türkiye ile dost olun. Türkiye'nin 15 Temmuz'dan bu yana yaşadığı deneyimleri hatırlayalım; bir kâbus gördük ve büyük bir kriz geçirdik. Türkiye'nin bu krizden nasıl çıktığı da bir başka başarı hikâyesi. Bu büyük ölçüde Türk toplumunun başarısı, sadece hükümetin değil. Bu gücü hafife almayın. Bu açıdan bakıldığında, evet, Türkiye Arap Baharı'nın kaybedeni, birçok hata, yanlış hesaplama yapıldı. Ancak Türkiye dünyanın bu bölgesinde en önemli bölgesel ülke olarak kalmaya devam ediyor. Türkiye politik, ekonomik, askeri, psikolojik ve sosyal anlamda en önemli bölgesel güçtür. Kalmak için buradayız. Türkiye'nin politikaları daima gerçekçilik ve pragmatizme dayanacaktır.

Son olarak, Yugoslavya'nın çöküşü bizim için iyi bir örnek teşkil edebilir. Makedonya tabağının ne demek olduğunu biliyorsunuz, Makedonya tabağında çeşit çeşit meyve vardır. Meyveler birbirine dokunmaz ve birbirlerinden ayrı dururlar. Hırvatistan, Slovenya, Sırbistan, Kosova... Ama Türkiye'de, coğrafyanın bu bölümünde, meyve şurubumuz var. Tüm meyvelerin bir kaptaki birlikte karıştırıldığı bir içecek düşünün. Şurubu orijinal meyvelere ayıramazsın. Biz karıştık. Ne şimdi ne de gelecekte, hiç kimse bu ülkeyi bölmeye cesaret edemez. Şurup tatlı ve çok sağlıklıdır. Bence Avrupalılar, Amerikalılar ve Ruslar, meyve şuruplarını bizimle birlikte içmelidirler.

PANEL 1

ORTA DOĞU

1. Dr. Öğr. Gör. Satoshi IKEUCHI

(Tokyo Üniversitesi)

SÜREGELEN ORTA DOĞU'NUN YENİDEN ŞEKİLLENDİRİLMESİ

Ben Tokyo Üniversitesi'nden doçent Satoshi Ikeuchi. Bugün, burada Ortadoğu bölgesine dair bir Japon akademisyenin bakış açısını sunmak için konuşmaktan onur duyuyorum. Ankara Üniversitesi APAM'dan profesör Prof. Dr. Dündar'a ve Bahadır Pehlivan Türk'e teşekkürlerimi sunuyorum. Japon Büyükelçiliğine ve Büyükelçiye de şükranlarımı sunuyorum. Beni bu vesileye davet ettiğiniz için çok teşekkür ederim.

Şahsi bir hatıra ile başlayayım. Tokyo'da doğdum, Tokyo'da büyüdüm ve Tokyo'da eğitim gördüm. Çok yerli bir Japon olduğumu söyleyebilirim ama yurtdışında ziyaret ettiğim ilk yer gerçekten Türkiye idi. Neredeyse 25 yıl önceydi. Bana neden ilk Türkiye'yi ziyaret ettiğimi soracak olursanız; o zaman Türk Hava Yolları hayatta kalmak için mücadele ediyordu. Yani biletleri çok ucuzdu. Bana da üç farklı varış yeri seçeneği olan bir bilet önerdiler. Önce İstanbul'a gitmeliydim ama sonra dünyanın herhangi bir yerine gidebilirdim. Bu yüzden ilk sıraya Ankara'yı aldım ve sonra tekrar İstanbul'a döndüm, sonra da Kahire'ye gittim. Ankara, benim yurtdışında ziyaret ettiğim ilk başkentti. O zamanlar 25 yıl önce Ankara nasıldı? Çok fazla Gecekondu vardı. Ama o zamandan beri çok şey değişmiş. 25 sene sonra Ankara'ya döndüm, değişimi görmek beni çok şaşırttı. Sizi komşu ülkeler ile kıyaslamakta olduğum bu harika değişimi gerçekleştirdiğiniz için tebrik ediyorum. Komşu ülkelerin hükümet güçleri ve milisleri filizleniyor, gecekondu kasabalarını tek tek çevreliyor ve yerle bir ediyorlar. Bununla karşılaştırıldığında, son 25 yılda Türkiye gecekonduların çoğunu temizlemiş ve yerine yüksek binalar inşa etmiş. Bu yüzden, 25 yıllık başarı hakkında sizi gerçekten yürekten kutluyorum.

Tamam, ama 25 yıl önce Türkiye'yi seçmemin ucuz bilet ötesinde nedeni neydi? Herkes bana şu soruyu soruyor: Ortadoğu ve İslam dünyası konu başlıklarını neden uzmanlık alanınız olarak seçtiniz? Sen bir Japon'sun ve Japonya Ortadoğu'daki bu kargaşadan uzakta. Neden bu konuyu ömür boyu uzmanlık alanın olarak seçtin? Bu soruda bazı çağrışımlar var. Aslında, tüm dünyadaki insanlar benim Ortadoğu'yu seçtiğim için deli olup olmadığını sormaya çalışıyor. Öyle bir soru bu. Bu soruya her seferinde akademik olarak cevap vermek zorundayım. Ne yazık ki Ortadoğu ile karşılaşmamın ve yaklaşmamın hiçbir romantik nedeni yok. Bu konuya sadece akademik merak nedeniyle bulaştım. 25 yıl önceki dönem, Soğuk Savaşın sona erdiği yıllardı. Ve soğuk savaş sonrası dönemde insanlar yeni düzeni arıyorlardı. O zamanlar birbirine rakip iki görüş revaçtaydı. Biri Francis Fukuyama'nın tarihin sonu teorisiydi. O, liberal demokrasinin evrensel zaferini ilan ediyordu ama Harvard Profesörü Samuel Huntington'un, Medeniyetler Çatışması kapsamındaki meşhur teorisi tarafından ortaya konan bakış açısı da revaçtaydı. Bu teoriye göre, dünya, kültürel ve dini kimliklerle tanımlanan ayrışmalar üzerinden yedi-sekiz medeniyet arasında bölünmüş durumdaydı ve bazı çatışmalara eğilimliydi. Bu teorilerden hangisi doğrudu? İşte bu soru benim akademik merakımı perçinledi.

Hangisi doğrudu? O zamandan beri, takip eden yirmi yılda ya her iki vizyonu da teşvik edecek çabalar ve projeler ortaya çıktı. Bu vizyonlardan biri özellikle Arap Dünyasında ABD'nin demokrasiyi teşvik etmesi ve aynı zamanda Türkiye'nin AB'ye giriş müzakereleriyle birlikte anlaşılabilir. İkisi de liberal demokrasi fikirlerinin promosyonu çabasıdır. Elbette liberal demokrasinin bu evrensel uygulanabilirliğine meydan okuyan çaba ve hareketler de vardır. Şüphesiz 2001 yılında 11 Eylül saldırılarında El Kaide bizi, dünyayı, medeniyet uçurumlarına bölmeye çalıştı. ABD'nin Irak'a karşı savaşının temelinde, her ne kadar kendileri inkâr etseler de, İslami radikalizme karşı savaş açan medeniyet çatışmasının bazı unsurları var. Bazı sentezleme çabalarının da denendiğini ve bunlardan birisinin Türk siyasetçi, Türk siyaset düşünüründen geldiğini, adının da Ahmet Davutoğlu olduğunu söylemek isterim. Kendisini beğenip beğenmediğinizi bilmiyorum ama o stratejik derinlik teorisi ile Müslüman ülkelerin medeniyet kimliklerini aşmaya ve önyargılarını yok etmeye fakat aynı zamanda da Türkiye'nin doğasını ve demokratik bir ülke olarak tecrübelerini muhafaza etmeye çalıştı ki bu başarılı da oldu. Ancak bugünden resmin bütününe baktığımızda bazı net olmayan noktalar da vardır. Örneğin ABD'nin demokrasi teşviki başarılı

mıydı? Bir dereceye kadar. Ayrıca acı bir yön de var. ABD'nin demokrasiyi promosyonu bazen demokrasinin önlenmesi ile yer değiştirdi. Stratejik hesaplamalar bunu zorunlu hale getirdi. Demokrasi teşviki, zor kullanılarak, Irak'taki gibi askeri güçlerle, zorla gerçekleştirildi ve çok sınırlı bir başarı elde etti. Ayrıca, AB'ye giriş müzakerelerinin de Türkiye'yi çok değiştirdiğini düşünüyoruz, ama Avrupa'yı o kadar değiştirmede. Medeniyetler çatışması tarafını düşündüğümüzde, 9/11 saldırısının şüphesiz olarak ABD'den büyük bir karşı saldırıya sebep olduğunu görüyoruz, bunların çoğunun başarılı sonuçlanmadığına hatta felaketle sonuçlandığına tanıklık ettik.

Sonra 2011 yılında, Arap Baharı geldi, bundan dolayı mutluyduk. O zamanlar, Ortadoğu'da dahi liberal demokrasinin tesis edileceği ve hüküm sürebileceği düşünülüyordu. Fukuyama ki kendisinin 25 yıl önce hâlâ bir düşünce kuruluşu için çalışan genç bir akademisyen olduğunu hatırlayın, fikrini evrensel bir fikir olarak kabul ettirmeye çalışıyordu. Fakat Ortadoğu hakkında bilgi sahibiydi ve kendi içinde çok şüpheciydi. Kitabını, Tarihin Sonu'nu okuduğumuzda, kendisinin, özellikle Arap Dünyasında, Ortadoğu'daki kurumlarda liberal demokrasinin fikir olarak uygulanabilirliği konusunda çok kuşkucu olduğunu görebiliyoruz. Bu yüzden, o zamanlar, 25 veya daha fazla yıl önce, Ortadoğu'daki liberal demokrasinin uygulanabilirliği hakkındaki şüpheciliğini saklamaya çalıştı. Fakat 2011'de Fukuyama gibi bazı insanlar son kertede haklı olduklarını düşündüler, zafer coşkusuna kapıldılar. Ve sanırım Türkiye toplumunun da bir kısmı, Türk siyasetçileri de çok sevindi. Tunus ve Mısır gibi geleneksel ülkelere Türkiye modelini önermeye çalıştılar. Ama bildiğiniz gibi sonuç çok iyi olmadı. Örneğin, Mısır darbesi ve demokrasi fikrinden çark edışı bir tarafa, Libya gibi Mısır'dan çok daha kötü durumda pek çok ülkeyle karşılaştık: Bir ulus devlet olarak parçalanmış ve şimdi de bölgesel askeri güçlerin kapıştığı bir savaş alanı haline geldi. Ve Suriye'de de durum şu an itibarıyla aşağı yukarı aynı. Suriye bir ulus devlet olarak parçalanmış halde ve devlet dışı varlıklar, mezhepçi veya ulusal devlet dışı varlıklar ülkeyi bölüyor. Bölgesel ve uluslararası aktörler buna müdahale ediyor. Ve iç savaş bir vekâlet savaşına dönüştü.

Öyleyse, şimdiki düzen ya da Ortadoğu'da ortaya çıkması beklenen ve belki de daha geniş bir uluslararası düzeye yayılacak olan yeni düzen ne olacak? Soğuk Savaş sonrası düzen nasıl bir düzen olacak? Yeni fikirler üretmek isterim, çoğu pek başarılı olmazsa da deneyeceğim. Tezlerimden biri, özellikle Ortadoğu'da bir sonraki düzenin, liberal demokrasinin değil,

monolitik medeniyetlerin düzeninin hâkimiyetiyle sonuçlanacağıdır. Aslında yeni düzen türlü türlü noktalar ve lekelerden ibaret olacak. IŞİD'in Ortadoğu ülkelerine yayılışını ve sızmasını gösteren haritalara bakarsanız birçok nokta ve lekeler ile dolu olduğunu görürsünüz. Bunu şimdilik gelecekteki Ortadoğu düzeninin metaforu olarak düşünüyorum. Kastettiğim şey şudur; temel olarak demokrasi bir normdur ve herkes evrensel demokratik normlar fikrini başarılı bir şekilde başka bir şeyle değiştirebilir. Fakat hala demokrasi Ortadoğu ülkelerinin her köşesinde evrensel olarak uygulanabilir değildir. Bu yüzden şayet mevcut durum ve dengeler değişirse, bu noktalar ve lekeler farklı bir ideoloji çerçevesinde birleşebilecektir. Bu noktaların birbirleriyle irtibatlanmasını engellemekte başarılı olmazsak, bir amip gibi yayılma ile devlet dışı ve ideolojik oluşumlar tarafından saldırı ve istilalar gerçekleşebilir.

Dolayısı ile düşünmemiz gereken yeni düzenin, ortaya çıkmakta olan düzenin, baskın aktörler tarafından nasıl belirleneceği olmalıdır. Özellikle Amerikan tek-merkezci egemenliğinin neredeyse bittiği düşünülünce, bu boşluğu doldurmaya kim doldurabilecektir? Bildiğiniz gibi, bölgede Sünni Şii bölünmesi gibi mezhepçi ya da Suriye'de ve Irak'ta kendi devletlerini kurmak isteyen Kürt hareketi, hatta Libya, Yemen ve Mısır'ın bazı kırsal bölgelerinde geri dönen kabilecilik gibi durumlar söz konusudur. Ve Sina yarımadasındaki milliyetçi ayaklanmalar da buna ekleyebilirsiniz. Yani, ilkel kimliklerin yükselişi, bir sonraki düzenin özelliklerinden birisidir. Bu yeni düzende hegemon yoktur. Güçler vardır; Ortadoğu'nun dışındaki bölgesel ya da büyük güçler Ortadoğu'ya müdahale etmektedirler, ama bunlardan hiçbiri sorunu çözebilecek ve Ortadoğu'yu daha istikrarlı kılacak bir hegemonya kuramamaktadır. Ne yazık ki her birinin BM Güvenlik Konseyinde veto gücü var ki bu koordineli bir uluslararası müdahaleyi imkânsız kılıyor. Bu yeni düzeni açıklayan başka bir fikri de sizlerle paylaşmak istiyorum. Benim açımdan veto etme gücü çok sinsi bir imtiyazdır. Bu gelişmekte olan düzende kimsenin gücü yoktur. Hiç kimse Ortadoğu karmaşasını ya da sorunlarını çözmek için bir güç ve önderliğe sahip değildir, ancak bütün bu aktörler, başat aktörler, karmaşa yaratma ve başkaları tarafından önerilen çözümleri baltalama imkânına sahiptir. Her aktör, herhangi bir elverişli anlaşmadan kendi çıkarlarını savunarak çekilebilir, her aktör kendi çıkarları açısından herhangi bir olumsuz sonucun önüne geçmek için veto yetkisine kullanabilir ve aynı zamanda hiç kimse bir anlaşmanın kabul edilebilir bir sonuca ulaştırılabilmesi için iktidar veya liderliğe sahip değildir. Örneğin, ABD: Sadece Suriye ve Irak topraklarındaki teröre karşı savaşlarını sürdürmek istiyor ve

bunu savaş alanındaki müttefiklerinin yardımıyla destekliyor. Ve Rusya: Suriye'nin herhangi bir bölümünün uluslararası cihatçılık yolunun bir parçası olmasını istemiyor. Rusya, Suriye insanlarının hayatlarını önemsemiyor. Fakat Rusya'nın kendi çıkarlarını tehdit edebilecek herhangi bir Suriye rejiminin ortaya çıkmasını engellemeye özen gösteriyor. Rusya'nın amacı Suriye'nin cihatçılar bir sığınak olmasını önlemektir. Peki ya İran? İran sadece Suriye'yi kendi etkisi altında tutmak istiyor. Bu yüzden İran, müttefiki olarak Esad'ın dışlanacağı bir barış planını desteklemiyor. Ve Türkiye: Türkiye'nin Suriye'nin büyük bir kısmını yeniden işgal etmeye çalıştığını düşünmüyorum. Türkiye'nin ulusal çıkarı doğrultusunda hamleleri herhangi bir Kürt koridorunu ve Türkiye ile Suriye arasında bölünen sınır çizgisinde ayrılıkçı Kürt hareketlerini engellemektir. Peki, Suudi Arabistan ve Mısır: Suriye'yi çok fazla umursamıyorlar, ancak özellikle Suudi Arabistan İran'ın Suriye'de hâkim olmasını istemiyor. İşte bu yüzden, bir barış anlaşması dağıtmaya çalışıyorlar ancak aynı zamanda Suriye'ye barış getirme iradeleri veya kabiliyetleri yok. Ya Avrupa? Bir önceki konuşmada da belirttiğim gibi, bu konuda başka bir fikrim var: Türkiye, Avrupa için bir baraj. Ne için baraj? Ortadoğu'daki herhangi bir karışıklığın Avrupa'ya sirayet etmesini engelleyen bir baraj. Yani Avrupalıların hayati çıkarları söz konusu ve iş bundan ibaret. Avrupa halkının Suriye'ye barış getirme isteği ya da gücü yok. Fakat Türkiye'yi kendileri için bir baraj olarak tutmaya devam etme kabiliyetleri var.

Bu anlamda yaklaşmakta olan yeni düzenin yeni normu belirsizlik ve öngörülemezliktir. Şimdi bu bunaltıcı tabloyu sonuçlandırmak için, ülkele-
rimizin arasındaki benzerliklerini belirtmek istiyorum. Sunumumun ilk bölümünde bahsettiğim gibi, Türkiye son yirmi veya otuz içerisinde çok şey başardı. Ve bu Japonya'nın geçmişte gerçekleştirdiği ile aynı doğrultuda bir gelişmedir. Japonya ve Türkiye ulus devlet inşası ve devlet kurumları inşası açısından benzeşmektedir. Ortadoğu söz konusu olduğunda Türkiye bu noktada olağanüstü bir başarı örneği olarak karşımıza çıkıyor. Komşu ülkeler hususunda bahsettiğim gibi, Ortadoğu'da bölgesel aktörlerin veya ülkelerin çoğunun ulus inşasına ve devlet oluşumuna ihtiyacı var. Ancak Türkiye, devlet kurma konusunda başarılı nadir örneklerden biridir ve Japonya ile benzeşmektedir. Bu belirsizlik ve öngörülemezlik döneminde değişken yeni düzende Türkiye, güvenilebileceğimiz nadir ülkelerden biridir.

Çok teşekkür ederim.

2. Dr. Öğr. Gör. Haluk KARADAĞ

(Başkent Üniversitesi)

TÜRKİYE'NİN SINIRLARININ ÖTESİNDE SİYASET: YAPISAL BİR ANALİZ

Sayın Ekselansları, değerli konuklar, konuşmama başlamadan önce, organizatörlerimiz olan Japon Elçiliği, APAM ve TOBB Üniversitesi'ne teşekkürlerimi iletmek isterim. “Türkiye'nin Sınırlarının Ötesinde Siyaset: Yapısal Bir Analiz” başlıklı konuşmamı alt başlıklara bölerek sunacağım. Ortadoğu'nun uzaydan çekilmiş bir gece fotoğrafı ile başlayacağım. Bu bölgeyi, siyasi sınırlar olmaksızın, din veya etnisitenin demografik sınırlamaları olmadan, çatışma ya da petrol indikatörleri olmaksızın, gece uzaydan bakarak görmeye çalışırsak bu bölgeyi evi bilen insanlar tarafından aydınlatılmış olarak görebiliyoruz. Ortadoğu tarihinin ve Dünya'nın çok önemli nehirlerinin izlerini Mısır'daki Nil'de, Irak'taki Dicle ve Fırat'ta, Pakistan ve Hindistan'daki İndus'ta görebiliyoruz. Ayrıca, Basra Körfezi, Doğu Akdeniz ve Hazar'ın güney ucundaki kıyılarda büyüyen toplulukları da görebiliyoruz. Dünyanın gerçekten güzel bir bölümünün güzel bir kesit.

Şimdi bir açıklama ile başlayacağım: Ortadoğu terimi nereden geldi? Profesör Hüseyin Bağcı'nın ilk oturumda ifade ettiği gibi, bulunduğunuz yere bağlı. Batıdan, ABD'den 1902 yılında bir Amerikalı deniz stratejisti olan Alfred Taylor Mahan'ın literatüre kazandırdığı bir terimdir. Ortadoğu, Akdeniz'in güney ve doğu kıyılarında dolaşır, Fas'a, Arap Yarımadası'na ve İran'a kadar hatta bazı tanımlarda daha da ötesine kadar uzanır. Bugünün politik ortamını anlamak için bölgenin kısa tarihini anlamalıyız. Eğer bu alan insanlığın doğduğu yer değilse bile, en azından insan medeniyetinin doğup yeşerdiği yerlerden biridir. Bereketli hilal olarak adlandırılan bu yerde bugün modern Irak, Suriye, Ürdün ve İsrail - Filistin yer alır. İçinde bulunduğumuz sonuncusu hariç son beş yüzyıl boyunca Osmanlı İmparatorluğu bu bölgeye hükmetmiştir. I. Dünya Savaşı'ndan sonra, özellikle de Suriye ve Irak bölgesi,

İngiliz ve Fransız egemenliğine girmiştir. Daha önceleri tek sorun vardı: İsrail ve Filistin çatışması. Ancak bugün süper güçlerin müdahalesinin de işaret ettiği üzere birçok güvenlik kaygısı bulunmaktadır. Herkes Filistin ve İsrail sorununu, İsrail'in güvenlik koşulları ya da endişelerinin bölgeyi etkilediğini bilir.

İkinci olarak, Şii ve Sünni çatışmasına değinmek istiyorum. Bugün Suriye topraklarında bildiğimiz gibi, yaklaşık 20 bin İran milis gücü, Şii milisleri olarak Suriye'de hareket ediyor veya savaşıyorlar. Bu, bölgeyi daha tehlikeli kılıyor. DAESH, ISIS, ISIL veya IS, yani İslam Devleti, 2013'ten bu yana Irak ve Suriye'deki bölgeler üzerindeki kontrolünü genişleten Sünni İslamcı, ayaklanmacı ve terörist bir gruptur. 2016'dan bu yana Türkiye'nin başarılı operasyonları ve özellikle Fırat Kalkanı Operasyonu ile Silahlı Kuvvetler, Rusya ve İran ile Suriye rejimi güçleri ve ABD'nin yönlendirdiği diğer bölgesel güçler bölgeyi tehdit eden IŞİD topraklarına el koydu. Türkiye, DAESH'i bozguna uğratmak ve en sonunda DAESH'i mağlup etmek için çaba harcayan DAESH karşıtı koalisyonun beş katmanlı faaliyetlerine aktif olarak katılmaktadır. Dünyanın dört bir yanından katılan çeşitli ülkeler, kalıcı ve kapsamlı bir yaklaşım benimsemiştir. Bu bağlamda, DAESH karşıtı koalisyon üyeleri, savaş alanında DAESH'i zayıflatmak, medyada onlara meydan okumak, fonlarını ve istihdam kaynaklarını kesmek ve harap ettikleri toprakları istikrara kavuşturmak konusunda önemli ilerlemeler kaydettiler. Güvenli bölge ve sığınacak limanları kapayıp askeri kapasiteyi inşa ederek DAESH'i bozguna ve yenilgiye uğratmak, DAESH karşıtı koalisyonun temelini oluşturmuştur. Bu bağlamda Türkiye, ilk günden itibaren koalisyon kampanyasına katılmış, askeri planlamaya dâhil olmuş, 15 Şubat itibarıyla kampanya planının bir parçası olarak koalisyona yaptığı ulusal katkıları açıklamış, istihbarat toplama ve personel kurtarma dâhil olmak üzere hem muharip hem de muharip olmayan rollere yardımcı olmak amacıyla hava sahasının koalisyon uçakları tarafından kullanılmasına izin vermiş, ABD ve diğer koalisyon ortaklarına Suriye ve Irak'ta DAESH operasyonları için operasyonları desteklemek üzere 1200'den fazla personel ile 60'ın üzerinde uçağa izin vererek tesislerini kullanıma açmıştır. Hava, topçu ve diğer varlıklarla başından bu yana DAESH hedeflerini vurmak için katkıda bulunmuştur. 478 DAESH hedefini vurmuş ve en az 86 DAESH teröristi imha etmiştir. Türkiye, yabancı savaşçıların akışını

aksatmak veya durdurmak için geniş bir mekanizma alanı oluşturmuştur. Türkiye, bu amaçla özel olarak kurulmuş risk analiz birimleri aracılığıyla havalimanlarında ve diğer sınır geçiş noktalarında yabancı terörist savaşçıları durdurmak ve engellemek için güvenlik önlemlerini sürekli olarak geliştirmektedir. Türkiye, 2011 yılından bu yana yabancı terörist savaşçıların tehdidine karşı mücadele etmeye başlamış ve yabancı terörist savaşçıların ülkelere ayrılmasını ve seyahat etmelerini önlemek için kaynak ülkelerden gerekli yasal ve idari önlemleri almalarını talep etmiştir. Bu çerçevede, Suriye krizi patlak verdiği için Türkiye, Şubat 2016'ya kadar, giriş-çıkış yapamayacaklar listesine yaklaşık 47 bin yabancıyı dâhil etmiştir. Yabancı savaşçılara karşı alınan tedbirler kapsamında 2011'den bu yana 3 binden fazla yabancı sınır dışı edilmiştir. Türkiye 911 km uzunluğundaki Suriye sınırında ve 331 km uzunluğundaki Irak sınırında kaçakçılık faaliyetlerini önlemek için etkili ve sağlam önlemler almaktadır. Türkiye, yasadışı sınır ötesi faaliyetlere sıfır tolerans politikası uygulamaktadır.

Suriye iç savaşına gelince, bu iç savaş anlamak oldukça zordur çünkü Suriye'de aktif çok sayıda aktör bulunmaktadır. ABD ve Rusya gibi küresel aktörler, bölgesel aktörler; Türkiye ve İran, yerel aktörler; Suriye rejimi güçleri, isyancı güçler, Kürt kökenli terörist gruplar hâlâ ülkede aktif durumdadırlar. Öte yandan, İsrail işgal ettiği Golan tepeleri üzerinden Suriye'deki hedefleri sık sık bombalamaya devam etmektedir.

İnsani açıdan bakıldığında Türkiye, 2012 yılı itibarıyla Esad rejimi ile ilişkilerini keserek haklı taleplerini sürdüren Suriye halkı yanında yer almıştır. Bu rejim, çatışmanın tek sorumlu aktörü olmuş ve meşruiyetini yitirmiştir. Suriye'deki çatışmanın altıncı yılına girmesinden bu yana Türkiye, çatışmanın başlangıcından itibaren insani bir diplomasi peşinde koşmaktadır ve kapılarını etnik, dinsel ve mezhepsel arka plandan bağımsız olarak rejimden ve şiddetten kaçanlara açmıştır. Türkiye'de Suriyeli mültecilerin 330 bin yeni doğmuş bebeği vardır. Bugün Türkiye'de 3,5 milyon Suriyeli nüfus yaşamaktadır. Bu şaşırtıcı sayılar, Türkiye için mülteci sorununun önemini ve gelecekteki komplikasyonlarının altını çizmektedir. Türkiye, 80 milyon nüfusu ile acı çeken insanlara yardım etmeye çalışmaktadır. Suriye'deki iç savaş döneminde, Türkiye'nin kaynaklarından insani yardımlara ihtiyaç du-

yanlar için yaklaşık 30 milyar dolar harcanmıştır. Bugün bazı mülteciler Türkiye'nin dört bir yanındaki 26 mülteci kampında ve diğerleri de Türkiye'nin 81 ilinde yaşamaktadır.

En başından beri Türkiye, Suriye'deki çatışmaya ulusal ve bölgesel güvenliğini tehdit eden siyasi bir çözüm bulmayı amaçlayan çabalara dâhil olmuş ve bu çabaları Suriye halkının istikrarını sağlamak ve ülkede barışı tesis etmek amacıyla meşru beklentileri temelinde sürdürmüştür. Daha önce dile getirilen bu olayın seyri, Türkiye için genel durumu daha karmaşık hale getirmiştir. Ekonomik, sosyo-kültürel ve eğitimsel sorunların yanı sıra, ev sahibi ülke için bir diğer önemli faktör olarak güvenlik açığı da ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin ulusal güvenliğine yönelik PYD veya PKK tehdidi en hayati ve en önemlisidir. PKK, AB üyeleri ve ABD, Kanada, Avustralya gibi başka ülkeler de dâhil olmak üzere çok sayıda ülke tarafından uluslararası bir terör örgütü olarak listelenmiştir. Ayrıca AB 2004 yılında PKK'yı da terörist oluşum olarak tanımlamıştır. 2003 yılında PKK terör örgütü kontrolü altında PYD ve YPG kurulmuştur. Aynı liderlik kadrolarını, örgütsel yapısını, stratejilerini ve taktiklerini, askeri yapıyı, propaganda araçlarını, kaynaklar ve eğitim kamplarını ve finansmanı paylaşmaktadırlar. Türkiye, bu tür terörist gruplara karşı 20 Ocak 2018'de Ankara, Kuzeybatı Suriye'de Afrin'de Zeytin Dalı Harekâtını başlatmıştır. Kampanyanın öncelikli amacı Demokratik Birlik Partisi'ni geri püskürtmek; PYD ve PKK terör örgütleri ve onun alt kuruluşu Halk Koruma Birimlerini; YPG'yi Türkiye'nin kapısından kovmaktır. Türk liderlerinin kararı, Washington'un YPG militanlarının büyük ölçüde liderlik ettiği Suriye Demokratik Güçleri merkezli 30 bin sınır muhafızı oluşturma niyetini açıklamasından hemen sonra gelmiştir. Zeytin Dalı Harekâtı Türk ve Rus yetkililer arasında üst düzey güvenlik ve savunma toplantıları sonrasında başlatılmıştır. Suriye'deki Baas rejimi Türk mevzilerini vurma tehdidini savurmuşsa bile, Suriye'deki Rus askeri birliği ülkenin batı eyaletlerindeki hava sahasını ve başkenti Şam'ı kontrol etmektedir. Yani, Kremlin'in Afrin kampanyası için yaktığı yeşil ışık, Esad'ın hava savunma birimlerini aşmak için yeterli olmuştur.

Zeytin Dalı Harekâtı, her şey planlandığı gibi giderse, muhtemelen savaş alanında iki ana aşamaya şahit olacaktır. İlk devam eden aşama, en iyi hibrid koşullar altında dağ harbi operasyonları çerçevesinde tasvir edilebil-

mektedir. Operasyonlar merkeze yaklaştıkça, çatışma muhtemelen meskûn mahalde muharebeye doğru kayacaktır. Bu nedenle, Türkiye'nin stratejisinde, operasyon ilerledikçe önemli değişiklikler yaşanması muhtemeldir. Dağ harbi ve meskûn mahalde muharebe oldukça farklı özelliklere sahiptir. Başka bir ifadeyle, Türk Silahlı Kuvvetleri ve ÖSO bileşenlerinin Afrin'deki iki farklı kulvarda savaşması beklenmektedir. Böyle yaparak, bu operasyonla Türkiye bir dizi siyasi hedefe ulaşabilecektir.

Konuşmamı bu 4 hedefi açıklayarak bitirmek istiyorum: Birincisi, PYD ve PKK güçlerinin artan etkisini engellemektir. İkincisi, bölgeden göçmek zorunda kalanlar için topraklarını yeniden ele geçirmektir. Bölgeyi güvence altına aldıktan sonra, bu insanların evlerine geri dönmeleri beklenmektedir. Üçüncüsü, caydırıcılık ile ilgilidir; bu güç gösterisi ile Türkiye, ABD'yi, NATO müttefikini caydırmayı ve PYD'ye verdiği desteği bıraktırmayı hedeflemektedir. Dördüncüsü ve sonuncusu, 15 Temmuz darbe girişimi döneminden sonra TSK'nın özgüvenini yeniden tesis etmeye yardımcı olmaktır. Sonuç olarak, Orta Doğu'da, bölgesel aktörler sorunlarını çözme kabiliyetine sahiptirler. 2017 yıl küresel ateş gücü ve askeri sıralamalara göre Türk Silahlı Kuvvetleri 8. sıradadır. Türk ordusu geçen sene 10. sıradaydı. Ve bu yıl TSK kazandığı başarılarla ilerleme kaydetmiştir. Ayrıca son bir nokta olarak, bu bölgesel aktörler küresel aktörlerden daha fazla bu sorunları çözecek ölçüde sert güç öğelerine sahiptir. Ancak güçlü aktörler meselenin bir parçası olduğunda, bölgesel çatışmalara çözüm bulmak zorlaşmaktadır.

SORU - CEVAP

- Çok teŖekkür ederim. Ben, Ankara Üniversitesi'nden Profesör Mert-
han Dündar. Aslında Bay Ikeuchi'nin konuşması bağlamında bir noktaya
dikkat çekmek istiyorum. Türkiye'nin Kürt koridorundan korktuğunu veya
kontrol etmeye çalıştığını belirttiniz. Bana göre, burada konu Kürt koridoru
değil, Türkiye'nin itirazı PKK ve terörist koridor içindir. Çünkü Kürtlerle
birlikte 1000 yılı aşkın süreden beri birlikte yaşıyoruz, sorunumuz yok. As-
lında et ve tırnak gibiyiz. Türkiye olarak Kürt koridoruna karşı değiliz veya
ondan korkmuyoruz. Terörist gruplarla ve terörist koridorlarla sorunumuz
var. Bu gerçekliğe vurgu yapmak istiyorum.

PANEL 2

ÇİN'İN MEYDAN OKUYUŞU

1. Doç. Dr. Tomoko AKO

(Tokyo Üniversitesi)

ÇİN'İN ve ÇİN HALKI'NIN GELECEĞİ: TIKANMIŞ SOSYAL UZAMDA ZENGİNLİK ÖZLEMİ

Öncelikle belirtmem gerekirse, uluslararası ilişkiler konusunda uzman değilim, bir sosyoloğum. Çin'de hem kırsal kesimde hem de şehirlerde çok fazla saha çalışması yapmaktayım. Bugün esas olarak göçmen topluluğu hakkında konuşacağım; göçmenler Çin'in kırsal kesimlerinden kentlere doğru geliyor. Geçen yıl 20 Kasım 2017'de Pekin'de toplu konut konusunda uzman bir emlak şirketinden gelen önemli bir bildirimle başlıyorum. Çin hakkında ne kadar bilginiz olduğunu bilmiyorum ancak bildiğiniz gibi biz komşu ülkeleriz. Bu yüzden Çin'den çok fazla haber alıyoruz. Japonya'daki birçok medya organı tarafından yayınlan bir habere göre Pekin'in güneyinde yer alan bir bölgede meydana gelen büyük bir yangında 90 kişi öldü, 8 kişi ise yaralandı. Ardından Pekin belediyesinden, belediye başkanı Bay Taichi, tüm şehri kapsayan bir soruşturulma yürütülmesini talep etti. Birçok sosyal medya kullanıcısı tarafından paylaşılan fotoğraflara göre muhtemelen polis olmayan ancak polis tarafında görevlendirilmiş birçok kişi bölgeyi temizlediler.

Şimdi sizinle kentsel köy olarak adlandırılan bir yerleşim birimi hakkında bilgi paylaşacağım. Kentsel köy çok çelişkili bir terimdir, çünkü kırsal ve kentsel alanlar çok farklıdır ve köy aslında kırsal alanlarda yer almaktadır. Ama Pekin'de çok sayıda kentsel köy var ve burada yaşayanlar bütün çöpleri toplayıp farklı tiplere ayırıp geri dönüşüm şirketlerine satıyorlar. Profesör Ikeuchi bu sabah bir sunum yaptı ve 25 yıl önce gördüğü Anka-

ra'dan bahsetti. Pekin'de pek çok insan hala bu tür yerleşimlerde yaşıyor. Ama geçen kasımda bu köy de yıkıldı. 2015'te oradaydım, ziyaret ettiğim son yıldır ve şimdi nasıl olduğunu bilmiyorum. Ve burada umumi tuvaletler var çünkü insanların tuvaletleri kendi yaşadıkları evlerin içerisinde değil. Aslında bu alan Japonya'nın büyükelçiliğine çok yakın. Elçilikte çalışan arkadaşlarım var. Onlar bu bölgeyi bilmiyorlardı çünkü burası bir çeşit yüksek duvarlarla çevrili ve eğer özel bir merakınız yoksa bu bölgeye gitmeyi tercih etmezsiniz. Tabii ki kapısı açık ve binalara girebilirsiniz ve aslında bir anlamda çok iyi organize edilmiş bu bölgede çok ucuza yemek yiyebilirsiniz. Böylece bu bölgedeki fiyatlar ile buradan 10 dakika mesafedeki şehir merkezi arasındaki fark çok büyük.

Pekin çok büyük bir şehir ve içinde çok sayıda kentsel köy var. İyi kaptanmış durumdadır. Tokyo Üniversitesi'nde çok sayıda Çinli öğrenciye ders veriyorum ve bu fotoğrafları ilk defa onlara gösterdiğimde neresi olduğunu tahmin etmelerini istedim. Çoğu bilmiyordu. Öyle görünüyor ki, insanlar Pekin'de yaşadıkları halde farklı dünyalarda yaşıyorlar. Zengin ve fakirler arasında dikkate değer ve ekonomik büyümenin gölgesinde büyük bir eşitsizlik söz konusu. Ve böyle büyük bir eşitsizliğin nedenlerinden birincisi, müreffeh kentler ile daha az avantajlı bölgeler arasındaki ekonomik eşitsizlikleri hızlandıran bir etmen olarak birleşik bir sosyal güvenlik sisteminin olmayışıdır. Hala Hukou sistemi, bir ev halkı kayıt sistemi reformlardan önce büyük ölçüde yürürlükteydi ve hala etkisini sürdürmeye devam ediyor.

Böylesine büyük bir eşitsizliğin arka planında, akademi, insan hakları faaliyetlerini yürütenler, STK'ların üzerindeki, hükümet baskısı bulunmaktadır. İnsanların siyasi katılım imkânları da sınırlıdır. Ancak diğer taraftan, internet merkezli özgür ifade alanı gelişti. Ancak sosyal toplumun seçkinleri toplumsal hareketlerde değişim için önemli bir rol oynayamıyorlar. Vatandaş düzeyinde bile. Çünkü farklı sosyal gruplar dayanışma içinde değiller ve kendi ilgi alanları doğrultusunda sorunlarına cevap ve çözüm aramak istiyorlar. Daha ayrıntılı olarak devam edeceğim. 2015 yılına ait kişi başına düşen ortalama gelire göre. Çin zengin bir ülke sayılabilir ama büyük bir eşitsizlik ve uçurum söz konusu. Şangay da kentsel ve kırsal alana sahip. Kırsal Şangay'ın gelir düzeyi için 223 bin yuan ve kentsel Şangay'ın geliri kırsal Şan-

gay'ın gelirinin iki katı. Kuzeybatı Çin'e bakarsanız Guangzhou'da sadece 23 bin yuan. Kırsal alanda sadece 7900 yuan. Yani bunlar çok büyük uçurumlara tekabül ediyor.

Size söylediğim gibi, birleşik sosyal güvenlik sistemi yok, hane halkı kayıt sistemi sosyal güvenlik sistemi ile yakından ilişkili. Örneğin, 2016 yılında, Şangay'ın sosyal yardımı, kişi başına geliri 1760 yuan ve daha az olanlar için aile başına 880 yuan. Eylül 2016'da Hunan eyaletinde ziyaret ettiğim maden kaynaklı hastalıklardan mustarip eski kömür madencileri ayda 90 yuan almaktaydı. Pekin'de iki fincan kahveye tekabül ediyor. Ortalama yıllık gelirin 6900 yuan olduğunu Guangzhou eyaletinin kırsal kesiminde sosyal yardım miktarı 129 yuan. Bu, Guangzhou'nun kırsal bölgelerinde yaşayan halkın Şangay'a göç etmesi ve vatandaşlık kazanması durumunda çoğu insanın daha fazla sosyal yardım başvurusunda bulunabileceği anlamına gelir. Bu nedenle yöneticiler şehrin kapılarını kapatmaya çalışıyor. Bu durumda, örneğin Pekin'de aile kaydı nasıl edinilebilir? Ebeveynleri Pekin'e kayıtlı olan yeni doğan çocuklar veya yüksek sınıfa tabi yurtdışında okuyanlar ile doktora derecesine sahip insanlara yönelik "bin kişilik plan" olarak adlandırılan yönelik çekim politikası uygulanmaktadır. Almanya'da okuyan arkadaşlarım var ve bu çiftin Almanya'dan alınmış olan yüksek lisans dereceleri var ancak yine de Pekin vatandaşlığını alamıyorlar. Çok büyük zorluklar yaşanıyor. Üniversite mezunları için yaş sınırlaması vardır, 24 yaşından önce vatandaşlık başvurusu yapmak zorundasınız, mastır derecesi için 27 yaş ve doktora derecesi sahipleri 35 yaşından önce başvuru yapmalıdır. 2014 yılı itibariyle bu kategoride yaklaşık on bin kişi vatandaşlık kazanmayı bekliyor. Bu sayı gün geçtikçe azalıyor çünkü pek çok insan için büyük şehirlere gelebilmelerinin önüne daha zorlayıcı sınırlamalar getiriliyor.

Bir insanın Pekin'de aile nüfus kaydı varken bir başkasının kaydının olmaması bir çeşit ayrımcılıktır. Üniversite ve yüksek lisans mezunu varlıklı insanlar mevcut olsa da, büyük şehirlerin vatandaşlığını elde edemedikleri durumlarla karşılaşabiliyorlar. Onlar Çin vatandaşı ama kendilerini sonsuza kadar yabancı hissediyorlar. Bir çeşit ikinci vatandaşlar. Aile nüfus kaydı olmadığında, ev satın alımı da kısıtlanacak ve çocukların eğitimi için dezavantajlı konumda olacaksınız. Bazı illerde, 2010 yılının Ekim ayında Guang-

zhou'da olduğu gibi, aile siciline sahip olmayan bir kişi, ancak bir yıldan fazla bir süre için vergi sigortası ücretinin ödendiğini kanıtlayabilirse bir mülk satın alma hakkına sahipti. Fakat büyük şehirlerde böyle bir kural yoktur. Şirketler nezdinde iş alımında aile kaydının gerekliliği de artmaktadır.

İnternetin Çin toplumunu değiştirdiğini biliyoruz, günden güne gelişen internet merkezli serbest ve özgür ifade alanından bahsediyorum. Örneğin kaçırılmış çocuklarını arayan çok sayıda aile var -Çin'de çok sayıda çocuk kaçırılıyor. Aileler çocuklarını Weibo'da arıyorlar Sosyal medya çağından önce polis, orada kaçırılan çocukları aramak için yeterince çaba sarf etmezdi. Ancak ebeveynler uğraşıyorlar, polis üzerinde baskı yapmak için çaba sarf ediyorlar, bu durumda sosyal medya çok iyi işlev kazanıyor. Ayrıca yolsuzluğa ve rüşvete bulaşmış kamu görevlilerinin kişisel bilgileri ifşa edilebiliyor. Bazılarının çok pahalı saatler taktığını biliyorsunuz ve aktif internet kullanıcıları bu yetkililer hakkında daha fazla bilgi almaya çalışıyor. Ve bunların çoğunu internet kullanıcılarının enformasyon analizi sayesinde yolsuzluğa bulaştığı kanıtlandı. İnternet merkezli kamuoyu, birçok istisna oluşturdu. Örneğin bir olayda pek çok insan, yerel yetkililerin cinsel tacizine uğrayan kırsal bölgede yaşayan bir kadına yardım etmek için toplumsal harekete katılmış ve adil bir yargılanma konusunda ısrar etmesi için yardımcı olaya çalışmış ve yargılama sonunda masumiyeti doğrultusunda bir karar çıkması için baskı oluşturmaya çalışmıştır. Ama aslında Çin'de birçok benzer vakalar yaşanıyor. Eğer cesur biçimde ayağa kalkmazsanız ve internet kullanıcıları size destek olmazsa, muhtemelen ölüm cezasına çarptırılırsınız. Dolayısıyla, bazı tekil durumlar için istisnalar oluşmuştur ve internet kamuoyunun yükselişi, hükümleri ve verilen ölüm cezası kararlarını etkilemektedir. Ruhsal hastalıkları olup suç işleyen kişiler söz konusu oluyor. Ancak bu vakalar derinlemesine araştırılmamakta ve ölüm cezası verilmektedir. Dolayısıyla internet kamuoyu, sisteme denetim ve dengeyi; güçler ayrılığını kazandırmaktadır ancak siyasi reformlar aşamasına, yani geniş çaplı reformların hayata geçirilmesi aşamasına geçilemediğini söyleyebilirim.

Batı'da ve hatta Japonya'da birçok bilim adamı, iktisadi yasalar ve uygulamalar nedeniyle Çin'in demokratikleşeceğini öngörüyor. Fakat 1959'da siyaset bilimcisi Lipset'in ortaya attığı hipotezine göre, ekonomik gelişmenin

varlığı Çin gibi ülkeler için demokrasiyi mutlak surette geçerli kılmayacak gibi görünüyor. Toplumun ve vatandaşların her iki tarafına da etki eden politik bir patlama oldu. Vatandaşların davaları mahkemeye gönderilmediğinden, mücadeleye dilekçe ve toplu protesto eylemleriyle devam ediyorlar. Sorun çıkarma taktiklerini kullanıyorlar. Ancak bu hukukun üstünlüğü değildir. Yani internet demokrasisinin bir sınırı var.

Sonuç olarak: Başlangıçta size kentsel - kırsal eşitsizliğin kökeninde bir Hukou sistemi olduğunu ve bunun etkisinin belirleyici olduğunu açıkladım. Ama aslında Çinliler, toplumsal tabakalaşmayı ve eşitsizlikleri çok net bir şekilde fark etmiyorlar. Ancak, yeni neslin işçileri, genç kuşaklar olarak tanımlanan bazı insanlar, sosyal elitler bunun farkındalar ve huzursuzlar.

Türkiye ve Japonya'ya etkisi için söyleyebileceklerime gelince: En azından Çin toplumunun homojen bir varlık olmadığını vurgulamak isterim, çok büyük eşitsizlikler ve çeşitliliklerdir ve insanlar farklı sosyal gruplar arasında işbirliği yapmamaktadırlar. Bu yüzden Çin ve Çin ile ilgili konuları analiz etmek için bu faktörler göz önünde bulundurulmalıdır. Çin'de milliyetçilik ve popülizme kök salmış iç siyaset çelişkileri söz konusudur. Hükümet, popülist milliyetçi söylemi kullanarak halkı yönlendirmeye ve popülist politikaları yürütmeye çalışıyor. Yani toprak, tarih, eğitim, ticaret ve benzeri konularda anlaşmazlıklar olmaya devam edecektir. Teşekkür ederim.

2 Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK

(Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

ÇİN'İN YENİ İPEK YOLU PROJESİ ve GEREKÇELERİ

Sayın Ekselansları Büyükelçi, Profesör Dünder ve sevgili meslektaşlarım, sevgili öğrenciler.

Bugün sunumumun konusu Türkiye’de popüler bir konu olan Asya ve Çin’in Yeni İpek Yolu Projesi/Girişimi. Buna insiyatif diyen, proje diyen oluyor ancak ben proje olarak adlandırmayı tercih ediyorum.

Bildiğimiz gibi, Çin Halk Cumhuriyeti anayasasına göre 49 çok uluslu toplum olarak kurulmuş ve hükümet sistemi Çin sosyalist sistem modeli olarak belirlenmiştir. Çin’in çok büyük olduğunu ve nüfusun yaklaşık 1,4 milyar olduğunu biliyoruz. Asya’nın yüzölçümü en büyük ülkesi. Çin’de siyasal sistem açısından asgari bir ideolojik çatışma yaşanmakla birlikte, sosyal, kültürel ve etnik sorunların meydana okumasına rağmen modernleşme çabaları sürmektedir. 1979’da başlatılan reform ve açılım süreci, Çin’in yeni sanayileşme ve ekonomik kalkınma sürecini tetikledi. Bu süreçte, Çin’in uyguladığı kalkınma modeli çoğunlukla bölgeseldi ve kıyı şehirlerini geliştirmeyi ve bu alanlarda insanların refah seviyesini artırmayı hedefliyordu. Ancak, Çin’in merkez ve kıyı bölgeleri için ekonomik kalkınma üzerine farklı stratejilerin uygulanması nedeniyle ülkenin daha büyük bir bölümünü oluşturan merkez ve batı bölgeleri sürekli olarak geride bırakılmakta veya ihmal edilmektedir. Çin’de, Çin’in resmi rakamlarına göre, 55 azınlık veya millet bulunmaktadır ancak Çinliler bunu “minzo” olarak tanımlar- bu etnik gruptan daha farklı bir anlama gelmektedir. Azınlık nüfusu Çin nüfusunun yaklaşık yüzde 10’unu oluşturur. Ve yine resmi rakamlara göre, azınlıkların yaşadığı bölge Çin’in toplam yüzeyinin yüzde 65’ini kapsamaktadır.

21. yüzyıla gelindiğinde Çin Politbürosu yerel olarak Batı tarzı bir gelişim ve kalkınma projesini ve uluslararası olarak yeni ipek yolu projesini

uygulamaya karar verdi. Çin'in ekonomisi, son 30 yıldır büyük oranda ihracata bağımlıydı. Aynı zamanda, Çin'in sanayisi, yurtdışında ortaya çıkan ihtiyaçları karşılamak durumundadır. Bu nedenle, Çin devleti, iç tüketime dayalı büyüme modelini ve son küresel kriz ve vardiyalara göre yabancı yatırımı ve satın almayı hızlandırma stratejisini benimsemeye zorlandı. Çin'in DTÖ'ye katılımından beridir, küresel finans ve kaynak edinimi konusunda Batılı güçlere karşı rekabet ediyor. Çin, komşularıyla ciddi toprak sorunu anlaşmazlıkları ve ABD'nin Japonya, Vietnam, Filipinler gibi müttefikleriyle uyuşmazlıklar yaşadı ve bu Çin'in Güney Asya'da tecrit edilmesine ve bu güçler tarafından bloke edilmesine yol açtı.

Xi Jinping totaliter eğilimli stratejileri uygulamaya başladı ve selefleri arasında Mao'dan bu yana en güçlü ve en milliyetçi lider oldu. Xi'nin diplomasisinin güçlü ve önemli dayanaklarından biri, yeni ipek yolu projesidir. Xi, Çin rüyasının adı altında birleşmiş, birleşik ve güçlü Çin idealini yerleştirdi ve Çinli halkın bu ideali benimsemesi için eğitim ve kültür kurumlarını seferber etti. Bugün, çoğu Çinli ve bazı batılı bilim adamları, İpek Yolu'nun Hun imparatorluğu tarafından M.Ö. 138'de bugünkü Türkistan'ın bulunduğu yerde Hunlara karşı olan çeşitli derebeylerle ittifak kurmak amacıyla gönderilen bir Çinli generalden sonra oluştuğunu kabul etmektedir. Bu tarihsel veriler daha sonra, bu yolun Çin için büyük ve ciddi riskler arz eden Hunları zayıflatmak ve hatta yok etmek için bir güvenlik önlemi olarak inşa edildiğini göstermiştir. Ayrıca, Batı ülkeleri ve toplulukları ile çok boyutlu ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olmuştur. Ancak, Çin bu hedefe ulaşmak için Batı'daki ihracatçılara, üreticilere giden ticaret yollarını güvence altına almak zorundaydı. Bu yüzden ipek yolu ticaret yolu olarak da bilinir. Tarihi ipek yolu, sadece Çin için gelir, zenginlik, artı değer, ticarileştirme ve kültürel değişim sağlamakla kalmadı. Ayrıca, kendi topraklarını korumak ve tehditleri asgariye indirmek için güvenli bölgelerin oluşturulmasını sağlamış ve sınırlarının dışında yaşayan insanları etkilemeyi ve dönüştürmeyi de sağlamıştır. Aslında, ipek ve kıymetli taşlardan yapılmış ürünler, batılı tacirlerin önemli bir politika aracı olarak kullanılmasının başlangıcıdır. Ticari değerler olmalarının yanı sıra kişisel zenginlik ve lüks göstergesi olan bu ürünler Çinin özellikle göçebe halklar üzerinde egemenlik kurması ve onlara politik mesajlı armağan göndermesi ve aralarından asker devşirmek için kullanıl-

mıştır. Hun ya da Türkler Çin sarayına geldiğinde, imparator ya da hükümdarlar gönüllerini kazanmak için aynı şeyi yaparlardı. Bu nedenle Bilge Han Çin ya da Çin'in ipeklerine aldanılmaması gerektiğini yazıtlarında özellikle ima etmiştir.

2013 yılında Xi Jinping'in Çin'deki üç önemli yetkiyi (ÇKP genel sekreterliği, devlet başkanlığı ve ordu başkomutanlığı) tek elde toplamasından sonra dış politikanın mevcut akımlarını bir araya getiren genişleten kapsamlı yeni bir jeopolitik strateji geliştirdi. Bu stratejinin amacı, Çin kapitalizmi için daha fazla ticaret ve yatırım fırsatı açarken, Çin'i, ABD ile müttefiklerinin stratejik kuşatmasından kurtarmaktır. İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu ya da Bir Kuşak Bir Yol olarak bilinen proje, Afrika'nın yanı sıra Avrasya kara parçasını hem karadan hem de denizden birbirine bağlamak üzere büyük çaplı altyapı geliştirilmesini öngörüyor. Çin Devlet Başkanı Xi Jinping Ekim 2013'teki Kazakistan ziyareti sırasında, İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21'inci Yüzyıl Deniz İpek Yolu projesi planını ilk defa yurtdışında deklare etti. Xi adı geçen projeler ile Türkler dünyası, Avrupa, Araplar Dünyası ve Afrika'yı, Doğu ve Güneydoğu Asya'yı birbirine bağlayan ticaret koridorları yaratacağını açıklamıştır. Çin'in vizyonu demiryolu, karayolu, hava, deniz ve boru hattı geçişlerini içermektedir. Bu projenin finansmanı için Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB) ve Şanghay merkezli BRICS Yeni Kalkınma Bankası (NDB)'ni kurmuş ve Yeni İpek Yolu Fonu oluşturarak projeye 40 milyar dolar kaynak ayırmıştır. Daha sonraları Bir Kuşak Bir Yol olarak adlandırılan bu proje, Çin ile Güney Asya'yı, Kuzey Afrika'yı, İslam Dünyasını ve Avrupa'yı birbirine bağlayarak karşılıklı çıkar ve iş birliğini amaçlayan bu dev proje olarak Çin tarafından yüksek sesle dillendirilmeye başlanmıştır.

Dolayısıyla; Bir Kuşak: İpek Yolu Ekonomik Kuşağı'nı, Çin'den başlayıp Türkler dünyasından geçerek Avrupa'ya ulaşacak eski «İpek Yolu» unda düşünülen Çin öncülüğündeki ekonomik işbirliğini; Bir yol ise 21 Yüzyılda denizdeki İpek Yolu'nu kasteder. Aynı zamanda Çin ve Güneydoğu Asya ile Hint okyanusu ve Akdeniz havzası arasındaki işbirliğini de adlandırmaktadır.

Küresel ulaşım ve ticaret yollarında hala deniz ulaşımı en önemli iken, Çin tekrar eski ve tarihe karışmış bir kara yolu olan İpek Yolunu canlandır-

mak için neden azami bütçe ayırmaktadır? Üstelik güçlü devlet geleneği ve yönetiminden yoksun, istikrarsızlığın egemen olduğu, küresel güçlerin imtiyaz sahibi olmak için yarıştığı Türk ve Arap dünyasını içine alan bölgede büyük bütçeli ve riskli projenin gerçekleştirilmesindeki asıl kaygı ne olabilir? Bu sorular insanların kafasını karıştırabilmektedir. Bugün Çin Halk Cumhuriyeti'nin neredeyse en önemli devlet politikası haline gelmiş olan Yeni İpek Yolu Projesi veya inisiyatifinin Türkler için ilgi çekici olması birçok farklı anlam ifade etmelidir.

Bu nedenle bizim görüşümüze göre, Çin'in bu projeyi yürütmek için çok iddialı ve istekli olması için nedenler olması gerekiyor. Çevrelenme ve kuşatılmışlık hissi nedeniyle Çin Halk Cumhuriyeti 1960'li yıllardan itibaren Afrika'da yatırımlara başlamıştı. DTÖ üyeliği sonrası ve büyüyen ekonomisi ile birlikte ihtiyaç duyduğu hammadde ve enerji güvenliği için zorunlu olarak küresel aktör olma yoluna gitmiştir. Ayrıca, küresel kapitalist sistem ile etkileşim sonucunda oluşturulan "Çin tarzı sosyalist piyasa ekonomisi" ülkenin egemen sosyalist ideolojisini belirli ölçülerde sarsmış, ÇKP liderliğinin kitleleri harekete geçirmek için milliyetçi söylemleri sıklıkla dillendirme durumunu ortaya çıkartmıştır. Yeni Çin milliyetçileri komşularından toprak talep etmiş ve Uygur ve Tibetliler gibi bazılarını potansiyel işbirlikçi ve ayrılıkçı düşman olarak görmüştür. Özellikle Japonlar ve Senkaku adası sorunu Çin'in gündemine gelmiştir. Diğer taraftan güney Çin denizinde Vietnam, Filipinler ile ciddi sınır ve toprak sorunları yaşamaya başlamıştır. Çin'in ekonomik ve askeri olarak sürekli güçlenmesini kendileri için tehdit olarak algılayan ülkelerden Japonya, Güney Kore, Vietnam ve Filipinler ABD öncülüğünde "Pasifik Bloğu" ile Doğu ve Güney Çin denizi ile Pasifiklerde Çin'i durdurmaya, çevrelemeye çalışması Çin'in yeni arayışlara girmesini hızlandırmıştır. Çin yönetimi, denizlerdeki kuşatılmışlık, kısırılmışlıktan çıkışın yolu olarak ülkenin Batısındaki zayıf Türk-İslam coğrafyasını hedef olarak seçmiştir.

İkinci olarak batıya kapıların açık tutulması önemlidir çünkü Çin düşüncesine göre "Batı Dünyası" ülkesinin güvenliği ve refahı için çok önemlidir. Bundan dolayı ülke sınırsız olarak Batı'ya genişleyebilirdi, çünkü Batı'daki çoğu bölgeler eskiden Çin toprağı idi. Ayrıca, bu güzergâhta bulunan

ülke ve toplumlar Çin ile karşılaştırıldığında güçlü merkezi hükümetlerden yoksun, dağınık ve çözülmüş sosyo-kültürel yapıya sahiptirler. Bu güzergâhta yaşayan baskın çoğunluk ise Türkler veya Altay dilli halklardır ki, Çin açısından tarihte kendi lehine başarılı diplomasi ve askeri operasyonlar gerçekleştirebildiği, yönetilebildiği millet veya toplumlardır. Bu durum aradan binlerce yıl geçmiş olmasına rağmen nitelik olarak pek fazla değişiklik göstermemiştir. SSCB'nin dağılmasıyla birlikte işbu bölgede en aktif ticaret ve siyaset güden ülkelerin başında Çin gelmektedir. Çin Rusların boşalttığı otorite boşluğunu Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) ile doldurmaya başlamıştır. ŞİÖ deneyimi Çin için daha büyük projeleri, özellikle Pazar ve hammadde açısından, bölgede uygulama cesareti ve zemini hazırlamıştır.

Çin'deki ucuz işgücü ve çeşitli teşvik politikaları yabancı yatırımcılar ile üreticileri çekmeyi başarmış 1990'lı yıllarda Çin "dünyanın fabrikasına" dönüşmüştür. İhtiyaç duyduğu hammadde ve enerjiyi karşılamak için, başta Basra, Umman körfezleri olmak üzere Araplar Dünyası, Türkler dünyası ve Afrika'da enerji kaynaklarını elde etme yarışına girmiştir. Bu arada, söz konusu İslam coğrafyası, Çin sanayisi tarafından üretilen çeşitli ürünlerin ve üretim fazlasının satıldığı en kârlı bölgedir. Yeni İpek Yolunun geçmesi planlanan bölgelerdeki çoğu ülkelerin ortak özellikleri ise güçlü devlet geleneğinden yoksun olmaları veya sömürgeciler tarafından parçalanmış, 'tayin edilmiş' kimliklere sahip olmalarıdır. Çoğu ülkeler sömürgeciler tarafından oluşturulan suni haritalarla ortaya çıkmış yeni "kavmi" veya aşiret devletleri olup küresel rekabette kendi ayakları üzerine durabilecek ülkeler değildir. Çin'in Mançurya ve Uygur Türk bölgesinin Çinlileştirilmesinde en etkili yarı askeri kurumu olan "Xinjiang Production and Construction Corp." (XPCC) Ukrayna'da 3 milyon hektar araziye satın almıştır. Birkaç yıllık bir zaman dilimi içinde Çin şirketinin mülkiyetine geçecek olan toprak miktarı, Ukrayna'nın tarıma elverişli topraklarının %7'sini oluşturuyor.

Çin medeniyeti, dünyada yaşayan tek kadim medeniyet olmakla birlikte küresel kapitalist düzen içinde sürekli evirilen ve evirildikçe daha hırslı ama yavaş uygulanabilir stratejilerle sürekli gelişen ve genişleyen ülke görünümüne bürünmektedir. Kadim tarihinden aldığı enerji ve özgüvenle bölgesel olmaktan ziyade küresel güç olmanın yollarını aralamaktadır. Bu arayış için-

de kendi medeniyet birikimini çok iyi değerlendirirken diğer taraftan küresel gidişatı özellikle Batı'yı çok iyi okuyabilmektedir. Bölgesel ve mahalli kültürleri çok iyi inceleyerek ilişki kurmakta ve yumuşak gücünü kullanarak işbu mahalli ve bölgesel toplum ve ülkeler üzerinde gücünü hissettirerek Batı'ya alternatif olduğunun sinyallerini de vermektedir. Bu süreçte çoğu mahalli veya bölgesel ülke ve toplumlar yaşadıkları trajediler karşısında kısa vadede olsa Çin'i Batı'ya veya eski sömürgecilere alternatif olarak görme eğilimini sergilemektedir. Küresel kapitalist sistem içinde kendi varlığını hissettiren Çin, bahsi geçen ülkelerdeki yatırım ve ticaretinde zaman zaman Batılı sömürgecileri aratmayacak yeni sömürge modellerini de sergilediği artık yerel veya Batılı aydınlarca yavaş yavaş dillendirilmektedir.

Çin, adı bugünlerde Avrasya diye anılan aslında Türk Dünyası olan bu coğrafyanın önemini çok erken dönemlerde keşfetmişti, sadece fırsat kolluyordu. Çin'in Bir Kuşak ve Bir Yol projesinin uygulanma sahasının Türkler Dünyası olması, neredeyse bütün İslam coğrafyasını kapsayacak hedefi ortaya koymuş olması gerçeğinden hareketle tarihten dersler çıkartarak, başta Türk kökenli aydınlar olmak üzere stratejistlerin daha temkinli ve soğukkanlı bir şekilde analiz etmesi ve stratejiler üretmesi gerekmektedir. Özellikle işbu projenin Türkler dünyasında yaratacağı muhtemel etkiler Türk toplumlarının çıkarları, mevcudiyeti açısından objektif şekilde değerlendirilmelidir. Hadiseye sadece tüccar zihniyeti ile yaklaşmak telafisi imkânsız sorunlara gebe olacağı kesindir. Özellikle son yıllarda Çin'in Uygurlara karşı yürüttüğü insanlık dışı zulmünde, Türkiye'de Uygurların akrabaları üzerinde kaygı yaratmıştır. Ancak Çin Rüyası, Orta Asya ve Türk toplulukları ve Uygurlar tarafından birleşik bir kimlik olarak algılanmaz; çünkü Çin, Çin rüyasında Çin'in kültürel bir hegemonyasını ve asimilasyonu yaratmaya çalışmaktadır. Çin, diğer Türk ve Müslüman ülkelerle ilişki kurmaya çalışırken, Uygurların kültürel kimliğini zayıflatmaya çalışmaktadır. Bu nedenle Çin rüyasının ortak bir korku haline gelmesi, Çin'in projesini uzun vadede engellemek açısından önemlidir. Teşekkür ederim.

SORU - CEVAP

İlk soruyu Dr. Ako'ya sormama izin verin: Çin'deki saha araştırmaları sırasında, Çin dünya üzerindeki en demokratik ülkelerden biri olmaması sebebiyle herhangi bir özel izin almanıza gerek kalıyor mu? Herhangi bir sorunlar karşılaştırdınız mı?

- Japon turistlerin Çin'e seyahat ederken iki hafta boyunca herhangi bir vize başvurusunda bulunmaları gerekmiyor. Bu nedenle, üniversite öğretmenleri olarak genellikle bu alandaki insanlarla gidip iletişime geçiyoruz. Ama geçen sene hayır, geçen sene değil, bir önceki sene Hunan'da 20-30 yaşlarında olan bir polis memuru geldi ve bizi çevirdi ve bize: "Turist vizeniz var, bu vize saha araştırmasına izin vermiyor." Biz sosyolog olarak oradaydık ve saha çalışmasına ihtiyacımız vardı. Çin hükümeti, özellikle de yerel yönetim çok temkinli ve araştırma faaliyetleri yapılmasını istemiyor. Çünkü bir kez sorun keşfedildiğinde, biliyorlar ki cezalandırılıyorlar. Bu yüzden çok dikkatli ve saha çalışması yapmamız çok zor oluyor.

Başka bir soru? Haldun hocam.

- Aslında bir yorum yapmak ve bir soru sormak istiyorum. Yorum, Tomoko Ako'nun metodolojisi hakkında. Pekin'in ekonomik eşitsizliği için kullandığı fotoğrafları gördüm beni ikna etme yetmedi. Yani daha fazlasına ihtiyacım var. Kişi başına düşen GSYİH'den bahsettiğiniz rakamlar, kırsal alan için bize sadece bir tane göstermiş olmanız benim için bir sorundur. Bunlar, tüm bu fotoğraflar bana bir sosyal bilimci olarak anlayabileceğim somut bir şey göstermiyor. Ve diğer konu Pekin'deki nüfusun kontrolü. Bana gerçekten mantıklı geliyor, yani kalabalık bir şehriniz varsa ve Yeni Delhi gibi olmak istemiyorsanız, nüfus kontrolü yapmanız mecburi olabilir. Kalabalığı kontrol etmek ve insanların kötü durumda yaşamalarına izin vermemek için. Türkiye'de söylediğimiz bir söz vardır: "Dost acı söyler." Benim açımdan dürüstçe söylemek gerekirse bu kadar ikna edici değildi. Elbette söylediklerime yorum yapabilirsiniz.

Benim sorum, Profesör Karluk'a:

- Bildiğim kadarıyla Türk hükümeti, Çin yüksek hızlı trenlerini Japon yüksek hızlı trenlerine tercih etti. Bu trenler Çin tarafından finanse edilmektedir. Bu kötü değil sanırım, çok fazla paranız olmadığında buna ihtiyaç duyarsınız. Dolayısıyla bir yol bir kuşak politikası, Türk demiryolu yol altyapısının iyileştirilmesi açısından hareket ediyor. Bu durum Türkiye için kötü değil. Yani bence sizinki yüzeysel bir açıklama. Lütfen bu konuda görüşlerinizi bizimle paylaşın. Teşekkür ederim.

Başka bir soru?

- Sunumlar için teşekkürler. Benim sorum Sayın Abdürreşid için: Temel olarak, yeni İpek Yolu Projesi ile Çin'in Dünya üzerinde hegemonya yaratmaya çalıştığını söylüyorsunuz. Fakat hegemonya için biraz sempatiye ihtiyaç vardır veya bir dünya güç olmak istersiniz. Örneğin ABD hegemonik bir güçtür ve bu kabul edilebilir bir şeydir. Öyleyse Çin nasıl halklardan sempati almayı nasıl başaracak?

Başka sorular? Bu durumda konuşmacılarımıza cevapları için söz vermek isterim.

T. Ako: Belediyenin nüfus akışını sınırlandıran tartışmayı tamamen anlayabiliyorum. Çünkü Çin çok kalabalık ve altyapı, ulaşım ve benzeri şeylerle uğraşmak zorundasınız. Ankara'daki insanlar da benzer bölgelerde yaşamaktaydılar ve kamu konutlarında yaşamıyorlar değil mi? Fakat Çin örneğinde, bu insanlar kırsal nüfus kaydı altındaki ebeveynler için doğdular. Ve eşit muamele görmüyorlar. Çok yüksek puanlar alsalar bile yükseköğretime giriş sınavı için çok daha düşük puan alan, ancak iyi bir üniversiteye kolayca girebilen Pekin ve Şanghay'daki öğrencilerle rekabet etmek zorundadırlar. Bu tür eşit olmayan muameleler farklı sosyal gruplara hassasiyetler kazandırdı. Çok fazla çalışıyorlar. Bence bu oldukça sosyal bir problem.

Prof. Dr. Abdürreşid: Prof. Haldun'un sorusu: Evet, size katılıyorum, ulaşım amaçları için iyi. Benim kaygım sosyolojik nedenlerden kaynaklanıyor, uluslar ya da toplumlar arası etkileşim üzerine düşünüyorum. Ekonomi ya da ulaştırma konusunda bir kısıtlama istediğimden değil, kültür ve politika alanlarının da dâhil edilmesinden rahatsızlık duyuyorum. Çin politika

yapıcılarının İngilizcede “overt policy” yani açık ve bariz politika olarak adlandırılan bir geleneğe sahip olduklarını biliyoruz. Eğer Çin zihniyetini ve politik geleneğini bilmiyorsanız, temel olarak sadece açıkça görülebilen “yang” tarafına bakacaksınız. Bu yüzden benim fikrim, insanları sosyoloji, Türkoloji ve felsefe gibi alanlarda daha fazla şey yapmaya teşvik etmemiz gerektiğidir. Bu durumu başka nasıl açıklayacağımı bilmiyorum.

Ve hegemonik güçle ilgili olarak, diğer tarafın sempati gösterip göstermediği hakkındaki ikinci soru. Evet, Afrika ve Orta Asya hükümetleri ve insanların birçoğu Çin'i oldukça makul bir güç olarak görüyor. Ancak bugün biliyoruz ki Afrika'da yerel entelektüel kesim Çin'in yeni sömürgeciliğini tartışıyor, bu yüzden bu alanda daha fazla araştırma yapmamız gerekiyor.

PANEL 3

BÖLGELERDEKİ EKONOMİK BÜTÜNLEŞMELER

1. Shotaro OSHIMA

(Tokyo Üniversitesi)

TTP OLMAK VEYA OLMAMAK, İŞTE BÜTÜN MESELE BU

İlk sorum, seyirciler arasından kaç kişinin Japonya'nın TPP olarak adlandırdığı zincir anlaşmasını bildiği. Evet, iki Japon konuğumuzun ellerini görüyorum. Hayır, Türkiye'den hiçbir el görmüyorum. İşte bu yüzden başlık "To TPP or not to TPP, That is the Question". (TTP olmak veya olmamak, işte bütün mesele bu). İlk olarak, TPP nedir? TPP, Trans Pasifik Ortaklığı Anlaşması anlamına gelir; yüksek standart ve FTA (dış ticaret anlaşması) türü bir özel anlaşma. Ama bundan daha fazlası var. Yatırım ve dijital ekonomi ile ilgili düzenleyici kurallar da vardır ve 30 bölümden oluşmaktadır. Ama üyeler kimler? TPP, ilk olarak 19 Şubat 2016'da ABD ve Obama yönetiminin de dâhil olduğu 12 ülke tarafından imzalandı. Sizin de bildiğiniz gibi yönetim Obama'dan Trump'a geçtiğinde, ABD geri çekildi ve 11 üye kaldı: Japonya, Kanada, ABD, Meksika, Peru, Şili, Yeni Zelanda, Avustralya, Singapur, Vietnam, Brunei, Malezya. ABD geri çekildikten sonra, artık TPP değil, özü geçerli olmak üzere, yeni adıyla kapsamlı ve ilerlemeci TPP, yani TPP-11 adıyla tanınıyor. Ve yarın yani 8 Mart'ta Şili'de imzalanacak. Ve umarım bu yıl içinde yürürlüğe girecek. İlginç ancak, yarın imzalanacak olan TPP-11 anlaşma metninin sadece 7 maddesi var. Peki neden? Çünkü 1. Maddeye bakarsanız, "işbu Anlaşmanın şartlarına göre, Trans-Pasifik Ortaklığı Anlaşmasının hükümleri, sadece yedi maddeye sahip olan bu Anlaşma belgesine atıfta bulunularak bir araya getirilmiştir" diyor. Ticaret anlaşma sisteminin çalışma biçimi işte bu şekildedir. Eğer sistemlerle ilgileniyorsanız, bu çok iyi hazırlanmış bir anlaşma maddesidir. "Taraflar, işbu Anlaşma-

nın şartlarına göre, Trans-Pasifik Ortaklığı Anlaşmasının hükümlerine atıfta bulunarak onları kapsar, mutatis mutandis (prosedürde bazı değişiklikler olduğu anlamına gelir).

Peki, şimdi neden TPP-11? Bu ticaret politikası alanı hakkında size biraz bilgi vereceğim. DTÖ'nün 2001 yılında DOHA gündemiyle yeni girişimlerine başladığını hatırlıyor musunuz bilmiyorum. Fakat 2008'de bu girişimlerinin etkinliği sona erdi, çünkü birçok ülke değişen ekonomi yollarının yeni pazar açıklıkları ve DTÖ'nün ötesinde yeni kurallar gerektirdiğini fark etti. Dünya Ticaret Örgütü gerekli açılımı yaparak yeni kurallar getiremeyecekse, neden mevcut sistemin dışına çıkıp benzer çabaları kendiniz örgütlemiyoruz?

Ama ondan önce, değişiklikler nelerdi, bir göz atmamız gerekiyor. Aranızda kimlerin bu ilginç kavramı, gülümseme eğrisini duydu mu bilmiyorum. Günümüzde üretim ve ticaret hakkında düşündüğünüzde, bu kavramlar eski günlerdekine benzemiyor. Eskiden, ülkenizin içinde üretip ihraç ederdiniz. Artık bir iPhone'unuz var, farklı ülkelerde farklı parçalar üretiliyor ve birlikte monte ediliyor olabilirler, belki Çin'de. Çin'e ulaştığında, tüm bileşenler neredeyse her yerde üretilmiş oluyor. Hassas parçaların çoğu Japonya'da üretiliyor, bu yüzden bir iPhone satıldığı zaman, Japonya para kazanıyor. İlk Ar-Ge çalışmasını yapan yani tasarım sahibi parayı alır. Ama üretim asıl paranın olduğu yer değil. Ama bunları yeni teknolojiler kullanarak sattığınız zaman paranızı kazanırsınız. Yani gülümseme eğrisi kavramı bunlar ile ilgilidir. Size değer zinciri denilen yeni bir üretim sistemi sunar ve bu üretim sürecinde imalat işlemleri ürünleri değil çeşitli görevleri toplar. Yani artık dikey olarak entegre bir iç üretim söz konusu değildir. Bir şirketiniz varsa, eskiden üretime parçalarla başladınız ve şirket içinde nihai ürünlerle imalat sürecini sonuçlandırabilirdiniz. Ama şimdi bütün parçalar sınırların ötesine geçiyor ve tüm parçalar aynı zamanda yurtdışında satılan nihai ürünle sonuçlanana kadar ticari olarak el değiştiriyor.

DTÖ, yeni mega ölçekli FTA'lara değil, ikili FTA'lara da cevap vermiyordu. Biz daha kapsamlı olanlar hakkında konuşuyoruz; çok taraflı olanlar. Bu büyük değişim, Trump yönetimi sonrasında gerçekleşti. ABD bir tür FTA olan TPP ve TTIP'den (ABD-EU FTA'sı) çekildikten sonra, şimdi Ja-

ponya liderliği ele geçirdi ve yarın imzalanacak olan TPP-11'i sonuçlandırmak için diğer 10 ile birlikte hareket etmektedir. Ve hem ABD hem de Avrupa siyasi haritasında yaşanan değişimler sonucunda, ABD'nin inisiyatif almadığı göz önüne alındığında, neden Japonya ile birleşilmediği sorusu gündeme geldi. Şimdi yakında imzalanacak olan ve 2019'da yürürlüğe girecek olan Japonya ve AB arasında mega ölçekli bir FTA'mız var. Ayrıca Pasifik Asya'da müzakere edilen başka bir FTA var. Bu TPP-11'den biraz farklıdır, çünkü Pasifik'in doğu tarafında bulunan ölkeler yoktur yani ABD ve Meksika dışarıda bırakılmıştır. Temel olarak Hindistan da dahil olmak üzere Asya merkezli bir gruptur. Ancak müzakereler biraz zorlaşıyor.

Şimdi söyleyebileceğim son nokta şu ki bu yıl TPP-11 kesinlikle yürürlüğe girecek. Bölgedeki diğer ölkeler de ilgi gösteriyor: Kore, Kolombiya ve aynı zamanda İngiltere. Brexit'ten sonra yeni bir ortak arıyorlar. Ve sadece Japonya değil, tüm TPP 11 üyeleri, İngiltere'nin bir ortak olabileceğini düşünüyor. Katılım bu şekilde işliyor. Yürürlüğe girdiği tarihten sonra, bu anlaşmaya göre, herhangi bir devletin ayrı gümrükleri bu anlaşmaya erişebilir, şart ve hükümler devletlerarasında kabul edilebilir. Öyle ki Türkiye, TPP-11'e katılmak istiyorsa, Türkiye ile 11 üye arasında müzakere yapılması gerekiyor. Metin, 30 bölümden oluşuyor. Zorluk pazar erişiminde yaşanacaktır. Ama sonra tüm TPP-11 piyasasında avantaj sahibi olabileceksiniz. Demek istediğim; neden Türkiye'de içinde olmasın? Çok teşekkür ederim.

2. Murat YAPICI

(Ekonomi Bakanlığı)

GÜMRÜK BİRLİĞİ ve TÜRKİYE - JAPONYA TİCARET MÜZAKERELERİ

Ev sahibi Büyükelçi Miyejma'ya teşekkür etmeme izin verin, kendisi bu seçkin dinleyiciler önünde ön plana konuşma yapmaya beni davet etti. Bu organizasyon için Ankara Üniversitesine çok teşekkür ederim. Gümrük Birliği'nden ve çoğunlukla Türkiye-Japonya müzakerelerinden bahsedip serbest ticaret anlaşması müzakereleri hakkında konuşmam isteniyor. Sıkılmanızı istemediğim için konuşmamı sınırlamaya çalışacağım. Konularımın temel noktalarına değineceğim. Gümrük Birliği ile ilgili olarak, hepimizin Gümrük Birliği'nin 1996'da kurulduğunu ve 22 yaşında olduğunu bildiğinizi varsayıyorum. AB ile ortaklık anlaşmasının bir sonucu olarak kuruldu. Türkiye 1959'da üyelik istedi. Türkiye'nin kendisini ekonomi açısından uyumlulaştırması ve nihayetinde tam üye olması ümit ediliyor.

Gümrük Birliği'nin ortaklık anlaşması üç aşamada gerçekleştirildi. AB çok önemli bir ticaret ortağımız ve Gümrük Birliği sayesinde AB'nin ticaret politikasını benimsedik ve AB ile Türkiye arasında serbest ticaret rejimi kurduk. 1996 yılında, Türkiye'nin gümrük tarifesi ortalama olarak %16 idi ve Gümrük Birliği'nden sonra %4'e indi. Ani bir düşüş oldu, ancak bu liberalleşme ile birlikte Türkiye dünya ile ticaret yapmaya başladı. Ve size bu rakamları verebilirim. Gümrük Birliği döneminde Türkiye'nin dünya ticaretindeki payı %0,4'ten %1'e çıkmıştır. Bu, Gümrük Birliği'nin nasıl etkili olduğunu göstermek için çok iyi bir ölçüdür. Gümrük Birliği'nin ilk döneminde, rekabet ortamının değişen düzeninden dolayı bazı zorluklarla karşılaştık. Ancak, 2002'den sonra özellikle ekonomi ve politik ortamın istikrara kavuşturulması ile Türkiye, Gümrük Birliği'ni giderek daha fazla faydalanmıştır. AB ile üyelik müzakerelerinin başlamasından sonra, AB'den çok sayıda yatırım geldi. Ve şu anda AB, Türkiye'deki FTA'ların %70'ini oluşturuyor.

yor ve bu önemli bir ticaret hacmine tekabül ediyor. Ticaretin yarısı AB, bir numaralı ortak ile yapılıyor. Türkiye, AB'nin en büyük beşinci ticaret ortağıdır. Türkiye, AB için önemli bir pazardır. Dolayısıyla Türkiye ve AB mevcut ortaklıktan yararlanıyor. Gümrük Birliği, serbest ticaret ve yatırımlar için bu ilişkileri kolaylaştırıyor. Tüketici koruması hakkında öğrendiğimiz her şey için Gümrük Birliği'ne teşekkür borçluyuz. Gümrüklerde çok daha modern bir sistem ve işleyiş tesis edebildik, gümrükler ihracat ve ithalat işlemlerini elektronik olarak işliyor, bu da ticaretin verimliliğini artırdı.

Ancak, her şey bu kadar iyi değil. İlişkilerde küçültülmesi var. Gümrük Birliği, ortaklık anlaşmasının bir parçası olarak kurulmuş ve Türkiye'nin tam üyeliğini öngörmektedir. Bu gerçekleşmedi. Gümrük Birliği bu kadar uzun süre yürürlükte kalması planlanarak tasarlanmamıştı. Üyeliğe dönüşmesi gerekiyor. İlişkinin 20 yıldan fazla sürdüğü süreçte, dünya ticaret alanında da değişiklikler söz konusudur. Örneğin DTÖ, küresel liberalleşme açısından, daha önce olduğu gibi verimli bir platform değildir. Birçok ülke FTA'ları ikili ilişkiler olarak tartışmaya başladı ve AB de aynı şeyi yaptı. Ve Türkiye değişimlere karşı bağımsızlık sahibi değildir. Şu an Japonya ile görüşüyoruz.

Diğer konu ise Gümrük Birliği'nin sadece sanayi konularını kapsamasıdır. Ancak, şimdi hem Türkiye hem de AB üçüncü ülkelerle bir araya gelerek tedarik, fikri mülkiyet ve benzeri konularda görüşüyorlar. Bu konuda en iyi tamamlayıcı ortaklar olduğumuza göre neden birbirimiz ile de konuşmuyoruz? İlişkide bazı asimetriler de vardı. İlk yıllarda umursamadık, ancak Gümrük Birliği gereğinden fazla yürürlükte kaldıkça, bu tür asimetriler daha sorunlu hale geldi. Türkiye her zaman bu karar verme sürecine itiraz etti. Gümrük Birliği arenasının ikinci eksikliği, Gümrük Birliği bu alanda düzenleme getiremediği için FTA'lardır. Hem Türkiye hem de AB, Gümrük Birliği'nin iyi işleyişini sürdürmek için üçüncü ülkelere nasıl yaklaşacakları konusunda bir kılavuza sahip değildir. Bunların üzerine AB ve ABD arasında bu görüşmeler vardı; Trans Atlantik Ticaret Anlaşması. TTP gibi, bir mega anlaşmaydı. Türkiye her zaman ABD ile özel bir ilişki kurmak istedi; ABD, AB'nin yanı sıra bir diğer yatırım kaynağı ve büyük bir markettir.

Bunları göz önünde bulundurarak, Sayın Zeybekçi göreve geldiğinde, Türkiye'nin dışarıda bırakılması halinde olası sonuçları AB'ye hatırlatmıştı. Bakanlık düzeyinde, Gümrük Birliği'ni geliştirmek, sorunlu alanlar için çözümler tasarlamak, yeni alanlara Gümrük Birliğini genişletmek ve her iki tarafın ekonomilerine daha fazla katkı sağlamak için bir çalışma grubu kurmaya karar verdiler. Çalışma raporu bu amaçla yayınlandı. Türkiye tarafında çalışmaları ben yürüttüm. İki yıl önce görüşmeler için çerçevemizi hazırladık ve daha sonra Türkiye ve AB kendi iç etki ve hazırlıklarını başlattılar. Kabin onayı için çeşitli kereler çalışmaları sundum. Ve AB ile her an görüşmeye hazırız. Konsey etkili bir şekilde çalışıyordu. AB Konseyden görevlendirme istedi. Konsey Komisyona görevlendirme taslağı için etkin bir şekilde çalıştı Ancak geçen sene seçim döneminde AB ile ilişkilerimiz iyi durumda değildi. Aslında bazı üye devletlerin bizimle ilişkileri bozulmuştu. Ne yazık ki, Gümrük Birliği gereksiz yere dikkat odağı oldu ve o zamandan bu yana bakanlar düzeyinde ve başbakanlar düzeyinde tartışılıyor. Mart ayında Varna'da (Bulgaristan) küçük bir zirve yapacağız. Her iki taraftan da bazı olumlu hareketler olacağını bekliyoruz. Bazı önemli konular var: Bunlardan ilki vize özgürlüğü, diğeri ise Gümrük Birliği ile ilgili.

Öyleyse, iki taraf arasında bir ihtilaf varsa, Gümrük Birliği'nin olumlu değişiklikler yapan ilk taraf olacağından eminim ve Komisyon da görüşmelerin en kısa zamanda başlaması için her desteğı veriyor. Bazı üye devletler hâlâ tartışmaları politik olarak yapıyorlar. Gümrük Birliği anlaşmasının değiştirilmesinden ne elde edilecek? Sosyal devlet işlemlerini geliştireceğiz, ilişkilerde IPR olacak, konsensüs kültürünü geliştirebileceğiz, daha iyi bir düzenleyici müktesebata sahip olacağız, ve Türkiye karar verme sürecinde daha fazla söz sahibi olacak. Kota konusu gibi önemli ve uzun vadeli bir sorununuz var. Güncellenmiş bir Gümrük Birliği'ne sahip olmamız hem AB hem de Türkiye için ticaret ve yatırım açısından çok daha iyi olacak.

Kalan sürede FTA'lar hakkında konuşmak istiyorum. Türkiye, FTA müzakerelerinde çok aktif ve 21 ülke ile geniş bir FTA ağı var ve şimdiden 17 ülke ile müzakere ediyoruz. Japonya da bu ülkelerden biri. An itibarıyla müzakere-sonrası aşamasındayız. Ağımız AB'yi, Avrupa kıtasını ve Orta Doğu ve Kuzey Afrika'yı kapsamaktadır. Şili, Japonya ve Kore ile kıtalara-

rası müzakereler yapıyoruz. AB ve Japonya müzakerelere başladıktan sonra 2012 yılında Japonya'daki meslektaşlarımızla da görüşmeye başladık. O dönem başbakanımız olan Cumhurbaşkanı Erdoğan 2014 yılında Japonya'yı ziyaret etti. Zaten 9 tur müzakerede bulunduk ve bir sonraki Japonya'da olacak. Bunun büyük bir siyasi ivme getireceğini ümit ediyoruz çünkü Bakanımız gelecek hafta Japonya'yı ziyaret ediyor. Bu ziyaretin dışişleri bakanı, sanayi bakanı ve tarım bakanı, ulaştırma bakanından oluşan heyet aracılığıyla büyük bir politik itici güç sağlayacağını umuyoruz. Yüksek seviyeli EPA toplantıları ile yurt dışına odaklanacağız ve ilişkileri hızlandıracak yeni bir görevimiz olacak.

Bu denli hevesli bir elçinin çabalarına ve müzakerelerden sorumlu muhatabı olarak Japonya'daki temsilciliğimize müteşekkirimiz. Görüşmelerimizi zamanında nihayete erdirmeyi umuyoruz. Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

3. Büyükelçi Bozkurt ARAN
(TEPAV Ticaret Çalışmaları Merkezi)

**TİCARETE DAYALI KURALLARIN GENEL GÖRÜNÜŞÜ:
DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ ÜZERİNE BİR DENEME SENARYOSU**

Sayın Büyükelçi Miyajima, Büyükelçi Erpul, sizlere de saygılarımı sunuyorum. Elbette burada aranızda olmak benim için büyük bir zevk. İki önemli kişinin yanında otururken düşüncelerimi dile getirme şansı verildiği için teşekkür ederim. Önce konuyla ilgili birkaç gözlemlerle başlamak istiyorum. DTÖ'deki 5 yılımdan sonra oluşmuş ampirik bir gözlemlerimi ifade etmeme izin verin. Diğer ilişkileri içinde ticaret ilişkileri bize nasıl beklentilerimizin olabileceğinin, bundan sonra ilişkilerin nasıl oluşacağını ve nasıl dengeleneceğinin ilk işaretlerini sunar. Özellikle büyük paydaşlar arasındaki rekabet açısından. Uluslararası ilişkilerde parlayan ülkeler ticaret arenasında da diğerlerine baskın çıkarlar. Bu Thucydides tuzağının farklı bir şekilde tezahürüdür. Yükselen güç yani bu durumda Çin ve iktidardaki güç olan ABD arasındaki etkileşim önümüzdeki günlerde uluslararası ilişkilerin doğasını yeniden kuracaktır. Ticaretteki üstünlük, finansal, politik, teknolojik, kültürel konularda üstünlük arayışına ve nihayetinde militarist korkulara yol açar. İkincisi, iç ekonominin yapısal dönüşümünü gerçekleştirme ihtiyacı, sadece korumacı ticaret politikaları ile değiştirilemez veya ikame edilemez. Ticaret açıkları ticaret politikalarının sonucu değil, mikro ekonomik olgulardır. Yapısal değişiklikler, ülke ekonomisinde güçlü bir siyasi irade ve kararlılık gerektirmekte olup sadece politikacıların eliyle başarılması çok zordur. Üçüncü gözlem hepimiz için açıktır. Küresel bir mimari ile tasarlanmış, üzerinde anlaşılmış ve on-yıllardır uygulanmakta olan ve kural-temelli uluslararası ticaret bugün çoğunlukla gelişmiş ülkelerin tercihlerinden kaynaklanan eşi benzeri görülmemiş bir meydan okuma ile karşı karşıyadır. Tabii ki, gelişmekte olan ekonomiler tarafından yerine getirilmeyen sorumlulukları da göz ardı etmemeliyiz. Ancak başarısızlığın sorumluluğu öncelikle gelişmiş dünyaya aittir.

Benim bahsettiğim şey açıktır: DTÖ'nün yeni ticaret kurallarını oluşturmadaki görünür etkisizliği. Hâlbuki DTÖ'nün varlık sebebi uluslararası ticaret için yeni kurallar tasarlamaktı. O zaman şu soru aklımıza geliyor: DTÖ niçin merkeziyetini kaybetmişti? Uluslararası örgütler arasında önemini kaybetmiş olan sadece DTÖ mü? Soruyu tersine çevirip daha kapsamlı hale getirebiliriz ve küreselleşme hareketinin çarptığı kuvvetli dirence karşı ayakta kalıp kalmayacağını sorgulayabiliriz.

Ticarete devam edelim ve dikkatimizi uluslararası siyasi düzen üzerinde toplayalım. Küresel ticaret ve iktisadi faaliyetin yeni kural kitabının nasıl ve kimler tarafından şekillendirileceğini tahmin etmek için henüz çok erken. Mevcut sistem, neredeyse yetmiş yıldır uluslararası finans ve ticaretin görece istikrarını sağlama işlevini yerine getirmiştir. Batı liberal düzeni esas olarak ABD tarafından başlatılan ve AB ve Japonya gibi diğer gelişmiş ülkelerce desteklenen koalisyonlar tarafından yaygınlaştırıldı. Hatta bazıları Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ve Sovyetler Birliği'nin çöküşünün tarihin sonunu işaret ettiğini iddia ediyorlar; Batı liberal düzeni için nihai ve kesin bir zafer. Vaziyet gerçekten böyle mi? Hayır. Küreselleşme herkes tarafından kabul edildi ve Bretton Woods örgütlerine üyelik evrensel hale geldi. Çin ve Rusya da sistemdeki paydaşlar haline geldi. Başlangıçta, uluslararası toplum çok taraflı bir yaklaşımla karşılaşılan zorluklara yanıt verdi. Sistemin serbestleştirilmesi her zaman düzenli bir şekilde takip edildi, ardı ardına gelen sekiz GATT turunda ana akım haline geldi.

Milenyum dönüşü ile birlikte sistemi etkileyen belirsizlikler birikmeye başladı. Küreselleşme için duyulan coşku azalmaya başladı. Sistem değişen uluslararası düzene uygun bir şekilde cevap veremedi. 1994'ten beri (Uruguay Turu) çok taraflı kuruluşlarda veya liberalleşmede yeni ve anlamlı bir ilerleme kaydedilmemiştir. 2008'de kriz ekonomik gücün dağılmasını ateşledi. Gelişmekte olan ekonomiler ve gelişmekte olan ülkeler gittikçe daha fazla küresel ticaret sorunlarına cevap olarak görülmektedir. Ancak DTÖ bakan düzeyindeki konferansları, ana konulara değinmeksizin yetersiz sonuçlara varmıştır. Bu kavşaktan bu yana, gelişmiş sanayileşmiş ülkeler ve birkaç gelişmekte olan ülke, bunun yerine, 12 ülkenin katılımıyla TPP ve ABD ile birlikte 28 ülkenin katılımıyla TTIP gibi oluşumlarla mega-bölgesel

ve çok yönlü arayışlara başlamışlardır. Her ikisi de (Atlantik ve Pasifik) ABD girişimiyle yapıldı. Ticaret hizmet sözleşmelerinin müzakereleri, Türkiye de dâhil olmak üzere 23 ülkenin katılımıyla, çok yönlü bir şekilde başlamıştır. Çin, Pasifik'te 16 ülke ile bölgesel ortaklık konferansı düzenledi. Finansal kriz karşısında G20/G7 yapılandırmaları önem kazanmış ve gündemlerini genişletmiştir. Türkiye dâhil önemli gelişmekte olan ekonomiler G20'nin bir parçasıdır.

Ancak ABD başkanlık seçimleri ve 2016 Brexit referandumu bu toplumlardaki rahatsızlık düzeyinin tezahürü olarak düşünülebilir. Başka bir deyişle, bir zamanlar küresel liberal düzenin en iyi örnekleri olarak kabul edilen ülkelerde milliyetçi bir popülizm yükseliyor. Gelişmekte olan ülkelerdeki çalışan işçiler, gelişmiş ülkelerin şirketleri tarafından sağlanan teknolojinin yardımıyla üretkenliklerini arttırdı. Böylece gelişmiş ekonomilerin mavi yakalı çalışanlarının doğrudan rakipleri haline geliyor. Sınır-ötesine geçen Ford fabrikasının know-how'ından yararlanan Meksikalı işçiler, Detroit'teki işçilerin yerini alabildi ve hepsi ABD bankaları tarafından finanse ediliyor. Mavi yakalı işçiler mücadele ederek tepki verdi. Mavi yakalı işçilerin küreselleşme karşıtı fikirleri, popülist milliyetçiler tarafından siyasi güce aktarıldı ve gelişmekte olan ile gelişmiş ve sanayileşmiş olan büyük ülkelerde politik ortamı önemli ölçüde değiştirdi. Küreselleşme karşıtlığı, toplumun farklı kesimleri tarafından destekleniyor. Başkan Donald Trump'ın seçim zaferi, bir şekilde ABD'nin yetmiş yıllık ekonomik liderliğinin inkârını temsil ediyor. Trump idaresi, ABD'nin politik ve ekonomik gücünün ikili yaklaşımlarla daha iyi hizmet edeceğine inanmaktadır. Müzakereler, merkantilist yaklaşımı temsil eden bir pazarlık süreciyle değiştirilmektedir. Çelik ve alüminyum üzerinde ilave tarifeler uyguladıktan sonra, geçen hafta başkan Trump şöyle tweet yazdı: "Ticaret savaşları iyidir ve kazanılması kolaydır". İşçilerini haksız rekabetten korumak için sunduğu kampanya vaatlerini yerine getirdiğini düşünüyor.

Bu gelişmeye bağlı olarak, Avrupa'ya sığınmak isteyen mültecilerin gelişi, liberal düzenin dış güçler tarafından saldırıya uğradığı algısını daha da kötüleştirilmektedir. Japonya mülteci akışına karşı bağışıklık sahibi gibi görünmektedir. Yanılmıyorsam, Japonya'da 2016 yılında üç düzineden daha az mülteci kabul edildi. Şu anda Türkiye 3,5 milyon mülteciye ev sahipliği

yapıyor. Bir karşılaştırma yapmaya çalışmıyorum ama sadece gerçekleri belirtmek gerektiğini düşünüyorum. Popülizmin cazip ama tehlikeli söylemi, Avrupa'da hem sol hem de sağ siyasi damarlarda kendini gösteriyor. 2008'den bu yana büyüyen kızgınlık doğrudan elitlerin görünüşteki dokunulmazlığına yöneliktir. Düzen karşıtı politikacıların popülist ve milliyetçi söylemleri insanları sisteme karşı yöneltmeye devam ediyor.

Trump yönetimi, Amerikan'ın düşük ve azalmaya devam eden tasarruf oranının sonucu olarak Amerikan'ın açık vermediğini, Almanya ve Çin'in haksız ticari uygulamalarının bir göstergesi olduğunu iddia ediyor. Artı değer üreten ve bütçeleri fazla veren ülkeleri hesaba katamadılar. ABD yönetiminin adil ticareti tarif ettiği yol oldukça tuhaftır. Bu günlerde ABD'ye göre ancak ihracat ve ithalatta yakalanabilecek mutlak denge adil ticaret anlamına gelmektedir. Bayanlar ve baylar, sisteme hâkim belirsizlik ortaya çıkmaya devam ediyor. Ya da daha canlı yahut daha gergin hale geldiğini söyleyebiliriz.

Küresel ticaret sistemi, çok taraflılığa yönelik yoğun bir çaba ile başlatılan bir kural oluşturma sürecidir ve zamanla şimdi TTP örneğinde olduğu gibi, çok taraflılık için bir itici güç olmuştur. Şimdi ağırlık ikili ilişkiler biçime geri döndü. Kısacası, yirmi yılı aşkın bir süredir küresel ekonomik ilişkiler bir belirsizlik dönemine maruz kalmıştır. Öte yandan, TPP'ye adeta yeni bir yaşam enjekte edildi ve Japonya ana itici güçlerden birisidir. Müzakereler tamamlandı ve onaylanma aşaması bekleniyor. Yürürlüğü girdikten sonra kural tabanlı ticaret sistemine olumlu bir şekilde hizmet edecektir. Bununla birlikte, ABD ve Çin'in yokluğu nedeniyle bunun etkisi oldukça sınırlı olabilir.

Tabloyu net biçimde görebilmek için uluslararası politik çevreye dair birkaç söz söyleyeyim. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana üç ayrı aşama olduğunu kolayca belirleyebiliriz. Birincisi Soğuk Savaş dönemi: Sovyetler Birliği ile ABD arasında iki kutupluluk ile karakterize edilen 1946'dan 1989'a kadar süren dönem. İkinci aşama ise 1989 itibarıyla liberal demokratik tek kutupluluk ve ABD hegemonyasıdır. ABD, demokrasi ve açık pazar ilkelerine dayalı liberal bir uluslararası düzen kurmaya çalıştı. Terörizme karşı savaşla ortaya çıkan ve 2008'in küresel ekonomik krizi ile güçlenen üçüncü ve şu anki aşama güvenliğe ve çok kutupluluğa yönelik otoriterizme

odaklanıyor. Şimdi Çin ve son zamanlarda iddialı Rusya, ABD'nin hegemonyasına meydan okumaya başladı. Richard Haass bu dönemi ikinci soğuk savaşın başlangıcı olarak tanımlıyor. AB, Brexit sonrası karşı karşıya kaldığı sorunlarla mücadele ettiği ve zayıfladığı durgun bir döngüde. Popülist düşüncelerin yükselişi, Yunanistan, İtalya ve diğerlerinin ekonomik krizlerinden kaynaklanan zorluklarla bağlantılı. Bir kez daha İtalya'daki son seçimler, AB şüphesizliğinin ve AB karşıtı popülist partilerin güçlü performansını kanıtıyor. AB'nin yumuşak gücü ya da AB'nin bir zamanlar sahip olduğu yumuşak güç, Avrupa kıtasındaki milliyetçi popülist partiler tarafından aşınmaya başladı.

Çin'in Güneydoğu Asya bölgesinde bir numaralı ihracatçı ve dünyanın iki numaralı ekonomik gücü olarak görünür olmasıyla birlikte, bölgesel çekişmelerle daha aktif, daha güçlü hareket uğraşmaya başladı. Çin, bazı liberal değerleri kabul etti ama aynı zamanda kendi başına yeni bir paralel sistem üzerinde çalışıyor gibi gözüküyor. Burada ayrıntılı olarak anlatmaya çalışılan kemer ve yol inisiyatifi, bazı akademisyenler tarafından 2. Dünya Savaşı'ndan hemen sonra ABD'nin Avrupa ülkeleri için başlattığı Marshall Planı ile karşılaştırılmaktadır. Bir başka gösterge de 2007 ile 2016 arasındaki 9 yılda Çin'in askeri bütçesinin %118 oranında artmış olmasıdır. Oysa Japonya'da artış sadece %2,5'tir. Çin otoritelerinin çelik ithalatındaki gümrük tarifesi artışına yönelik tepkileri oldukça sessiz kalmıştır. Pekin, ABD ile ticaret savaşlarından kaçınmayı istemiş ve Çin'i uluslararası ticaret sisteminin küresel savunucusu olarak sunmaya çalışmıştır.

Japonya, Çin'in değişen tutumundan elbette etkileniyor. Sayın Büyükelçi Oshima'nın zeki sözlerini ilgiyle dinledim. Kısacası, iki taraflılık çok taraflılığa üstün gelmeye başladı ve bu durumun ticaret savaşlarına daha fazla yatkın olduğunu düşünüyorum. Bu tuzaktan tekrar kaçınmamız gerekiyor. Ben hala çok taraflılığın kıymetli olduğuna inanıyorum. Ancak, küreselleşmenin ve kural-temelli ticaretin sorunları ve çözümleri de kapsamı ve sistem dışında kalanların kayıplarını telafi edecek bir yolda ilerlemesi gerektiğini düşünüyorum. Kural-temelli ticaret sistemi tüm paydaşların korumacı politikalarından ziyade ticaret uyum politikalarına başvurmaları ile kurtarılabilir. Ancak o zaman DTÖ'nün çok taraflı sistemdeki merkezi önemini ve etkinliğini yeniden kazanması mümkün olacaktır.

SORU - CEVAP

Alabileceğimiz bir soru var mı? Alabileceğimiz en fazla bir veya iki soru. Programın gerisindeyiz. Evet, lütfen Sayın Büyükelçi.

- Japonya Büyükelçiliğinden Miyajima. Sunumlar için çok teşekkür ederim. Benim bütün panelistlere karşı sorum, naif bir soru olabilir: Sizce ABD'yi uyarmak ve ABD'yi serbest ticaret bölgelerine geri döndürmek için en iyi yol nedir? Bu meseleye en iyi nasıl cevap veririz?

İkinci bir soru, politikacıların sadece ikili ticaret ilişkilerine odaklanma eğilimi üzerine olacak. Bu eğilim özellikle ticaret açığı ile daha politik hale geliyor. Avrupa temelli ticaret sistemi bilgisi ile çok aydınlandım, ancak bu tür politik baskıları ortadan kaldırmamız ve ticaret açığı gibi büyük sorulara açık bir şekilde odaklanmamızın bir yolu var mı? Yatırımların yaratıcı katma-değer doğasını vurgulanmak istiyorum. Herhangi bir yorum veya tavsiye çok yararlı olacaktır.

- (B. Aran) Bu çok zor. Önce Amerika'nın hegemonyası altındaydık ve şimdi bu hegemonyaya Çin tarafından meydan okunuyor. Öte yandan ticaret arttıkça politik çıkarımları olan korku ve kaygı yarattığını görüyoruz. Konuşmacıların birçoğu, Tucydides'in tuzağına değindi. Yükselen bir güç ve yöneten bir güç var. İktidar gücü hala ABD, ama Çin yükseliyor. Birbirleriyle nasıl bir ilişki kuracakları uluslararası düzeni tanımlayacak nokta olacak. Onlar dünyadaki tek iki güç değiller. AB de var ancak ne yazık ki hem sert hem yumuşak güç olarak canlılığını kaybetti. Şimdi Çin'i keskin güç olarak adlandıranlar var. Rusya ise sert güç. Çin ve ABD'nin ikisi de sert güçler. AB yumuşak bir güce sahipti, ancak mültecilere davranış biçiminden dolayı etkinliğini yitirdi. Diğer tarafta Çin yükseliyor. Bölgenin çevresindeki ülkelerin duygularını anlayabiliyorum. Kuşak inisiyatifi ilerledikçe bir çözüm bulmalıyız. Marshall Planı gibi. Kuşak inisiyatifi üzerinde yer alan ülkeler Çin'e daha yakın olacak. Hızlı çözüm veya kısa yol yok. Çok ikna edici olmadığını biliyorum ama düşündüğüm buydu.

- (Amb. Oshima) Bu zor sorular için çok teşekkür ederim. Zor sorular için aslında verilecek bir cevabım yok. Ama her zaman bir iki şeyden endişelenirim. İnsanlar küreselleşmeyi suçluyorlar. Ama gerçekten suçlu küresel-

leşme mi? Ayrıca küreselleşmeyle ne demek istiyoruz? DTÖ için çalıştım, yani Japonya'da iken DTÖ'de çalıştım, aynı zamanda ticaret yargıcı olarak da DTÖ için çalıştım. Ve ben her zaman hukukun üstünlüğü ile neyi kastettiğimizi merak ettim. İnsanlar bu terimi neredeyse rastgele kullanırlar. Japonca'da mesela bu terimin İngilizce'den çevirisi çok zordur. "Yasa ile yönetilen" kavramına daha yakın bir anlama gelir.

İngilizce'de ise hukukun üstünlüğü (rule of law) ile hukuk ile yönetim (rule by law) arasında açık bir ayırım vardır. İki kavram arasındaki ayırım hakkında herhangi bir şey söylemek için yeterince Türkçe bilmiyorum. Ama açıkçası, Çince'de de yasalarla yönetilene (rule by law) benzer bir anlama gelen bir terim olduğunu fark ettim, ama bunu politik amaçlar doğrultusunda kasıtlı olarak hukukun üstünlüğü olarak tercüme ettiklerini düşünüyorum. Şimdi soru şu, hukukun üstünlüğü ile gerçekten ne demek istiyoruz? Ve neden küreselleşmenin getirdiği hukukun üstünlüğüne dayanan bu sistem aralarında ABD'nin de bulunduğu toplumun belirli kesimlerine neden yarar sağlamadı ve hatta İngiltere örneğindeki gibi Avrupa Adalet Divanının üstünlüğünden neden mesut kalmadılar.

Öyleyse, bu iki nosyona ilişkin kavrayışla ilgili ipucu nedir? Biz hep kapsayıcı ekonomiye ihtiyaç duyduğumuzu söylüyoruz. Kimse ne anlama geldiğini bilmiyor. Japonya'da insanlar tercüme etmek ve anlamakta zorlanıyorlar. Bu teknik terimleri aslında anlamlarını kavramadan kullanarak bir şey söylemeye çalıştığımızda gerçek durumu, konuları ve problemi, anlayamazsınız. Yani, önce oturup küreselleşmeye olan reaksiyonu neyin yarattığına bakmamız gerekir. İlk başta küreselleşmeyi yaratan bütün nosyonda bir şeyler yanlış olmalı. Sadece düşünüyorum, bu yüzden sizin yorumlarınızı ve yardımlarınızı da duymak isterim.

***THE CHANGING INTERNATIONAL ORDER:
THE PERSPECTIVES OF TURKEY AND JAPAN***

**Edited by:
A. Merthan DÜNDAR
Bahadır PEHLİVANTÜRK**

Ankara • 2019

Ankara Üniversitesi Yayınları No: 631
Asya-Pasifik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
APAM Yayınları : 3

ISBN: ISBN: 978-605-136-424-7

Baskı Yeri:
Ankara Üniversitesi Basımevi
İncitaşı Sokak No: 10 06510 Beşevler / ANKARA
Tel: (0312) 213 66 55
Basım Tarihi: 01/02/2019

Contents

I. WELCOMING SPEECHES

1. Prof. Dr. A. Merthan DÜNDAR (Director of Ankara University Asia-Pacific Research Center APAM) 1
2. Ambassador Akiko MIYAJIMA (Ambassador of Japan in Ankara) ... 2

II. KEYNOTE SPEECHES

1. Ambassador Shotaro OSHIMA (Institute for International Economic Studies, Chairman)
Japan's Diplomacy at (yet another) Crossroads: 1868, 1918, 1968, and 2018 3
2. Prof. Dr. Hüseyin BAĞCI (Middle East Technical University, Department of International Relations)
Turkey in the Context of Global and Regional Security: Challenges and Expectations 12

PANEL 1

THE MIDDLE EAST

ONGOING REALIGNMENT OF THE MIDDLE EAST ORDER

1. Assoc. Prof. Satoshi IKEUCHI (The University of Tokyo)
Ongoing Realignment of the Middle East Order 20
2. Assoc. Prof. Dr. Haluk KARADAĞ (Başkent University)
Politics Beyond Borders of Turkey: A Critical Analysis 25

PANEL 2

CHINA'S CHALLENGE

1. Assoc. Prof. Tomoko AKO (The University of Tokyo)
Future of China and Chinese People: Craving for Richness in Obstructed Social Space 31
2. Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK (Yıldırım Beyazıt University)
On China's New Silk Road Project and Its Rationale 36

PANEL 3

ECONOMIC INTEGRATION IN REGIONS

1. Ambassador Shotaro OSHIMA (Institute for International Economic Studies, Chairman)

To TPP, or Not TPP, That Is the Question 45

2. Murat YAPICI (Ministry of Economy)

Customs Union & Turkish - Japanese Trade Negotiations 48

3. Ambassador Bozkurt ARAN (Director of Multilateral Trade Studies Center)

A Panorama of Rules Based Trade: A Test Case WTO 52

THE CHANGING INTERNATIONAL ORDER: THE PERSPECTIVES OF JAPAN AND TURKEY

I. WELCOMING SPEECHES

1. Prof. Dr. A. Merthan DÜNDAR

(Director of Ankara University Asia-Pacific Research Center APAM)

I would like to welcome His Excellency Mr. Miyajima, the Japanese Ambassador, distinguished Professors, ladies and gentlemen. Good morning. As you all know, winter is almost over now and spring is coming. Seasons are changing just as the world; and accordingly balances in between countries are also subject to alteration. Two great economic and military powers of the world, namely Turkey and Japan try to find out ways in order to adapt themselves under these changing conditions as two significant cultures of the world. Today opinion leaders, or in other words academics, will discuss about this topic. We come together today for discussing about “what is expected for Turkey and Japan in this new and dynamic world, what are the possible changes for these two countries, and what can be done.” At first, we would like to thank representatives of Japanese Embassy very much for their contribution. They organized this event in cooperation with Ankara University. I sincerely wish that this meeting will be a very fruitful. We will also have outputs of this meeting published into a book in the upcoming period. I would like to express my gratitude to all distinguished participants, professors, speakers and His Excellency Mr. Miyajima once again.

2. (H.E.) Ambassador Akiko MIYAJIMA

(Ambassador of Japan in Ankara)

I have been in Turkey as Japanese Ambassador for six months. I have visited several cities of Turkey, and warmly welcomed by Turkish people everywhere. I am really glad to be here, and consider myself lucky. Even if Japan and Turkey are geographically distant countries, our hearts are close to each other. And from now on, I will speak in English.

It is my great honour to welcome prominent experts and scholars, and promising students are here today at Hilton Hotel for our diplomatic seminar. This seminar marks the fourth time since 2014. To take this opportunity, I'd like to thank Ankara University, Asia-Pacific Research Centre; APAM, which organised this event beautifully this year. I'd like to extend my special gratitude to Prof. Dr. Dündar and also Dr. Pehlivan Türk too for their great contributions. This year's theme is changing international order: perspectives from Japan and Turkey. Three prominent Japanese experts are here today to present their views and discuss with their Turkish counterparts for each field. This seminar will continue in Istanbul on Friday at Boğaziçi University so if your friends are interested please tell them to come to Boğaziçi University. Through this event I sincerely hope that mutual understanding between two nations and experts and scholars will greatly enhance. (Uluslararası toplum düzeni büyük değişim göstermektedir.) And that's why Japan's and Turkey's perspectives should be expressed in such a clear way. And it will be my pleasure to listen to it.

II. KEYNOTE SPEECHES

1. (H.E.) Ambassador Shotaro OSHIMA

(Institute for International Economic Studies, Chairman)

JAPAN'S DIPLOMACY AT (YET ANOTHER) CROSSROADS: 1868, 1918, 1968, and 2018

Thank you so much for your kind invitation. And then first of all I'd like to thank the organisers for this very interesting and informative seminar: Ankara University, APAM, Prof. Dündar, and I'd also like to thank my good old colleague Ambassador Miyajima for thinking of me and asking me to come over. I had no hesitation to accept this invitation. Actually, I have been here before but only touristic trip, so this is the first time for me to really meet and talk to people from Turkey. I have already met a few people throughout the day yesterday and I am really enjoying my stay. I now would like to go into my speech. The title is, as you can see here: Japan's diplomacy at yet another crossroads: 1868, 1918, 1968, and 2018. The dates are 50 years separated with each other. In late January this year, at the opening of the current regular session of the Japanese parliament which is often called the Diet, Prime Minister Abe delivered his policy speech. In it he stated, and I'd like to directly quote from his statement: "North Korea's development of nuclear weapons and resource represents an unprecedentedly grave and urgent threat. It is no exaggeration to say that the security environment surrounding Japan is the most severe in post-war history". In providing you with an overview of Japan's foreign policy today I start with this quote because this captures well the challenges Japan now faces. Moreover, implicit in this immediate threat is the fact that Japan is at the crossroads reflecting the tectonic shifts taking place in the world order which critically impinges on Japan's and everybody else's future. This complexity of the challenges confronting Japan today can only be compared to what it

experienced a century ago at the end of the First World War I will try to show how these immediate and long-term challenges are interlinked. My presentation will be in three parts. First, I will take a long-term perspective to quickly show why Japan's security environment is going through a structural transformation it has never experienced in 70+ years of Japan's post war history. Then I will focus on the most urgent security concern which is the North Korean nuclear and missile threat. Thirdly, I will briefly go over some of the major policy directions which are important parts of Japan's response to these challenges.

First, on the tectonic shift which has only just begun. The World War One which ended in 1918 brought about fundamental changes in the world order as people knew it before that war. Here in Turkey, I trust there is no need to go further about the dramatic and drastic changes resulting from the war in Europe. I am sure you know them by heart. But for Japan, WWI was also a watershed, for the country which was on the winning side of the war. Because of its contributions to the allied victories in East Asia and the Pacific, Japan emerged after the war as one of the five major powers to lead the peace conference in Paris when it was convened in early 1919. Looking back, the end of World war in 1918 and the resulting transformation of the international political regime fundamentally undermined the basic premises Japan had been working on since its rise as a modern state after the Meiji restoration in 1868. In other words, the successful model which is often referred to as "rich nation, strong army" which accomplished victories in three major wars in early 19th century and in early 20th century, Japan had reached in my view its peak. During the so called inter-war years, over the twenty years of crisis after crisis, Japan struggled to find peace and prosperity in the new and unprecedented environment. What is more, Japan was under the rule of a new generation of political and military leadership most of whom had not personally led the Meiji restoration or the three successful wars within the span of first five decades. The nature of the challenges overwhelmed the country and its leadership. Japan eventually went down the slippery slope to war; first in China, and then with the US and European powers as well as the Soviet Union. Japan's war which is part of the Second World War ended in its unconditional surrender in 1945. The

new leader of international order forged by the Americans under its leadership soon after the Second World War and the emergence of the Cold War brought Japan to be allied with the US. With this alliance Japan was able to enjoy seven decades of peace and security as well as tremendous prosperity, even while the Cold War reached near-abroad and major regional wars were fought nearby such as the Korean War and the war in Vietnam. Today the strategic foundation which supported our country's post-war economic success is shifting under Japan's own feet. The indications point to a profound geopolitical upheaval gaining momentum. It is likely that the current transformation affecting world order will last for two or three decades, similar to the stretch of 20 years crisis a century ago. The signs on the wall of tectonic shift are unmistakable. Developments which took place in the US and China in the last year amply indicate that the world is now on the verge of a new epic hegemonic struggle. The 19th Chinese party congress held last October announced to the world that China and Chairman Xi will no longer follow the wisdom of the late chairman Deng that China should hide its powers and abide the time until it is able to prevail over the international community. First, China has placed itself under the strong one man rule whose 10 year in office has no time limit. It has essentially declared itself as a revisionist power and a challenger to create an international order in its own likeness by mid-century.

Meanwhile in the US, President Trump took office in last January last year and brought in a revolutionary style of governance. The impact of his administration needs little elaboration. Those of us who are here and who care about international relations are forced to follow closely every bit of information which is coming out of Washington to see what is happening in Washington and the US at large, including his tweets. However, one should not be distracted by all the confusing chatter, and instead look at the messages which are substantive coming out from this administration. Since his inauguration, in my view, the most important of all is the so-called national security strategy made public last December. It clearly identified China as its greatest strategic competitor. This means the US is ready and willing to take up the challenge and strengthen its political and military posture so that it will continue to be the leader of the international liberal

order. Recent reports on the impending decisions by the White House to increase tariffs on steel and aluminium imports to the US which will impact Japan as well as Turkey will be based on national security reasons. These measures will be in line with the national security strategy report which declared economic security is national security. It is inconceivable that these two powers; the US and China will change their respective strategic outlook because their national interests do not change. The so-called Thucydides Trap as you know which was coined by Professor Graham Allison will become more realistic in the years ahead. And if you look at the map of the world and focus on where the interest of the US and China more or less overlap, that is the East Asia and Western Pacific region, and that is where you will find my country; Japan. Japanese archipelago sits along the line which is sometimes referred to as the “first island chain” by the Chinese which happens to be the same line on the map as the American Secretary of State Tim Hutchinson named to be the defence perimeter declared in January of 1950. The first island chain in the Hutchinson’s defence perimeter has witnessed two major wars in the region; the Korean War and the war in Vietnam. The fact they are almost exactly the same is not by coincidence but dictated by geopolitics. As announced by National Strategy on January 1950 six months before the Korean War. Japan which is situated along this geopolitical line finds itself in the forefront of this epic struggle anticipated over the next decades between these two hegemonic powers. If somebody turns around the map of East Asia to show how the first island chain looks like from the Chinese perspective, one would see that the island chain circles in the Chinese.

Let me now turn to the most immediate threat which is North Korea. Notwithstanding the Winter Olympics, and the tension on the Korean peninsula, and the two Koreas’ initiatives for dialogue as well as the latest meeting between leader Kim Jong-Un himself and the South Korean envoy sent to Pyongyang, fundamental nature of the North Korean nuclear missile threat has not changed and will not change. Here again let me just stress the essence of the threat and sensitivities of the people living in Japan. There has been intense missile launches and nuclear tests that North Korea has been pursuing over these years. When Kim Jong-Un the grand-son of the initial

leader came to power, missile launches have become more often. These were accompanied by nuclear tests. On August 29, 2017 Japanese TVs gave warnings of the missile launches and the Japanese government set out to the people affected or possibly be affected by the nuclear launch by automatic phone messages. At 6:02 the first message was sent by the ring of my phone which is nearby where I am sleeping so I woke up. Then few moments later, I turned on the TV and saw the warning which was telling the people what is happening and to be careful. It says you should find yourself in a solid structure in case something happens. It is not an exaggeration to say that people in Japan feel this as an existential threat which is of severity never felt since those two bombings on Hiroshima and Nagasaki in August of 1945. Hence Prime Minister Abe's reference I quoted at the outset. Japan is resolute that the objective of denuclearization of North Korea must be attained. For this objective, Japan is very fortunate to find our ally, the US is also on the same page. The two countries are calling on the international community to put maximum pressure on North Koreans until denuclearization is achieved. Of course, there is no doubt both the US and Japan desire peaceful resolution of the situation. Both countries are convinced that dialogue for the sake of dialogue will no longer be acceptable. The final outcome must be abandonment by North Korea of their nuclear missile programmes in a complete, verifiable and irreversible manner. Thus, it is imperative that all options should be kept on the table. Unlike many other international conflicts, the crux of the North Korean problem is in its implicit dichotomy. It is either the North Korea will eventually get its way and be accepted effectively if not formally as a nuclear weapon state or the US will win over the Kim Jong-Un regime and have the peninsula denuclearized. The nature of the dichotomy implies that there cannot be a compromise which requires two sides meeting halfway. The only possible settlement is either one or the other. Japan cannot accept any result which leaves the nuclear weapons on the peninsula. It is reassuring for us that the US is pursuing the only outcome we can accept. It is based on the realization that more than two decades of the so-called strategic patience has not worked. The final settlement may not necessarily happen within this year and may even take a few more years. But unless the

North sees reason something untough could engulf the peninsula due perhaps to some serious misreading by Pyongyang about the American resolve, which has realized for the first time in 20 odd years that the national centres are under direct threat.

Let me move to my third segment which is on Japan's recent proactive response to this emerging instability. Due to the late changing environment including tension over the Korean peninsula, Japan's national security strategy based on its reliance on American nuclear deterrence and Japan's own defence forces has been upgraded. Japan has been taking steps to make its alliance with the US more robust by making it more attuned to the surrounding realities. One of the major steps taken in this regard has been to allow the right of collective self-defence to be operative under certain conditions so as to enable Japan to be a better partner of the US in operations around Japan. This has been pursued in a manner not inconsistent with the tenet of pacifism enshrined in the Japanese constitution. Moreover, Japan is pursuing a proactive diplomacy to engage with the international community to contribute to its lasting stability.

Japan's national strategy is nicely captured in the recently coined "free and open Indo-Pacific strategy". The essence of this notion has been actively pursued for some time. Then last year the US, our ally, realized that this described well an element of new American national strategy under Trump administration. President Trump announced this strategy in his speech last November on the margins of epic news meeting. Later when he prioritized national security strategy, this notion was fully incorporated. The basic line of free and open Indo-Pacific strategy is self-explanatory because we would like to see free and open seas. Some may say it was designed with China's Belt and Road initiative in mind. But while the Chinese initiative is based on infrastructure construction connecting neighbouring countries with China focusing on the Indo-Asian continent, the Indo-Pacific strategy is by its own nature a maritime strategy with global reach. This strategy envisions having the US as the anchor and looking westward from Western Pacific to the Indian Ocean, and eventually to the Middle East and the Gulf region as well, and also the African continent washed by the Indian Ocean. In this posture,

Japan and Australia on the right flank and bringing in India on the left, secures the security and economic activity within the broad region. The freedom of the seas and of navigation is the most important tenet under this Indo-Pacific strategy. Those countries including Japan which subscribe to these principles do not accept the territorial claims asserted without international legal basis in the South China Sea and denounce the attempts to militarize the sea.

For Japan, nations which are members of Associational Southeast Asian Nations (ASEAN) have been important partners in seeking peace and prosperity in the Asia and the Pacific. This group of nations has seen tremendous growth particularly after the end of the Cold War. In fact, ASEAN which was started out initially as a 6-member anti-communist regional bloc at the heyday of the Cold War, today with 10 nations including Vietnam are shown as the hub of growth. As these countries are situated between the Asian continent and the Indian and Pacific oceans, they are bound to be increasingly buffeted by the global political and economic trends. Japan has enjoyed beneficial ties with these countries and will continue to give priority to this region. One might say that the signing of the Progressive and Comprehensive Trans Pacific Partnership Agreement often referred to as TPP-11 is a reflection of the importance of Japan and other more developed countries in the Asia-Pacific region attached to the ASEAN region. And I'll talk about in the later sessions more on TPP-11. At this stage only 4 members of ASEAN are participants of TPP-11. The other members of the ASEAN group have expressed interest in joining once this agreement takes effect hopefully within this year. The Indian Ocean or the Pacific wash the shores of three other regions namely Middle East and the Gulf region, Africa, and also Latin America, which make them all broadly covered with this free and open Indo-Pacific strategy. With respect to the Middle East and Gulf region, I will only mention that the priority of Japan's policies is to contribute to peace and for engaging this region into Indo-Pacific area where much economic growth is evident. Professor Ikeuchi who will speak in a later session today is a much better expert to address Japan's perspective on the Middle East and the Islamic World. He is one of the foremost academics on this region in Japan, I'd refer to him. Africa and Latin America are two

emerging regions which are sources of bright future not only for the world economy but also for the global security as well.

Given the time constraint, I will only state that the focus of diplomatic efforts on Japan's part towards the countries in these regions are materially contributing to their political stability and economic development. With respect to how Japan views its biggest neighbour China, I'd refer to Professor Ako who is a highly respected expert on China in Japan and she will take the floor this afternoon. On Japan's diplomatic efforts, so far I have made little mention of two of the Japan's closest neighbours. Russia and the Republic of Korea (South Korea). Because these two countries are geographically so close to Japan, in each case our relationship is weighed down by the heavy historical baggage. Moreover, today their contribution to the settlement of North Korean threat is not in my view necessarily clear. Russia has always been a difficult neighbour ever since we have embarked on our engagement to the modern international community in mid-19th century. As you are all well aware, Japan has fought two wars against Russia in 1904-1905 and then again when Soviet Russia entered the war in August 1945. And this history and its impact on Japanese national psyche continue to affect our perception of Russia. Today, while our bilateral relations are much better than during the Cold War era, the case of Northern Territories problem has been undermining efforts to find a mutually acceptable solution, and denying us a peace treaty to legally end the last war which in fact ended 70+ years ago. The Russian role in the North Korean situation is rather ambiguous. It plays far smaller role than it should, despite the fact that it is the only country other than China which has land border with North Korea.

Turning to South Korea, the body of water that separates peninsula's southern tip and Japan's closest island is only about 50 km and on a clear day one can see the other side, if you are lucky. Over the years this proximity has been beneficial as well as had unwelcome aspects. The balance of the relations between the two since the Meiji era have been particularly difficult with tragic experiences. The fact that Japan annexed Korea in 1910 which lasted until Japan surrendered in 1945 is a history no one can erase but this history taints our present-day relations as well.

Before closing my remarks, I will ask you to quickly take another look at the title I gave which is Japan's Diplomacy At Yet Another Crossroads: 1868, 1918, 1968, 2018. I've never mentioned 1968 if you have noticed. People of my generation in this audience will remember that 1968 itself was a turbulent year. You might recall the riots in Paris in May '68, or in the US, Detroit, Washington and Chicago. But these are not the reasons I mentioned the year 1968. It was simply the year I left school and joined ministry of foreign affairs, my personal memoirs. It means within next few weeks I will have been working on diplomatic relations for 50 years. Looking back at the past 50 years since I have started my career as a diplomat, Japan has been extremely fortunate to be able to join peace and prosperity. But if my past experiences are any guide today, I sense turbulence. Closing my words, my wish for the future of relations in Japan, Turkey and everywhere else is that everyone should learn from the lessons of history and navigate the unchartered waters with reason and force. Thank you very much for your attention.

2. Prof. Dr. Hüseyin BAĞCI

(Middle East Technical University, Department of International Relations)

TURKEY IN THE CONTEXT OF GLOBAL AND REGIONAL SECURITY: CHALLENGES AND EXPECTATIONS

Exactly 30 years ago, 20 years after Mr. Ambassador, I have started my academic career. That means I have 20 years minus experience than you. I enjoyed your presentation and your ideas. And I hope I will also contribute in this tour d'horizon at some points, which is useful I hope in academic terms to the audience. Let me put it like this. The world is not anymore what we used to have. The title of the conference is Changing International Order. But there is still the same order as in 1945 when it was first established. There could be an ongoing process of change but at the moment I do not see that any of the five UN Security Council members giving up those privileges that they have achieved. So there is a problem. On the one hand those five countries want to keep their privileged positions whereas the others like Turkey try to change it. The Turkish president's rhetoric "the world is bigger than five" actually indicate this. But in international politics, these type of expectations fall on deaf ears. They do not listen. Japan, like Turkey, would very much like to see that the world order is changing, but it is not. Now the question is, in the coming years will the international order change? I will provide some views from my perspective. The publication by Henry Kissinger, *World Order* –which was published two years ago- explains the concept of world order, but it is not talking about the changing order but is rather saying that the system is going to continue to be like this. But there are new elements in the new world structure which I will mention a little bit later.

In his speech Mr. Ambassador started from 1868. In five years' time we will have 100 years of Turkish Republic in the year 2023. Some people even ask if Turkey will survive for another 100 years as a modern republic. I

expect that we survive, of course. But there are some concerns. And the title of Mr. Ambassador's speech also included "global affairs", Japanese and Turkish dialogue on global affairs. It is not bilateral, not regional, but it is global. So, if the aim is a global view, then we should look at it from the other side of the world. We looked at it from Far East and now we should look from Far West. According to what? According to the Asian countries. We are not an Asian country as many Europeans claim. We are a Western country as the Chinese call it: "the western neighbour of China." In strategic terms, it all depends on from where you look. It depends on where you sit. For Swedish people, we are an Asian country. But for the people in Pakistan, we are a Western country. Robert Kaplan's book; *Revenge of Geography* is very important in this sense. It all depends on which geographic location one takes as a benchmark. Turkey is not a European country, Turkey is not an Asian country, Turkey is not a Mediterranean country; Turkey is all of them. Whatever perspective you look; we are a Black Sea country, we are a Balkan country, and we are a Near East country, Middle East country... It all depends from where you look. We have 11 thousand km of borders, we have 10 neighbouring countries, and a lot of trouble. We are not like these chocolate praline empires such as Netherland, Belgium and Luxembourg around Germany. If a German man is waking up in the morning, he would see that all the neighbouring countries are all democratic; no problem. We wake in the morning; it is a nightmare. Iran, Iraq, Syria, all these problems. There is not another country in the rhetoric which speaks so much about internal and external enemies and I'd say the Turkish politicians will never refrain to talk about in this rhetoric. Another point here I'd suggest as ambassador was indicating in his third horizon; how do we see the events from our perspective? We have a Turkish proverb; "best love is to love across a distance". Because if one is distant, then it is love. If it's close then it is a marriage, and you have a problem. From this perspective, we love all of the far countries very much. China, India, Japan, Latin American countries, Brazil, Argentine, Peru. We have zero problem with Peru. Zero problem, let's say, with Columbia. Zero problems with neighbouring countries is referring actually to the policy former Prime Minister Davutoğlu developed: "Zero problems with neighbouring countries." And then we have

zero neighbours at all. We try to regain friends, new neighbours as Turkish prime minister Binali Yıldırım said on the 16th August 2016 when he became the prime minister: “we are going to have new neighbours, new friends”. So it means we have made a lot of mistakes and now we change our policy.

Let me put some points which I hope is interesting for you. Yesterday in our talk, I learned from our dear friend from University of Tokyo; Professor Satoshi Ikeuchi, who is here, that he was using a new terminology. When I said “Turkey is a bridge” he said “No, no. Turkey is not a bridge. Turkey is a dam”. This dam analogy is very important concerning the refugees in particular. Turkey is indeed blocking all the problems which would be transferred to Europe. I thank him for this perspective. Turkey is not only a dam or a bridge, at the same time as Paul Kennedy explained in his book “The Pivotal States”, Turkey is one of nine countries defined as pivotal states. Pivotal state analogizes a door: you cannot open the door if there is no pivot, So Turkey is an opening to the Middle East, to Europe, to Asia. However, it can be opened, and it can also be closed. Dam is a good analogy in this sense. Some countries have specific problems with Turkey. And interestingly I begin with the USA. Never ever in our history, with the USA, we have been so controversial in certain regional crisis as it is the case today. I do not know where it will evolve but the American perception of Turkey in bilateral terms and in NATO terms is changing. I, academically, am very happy to have Trump as president because he confuses minds including myself and we cannot estimate what the Americans will do. I mean somebody has to tell them that they are doing wrong. Not Turkey, definitely. We will have this difference concerning Syria, the Middle East, PKK, PYD, YPG situations. It is the irony of the history that Russia’s president Putin said: If the Americans attack Turkey, we would defend Turkey. My God! In 1958 when Nikita Khrushchev said we can destroy Turkey within 48 hours, Pentagon stated “within 24 hours, if you attack Turkey we will retaliate.” The concept of the Cold War retaliation is coming from there. And Turkey falls under the American nuclear umbrella. Who is friend now, and who is the enemy? The prominent power centres; America, the EU, Russia are very important. I published together with Serdar Erdurmaz, my colleague, on

Russia and Turkish relations; “From Honeymoon to Reconciliation”. A very interesting comparison. We had wonderful relations with Russia, then we had the jet fighter crisis, then for 9-month-long we lost a lot, and now we try to regain the trust, reconciliation with Russia. And Putin in my mind is the winner of the day in the regional sense and the global sense. It seems that, at least for the Turkish government, the Turkish president, Putin is more preferable than the Americans. Last night I made a television commentary to Russia Today concerning the S 400 deal. The president’s statement is very interesting, I am very critical actually of the government’s policies in Syria. But in this case of S 400 missile system I think it will be necessary in the long run. Yes, it is not applicable to NATO standards, but the question is whether NATO will be able to survive in the next few years. I mean the Trans-Atlantic relations in general. So, I think we have a changing mind-set between the Americans and the Turks. First time this appears so clear. George Harris, familiar to those of you who know Turkish – American relations, in 1972 has published on Turkish-American bilateral relations with the title “Troubled Partnership”. You would remember that since 1964 Turkey and America had difficulties concerning the Cyprus issue. Then, long before President Erdoğan, İsmet İnönü had said “there will be a new world order and Turkey will take her place in this new world order”. These new world order debates are not new in Turkish discussions. But America remains the leader of the West, the leader of NATO, and Turkey is a member of NATO and is not intending to leave NATO and I would not suggest to the government to take any steps to leave NATO. Murat Bekdil, a journalist and a good friend of mine was writing an article two days ago for BESA Centre in Israel, “From Loveless Marriage to Hateful Marriage”. What is important here is; how the Americans perceive Turkey and how Turkey perceives America? This is the key question and I’d suggest that the USA in regional sense and in global sense should make a step forward, either to understand the Turkish position or to reject the Turkish position. I am optimist by nature but feel pessimist because I do not have any evidence in my hands to be optimist. Americans will not step back in their support of the Kurds, because the Kurds are the local forces for Americans to legitimize and justify the American presence there in the future of Syria in particular.

But this pivotal state concept and the fact that Turkey is one is important. I think, in the Middle East the revenge of geography in the sense used by Robert Kaplan will be more than realized, and the borders will change.

Now in the world the concept of space and time is changing, as Professor L. Kühnhardt from Bonn University mentioned in his publication in 2017 with title “The Global Society and Its Enemies”. In the cold war we had Karl Popper’s dictum “Enemies of the Open Society”. Now the question is not whether it is an open society or an authoritarian regime, but the question is globalisation and its enemies. Terrorism is one of the facts that globalisation has to deal with and we, the Turks for 40 years have experienced trans-border terrorism, and we have to live with this real terror threat. No one here in this room, especially the Turks would think terrorism will disappear in coming months and all this rhetoric “we will destroy terrorism” etc. are just political statements that does not reflect the realities. Because the reality is in this Middle East part of the world there will always be wars. There will be no permanent peace in the sense used by Immanuel Kant: For eternal peace all the democratic countries should come together. Here in this part of the World there can only be ceasefire but not permanent peace. Since Hitites, Akat, Sumer, Arabs, Turks, Kurds, whatever you take; there had not been a concept of world order as we have seen in the European sense. There will be no 1648 style of Westphalian Peace Treaty. Middle East is not Europe. Totally different culture, totally different structure.

As for the relations with EU, Turkey will never give up the idea of becoming a full member of the EU. And many European friends are very unhappy with this. They would like to see one sentence that any Turkish politician, president of prime minister say that we quit with the EU. The more Turkey does not say this, the more sleepless nights the Europeans will have. Because somehow, they have to accommodate Turkey. Turkey to give up this idea will not happen, at least during my academic life as I can foresee. But Europe is not the same Europe as before as well. European values are challenged, in Berlin, in Brussels. The European values do not have the global validity anymore. This is a big problem; starting from the human rights to this type of democratic understanding, Europe is losing

more and more on values in the global sense. That's why the authoritarian regimes around the world are getting stronger. With this government of Germany, on 26th of March we will have the EU – Turkey summit. Probably the EU will provide some new policies such as good neighbourhood policies etc. and we had enough of these policies. However Europe cannot reject Turkey. The grand strategy of the EU is to somehow accommodate Turkey. How they will do this is another issue.

Once again, the winner of the day is Putin. Putin plays chess and Turkish president plays backgammon. What is the difference? In strategic terms, you think even the fifth, sixth act before what would happen. Putin is a good chess player. But Turkish president is always playing “düşeş”. It means six-six (of the dice). Never in my academic career for the last 30 years, I saw any Turkish politician who makes so many mistakes but get positive results. You can only admire this. And you can only use the term by Machiavelli; fortuna. A politician without fortune is destroyed. Politician with fortune always keeps power. This is life.

Coming from there to emerging powers: India, China. I think Turkey and Japan have a commonality because we suffer equally under these new world order discussions. You are much more developed than Turkey. At the same time, we are not nuclear powers. We are not allowed to have nuclear weapons. Iran has, Pakistan has, India has, Israel has but not the Turks, and the Japanese and the Germans. We are not allowed to do this. It has some historical reasons, whatsoever. But if you are a conventional power in the regional sense then you should really show that you are a conventional power and I think what the Turks do now in Afrin is that. No doubt that I confirm here according to Article 51 of the UN, the Turkish operation in Afrin is a justified one. Very simple reason is that there are no state forces of Syria there. If there are some people around your border whom you do not like because they look like bandits, terrorists, etc. then you take measures. And from this perspective what Turkey does is understandable; trans-border terrorism fighting. Three countries in the world made a memorandum to work together; this is India, Turkey and Israel in 1995. Why? Because those

countries have trans-border terrorist threats. Japan is much fortunate because it is an archipelago but here it is much easier to cross the border.

The issue here is that, how in the long run the Middle East, Central Asia, Balkans, and Black Sea will develop. I would suggest that Turkey, as a regional power –Turkey is not a global power but a global player-, can be an agent of change, and whoever supports Turkey can influence that change. Russia is very careful here. Russians would always try to weaken the USA and the West, trying to drag Turkey into their strategy. I advise to European friends and the American friends to be very careful. In 1978, Bülent Ecevit, then prime minister was speaking in London has said “do not force us too much, we will spring to the other side of the world” (at the time there was American military embargo since 1975). The other side was Soviet Union. Overnight the American administration lifted the military embargo. My suggestion to American friends is not to push Turkey too much to the Russians. The Russians are waiting with their open arms. And Russia is big. If the Russian bear catches you and you dance with the bear you cannot stop the dance. So, it is not question of what Turkey will do anymore, it is the American policy. Whether the Americans will force Turkey to do this?

Turkey is the loser of the Arab Spring, made a lot of mismanagement, a lot of miscalculations, and Turkey has overextended her capabilities and capacity a point we have to accept. Turkey is the only country here in this region which has permanent fighting morale and experience. There is not another army which is fit in this sense to fight. In this respect one can say that the fight against PKK terrorism keeps Turkish army always ready and strong. It is very important because within this context Turkey is the main target of cross border terrorism and I don't think that any government, any president, -the names do not matter-, anyone would give up this fight. Turkey will never be divided. Those who make plans that Turkey will be divided or would be less significant in the region, I would suggest them to forget about it. You are wrong, historically wrong or the future wise wrong. Do not make Turkey enemy of you, make friends with Turkey. Since July 15th nightmare Turkey has gone through a big crisis. And how Turkey got out of this crisis is another success story. It is the success of the Turkish society

and not just the government. Do not underestimate this power. From this perspective, yes Turkey is the loser of the Arab Spring, many mistakes, miscalculations have been done, but Turkey remains as the most important regional country in this part of the world. Turkey is the most prominent regional force in political, economic, military, psychological and social sense. We are here to stay. Turkey's policies will always be based on realism and pragmatism.

Last but not least, the decline and dissolution of Yugoslavia should give us the best example. You know what means Macedonian plate, in the Macedonia plate you have different types of fruits. Fruits do not touch each other and they are separated. Croatia, Slovenia, Serbia, Kosova..., but in Turkey, in this part of geography, we have fruit syrup. It means all the fruits are mixed together in one dish. You cannot separate the syrup to the original fruits. We are mixed. Neither now nor in the future, no one should dare to divide this country. Syrup is sweet and very healthy. The Europeans, the Americans and the Russians should drink the fruit syrup with us.

PANEL 1

THE MIDDLE EAST

1. Assoc. Prof. Satoshi IKEUCHI

(The University of Tokyo)

ONGOING REALIGNMENT OF THE MIDDLE EAST ORDER

I am Satoshi Ikeuchi, associate professor in Tokyo University. Today, I am very honoured to be here talking to you presenting a Japanese view on the Middle East region. Before that I just like to thank Professor Dündar of “APAM” in Ankara University, also Bahadır Pehlivan Türk for his meticulous preparation for this occasion. My thanks also go to Japanese Embassy, and the Ambassador. Thank you very much for inviting me to this occasion.

Let me start with personal recollection. I was born in Tokyo, and raised in Tokyo and educated in Tokyo. I am very domestic Japanese person but the first place, the first destination I visited abroad was really Turkey. It was almost 25 years ago. Why I took Turkey for the first place? At that time, the Turkish Airlines was struggling for survival. So their tickets were very cheap. They offered me three destinations in one ticket. I have to go to İstanbul but then I could go anywhere in the world. So I took Ankara and then I went back to Istanbul and I then went to Cairo. So Ankara is the first capital of nation-state abroad for me. What was Ankara like at that time 25 years ago? There was a lot of Gecekondu. I was a diligent student, so I had read a lot of books on sociology of Turkey. So I already had some idea at the time about Gecekondu. After 25 years, I came back to Ankara and I am surprised to see the change. I just congratulate you about this great achievement. If I compare Turkey with neighbouring countries, the neighbouring countries have government forces and militias which are surrounding shanty towns one by one and making bombardment. Compared

to that, in past 25 years Turkey had cleaned up most of the Gecekondu and replaced them with the high-raised buildings. So I really, sincerely congratulate you on about the 25 years achievement.

OK, but why did I choose Turkey 25 years ago as my first place to visit abroad except for the ticket thing. Everybody asks me about related question: why you have chosen this topic of Middle East and Islamic issue as your expertise. You are a Japanese. And Japan is far away from this turmoil in Middle East. Why you took this topic for your life-time adventure? There is some connotation in this question. Actually, people all over the world ask me why you took Middle East as your topic, asking “are you crazy?” Each time, I have to respond to this question academically. Unfortunately I did not have any romantic encounters with Middle East. I just took this topic from academic point of view, out of academic curiosity. 25 years ago, that was the end of Cold War era and people were searching for new order in post-Cold War era. They were two competing visions at that time. One was Francis Fukuyama’s theory of end of the history. He postulated the universal victory of liberal democracy. But there was also the countering view posed by the late Harvard professor, Samuel Huntington, his infamous theory of Clash of Civilisations. In his theory, the world is divided by cultural and religious identities between seven or eight civilisations that tend to have conflicts among them. So the question of which one was correct came to be my academic curiosity.

Which one was correct? Since then, in the next two decades or so there were efforts and projects to promote both visions. One vision is US democracy promotion especially in the Arab World and also EU entry negotiations with Turkey, both part of this liberal democracy ideas promotion. Of course, there are effort and movements which is challenging the universal applicability of the liberal democracy. Al Qaeda in 2001 through 9/11 attacks tried to divide us, divide the world according to the civilizational chasm. US war on Iraq, even though they deny it, carries some elements of civilizational clash in the worldwide war on Muslim radicalism. There are also trial of some synthesizing effort and one of them came from a Turkish politician, Turkish policy thinker, Ahmet Davutoğlu. I don’t know if you like him or not but his theory of Strategic Depth tried to overcome and override the civilizational identity of Muslim countries and at the same time

maintaining the Turkish nature, the Turkish experience as a democratic country, which was victorious. But the picture was not so clear. US's democracy promotion for example, was it successful? To a certain extent. There is also a bitter aspect. US promotion of democracy was sometimes replaced by democracy prevention. Strategic calculation compelled them, to carry out democracy promotion sometimes forcefully, by means of force, military forces like in Iraq, with very limited success. Also, as you might feel, the EU entry process changed Turkey a great deal but it did not change Europe so much. On the civilizational challenge side, of course the 9/11 attack provoked a huge US counter attack, an overreach of forceful promotion of democracy, but most of them were not successful or even disastrous.

Then in 2011, Arab Spring came, we were happy. It seemed at that time that finally liberal democracy prevailed even in the Middle East. In Fukuyama's thesis, remember, 25 years ago Fukuyama was still a very little scholar working for a think-tank, he tried to sell his idea as a universal one. But he had some knowledge about the Middle East and he was very sceptical in his mind. If we thoroughly read his book, *The End of History* was actually very sceptical about the applicability of liberal democratic ideas and institutions in the Middle East, especially in the Arab World. Fukuyama tried to hide his scepticism at that time, 25 or more years ago, about the applicability of liberal democracy in the Middle East. But in 2011 some people like Fukuyama thought that they were at last vindicated, so euphoria took place. And I think some of Turkish people, Turkish governmental politicians were also overjoyed. And they tried to propose a Turkish model to these traditional countries like Tunisia and Egypt. But as you know the consequence was not so good. For example, let's look at, aside from Egyptian coup and democratic U-turn, we have many countries worse than Egypt, such as Libya: it was broken up as a nation-state and now it is a battlefield for warlords. And the situation is basically the same in Syria until now. Syria as a nation-state is almost broken up and non-state entities; sectarian or national non-state entities are dividing the country. Regional and international actors are intervening in it. And the civil war is metamorphosed into a proxy war.

So what is the present order or the emerging order of the Middle East and maybe wider international space? So, in the post-Cold War, what kind of

order would it be? I'd like to produce new ideas and most of them are not so successful but I will try. One of my theses is that the next order particularly in the Middle East will be not liberal democracy but order of monolithic civilizational order. Actually, the new order will be dots and spots. If you look at the maps explaining ISIS infiltration into Middle East countries, they would be full of dots and spots. I do not claim that ISIS is the future. But I am just thinking this as a metaphor of the coming Middle East order, at least for the moment. What I mean is that democracy is a norm and it also possible that anyone can successfully adopt the idea of universal democratic norms with what they had before. But still democracy is not universally applicable to all corners of the Middle Eastern countries. So if the situation changes, the dots and spots of this order or disorder of some other very different ideology would also change. If we are not good at preventing these dots and spots to be connected, sometimes such kind of amoeba like encroachment by non-state and ideological entities will happen.

So in this order, the new emerging order, the dominant actor, American unitary dominance is almost over. And the question is who is replacing the vacuum? As you know the region is experiencing sectarianism like Shia and Sunni divide, or nationalists who want their own states like Kurdish movement in Syria and Iraq, or even tribalism coming back in Libya, Yemen and in some parts of rural Egypt like the Sinai Peninsula. So, the rise of primordial identities is one of the features of the next order. In this new order there is no hegemon. There are powers; regional or great powers outside of the Middle East but intervening in Middle East, but none of them is hegemonic to solve the problems and make Middle East more stable. Unfortunately, each one of them have vetoing power in UN, making a coordinated international response very difficult. I want to invite another idea about describing this new order. In my definition, vetoing power is a very sinister one. No one has a power in this emerging order. No one has the power or leadership to solve the Middle East turmoil or problems, but each of these actors, the major actors, have the ability to wreak havoc and derail a solution proposed by others. Each actor, defending their wider interests against an unfavourable agreement to emerge, can veto an unfavourable conclusion, but at the same time no one has the power or leadership to be able to impose or convince an agreement acceptable to all the actors on the

table. For example, the USA; it just wants to continue its war on terror in the territory of Syria and Iraq and continues this with the support of allies in the battlefield. And Russia: They do not want Syria to be part of the lodging path of international jihadism. Russia doesn't care about the Syrian peoples' lives. But they care about preventing a Syrian state to emerge if Russia's own interest is threatened. Russia's interest is just to prevent any jihadist sanctuary in Syria. How about Iran? Iran just wants to keep Syria under its influence. So, Iran does not want any peace approach in which Assad, Iran's ally is kicked out. And Turkey: For Turkey, I do not think Turkey tries to reoccupy a major part of Syria. Turkey's national interest is to prevent a Kurdish corridor, to block them in the frontier line dividing between Turkey and Syria. So, Saudi Arabia and Egypt: They do not care about Syria so much but especially Saudi Arabia, they do not want Iran to be a dominating power in Syria. So that's why they try to wreck havoc any agreement of peace but at the same time they do not have will or ability to make peace in Syria. How about Europe? As I was mentioned in the previous speech, I have another invention of idea: Turkey is a dam for Europe. Dam for what? Dam to prevent, to block any Middle Eastern disturbances coming to Europe. So that's their vital interest and that's all. European people do not have will or power to make peace in Syria. But they have ability to keep Turkey to continue to be a dam for them.

So the new norm of the new order, the impending order, is uncertainty and unpredictability. But to conclude this very daunting picture in my presentation, I'd just like to point out our two countries' similarities. As I have mentioned in the first part of my presentation, Turkey has developed a lot in the past two or three decades. And this is similar to development in Japan in the past. Japan and Turkey have in commonalities in our nation-building and in state institution building. In the Middle East, Turkey is an exceptional success case on this point. As I have mentioned, the neighbouring countries, most of the Middle Eastern regional actors or countries are in need of state building and state formation. But Turkey, like Japan, is a rare case in successful state building and state formation. In this volatile new order of uncertainty and unpredictability, Turkey is one of the rare countries we can trust.

Thank you very much.

2. Assoc. Prof. Dr. Haluk KARADAĞ

(Başkent University)

**POLITICS BEYOND BORDERS OF TURKEY:
A CRITICAL ANALYSIS**

Mr. Excellency, dear distinguished guests, before starting my speech, my special thanks to the organizers; the Japanese Embassy, APAM and TOBB University. “Politics Beyond Borders of Turkey – A Critical Analysis” is my title today. And my briefing will be under the titles of those. I am going to start with the night view photo of the Middle East taken from the space. This region, as you see in this photo without the political borders, without demographic demarcations of religion or ethnicity without markers of conflict or oil, looking at the region at night from space, let’s those distinctions fall away to see it purely by its geography and illuminated by the people who call it home. The last trace of rivers that have been so important to the Middle East history and the world’s, the Nile in Egypt, the Tigris and the Euphrates that run through Iraq and Syria, the Indus in Pakistan. They also show the large, and in many cases growing communities along the shores of the Persian Gulf, the eastern Mediterranean and the southern end of the Caspian. It is a beautiful view of really beautiful part of the world.

I am going to start with the explanation: where did it come from; the term Middle East. As professor Hüseyin Bağcı expressed during the first session, it depends on where you are looking from. If you look from the West, from the USA as Alfred Taylor Mahan, an American naval strategist who coined the term in 1902, Middle East travels around the southern and eastern shores of the Mediterranean Sea extending from Morocco, to the Arabian Peninsula and Iran, and by some definitions sometimes beyond. To understand today’s political environment, we have to understand the short history of the region. If this area wasn’t the birthplace of humans, it was at least a birthplace of human civilisation, called the Fertile Crescent because

of its lush soil, the crescent of land mostly includes modern day's Iraq, Syria, Jordan and Israel - Palestine. During the last five centuries except the last one that we are living in, Ottoman Empire ruled this region. After the WWI, region –especially Syria and Iraq- went under the British and French rule. Before, the only problem was the Israel and Palestine conflict. But today there are lots of security concerns in accordance with the interference of super powers. Everybody knows Palestine and Israel problem, Israel's security conditions or concerns that are affecting the region.

Secondly, I'd like to express the Shia and Sunni conflict. As we know in Syrian territory today there is around 20 thousand Iranian militias, Shia militias who are acting or fighting inside Syria. This makes the region more dangerous. And DAESH/ISI/ISIL/IS, the Islamic State, is a transitional Sunni Islamist and insurgent and terrorist group that has expanded its control over areas of parts of Iraq and Syria since 2013. Since 2016 with the successful operations of Turkish Armed Forces in the Operation Euphrates Shield, Russia and Iran led Syrian regime forces, and US led other regional forces seized the territory of ISIS. Turkey has been actively participating in activities of the anti-DAESH coalition which specified five lines of effort to degrade the capabilities of and ultimately defeat DAESH. A diverse group of countries from across the globe have embarked on this persistent and comprehensive approach. In that regard, members of the anti-DAESH coalition have made significant progress on degrading DAESH on the battlefield, challenged them in the media, cut their funding and recruitment, and stabilised the territories they have left devastated. It has been fundamental to anti-DAESH coalition to degrade and defeat DAESH through denying safe heaven and building up military capacity. Within this context, Turkey has participated the coalition campaign, military planning from the day one, has declared its national contributions to the coalition as part of the campaign plan as of February 15, has allowed its airspace to be used by the coalition aircraft for both combat and non-combat roles including intelligence gathering and personnel recovery, has opened its facilities to the US and other coalition partners allowing over 60 aircraft with over 1200 personnel to be deployed to support operations for counter DAESH operations in Syria and Iraq, and has been hitting DAESH targets since the beginning through air, artillery and other assets. It has hit 478

DAESH targets, eliminating at least 86 DAESH terrorists. Turkey has also put in place a broad area of mechanisms to distract or stop the flow of foreign fighters. Turkey is continuously enhancing security measures to stop and intercept foreign terrorist fighters at the airports and other border crossing points through risk analysis units established specifically for this purpose. Turkey has begun to counter threat of foreign terrorist fighters since 2011 and called for source countries to take necessary legal and administrative measures to prevent departure and travel of foreign terrorist fighters from their countries. In this regard, Turkey as of February 2016 has included about 47 thousand foreigners in the no-entry list since the Syrian crisis erupted. More than 3 thousand foreigners were deported since 2011 in the context of measures against foreign fighters. Turkey along with its 911 km. land border with Syria and 331 km. with Iraqi border employs effective and robust measures to prevent smuggling activities. Turkey conducts a zero-tolerance policy regarding illegal cross border activities.

As for the Syrian civil war, it is really difficult to understand it because there are a lot of actors acting inside Syria. Global actors such as US and Russia, regional actors; Turkey and Iran, local actors; Syrian regime forces, rebel forces, Kurdish origin terrorist groups are still active inside the country. On the other hand, Israel is occupying the territory; Golan Heights and bombing the targets inside Syria frequently.

On the humanitarian side, Turkey stood by the Syrian people who were pursuing their rightful demands by cutting its relations with Assad regime by 2012. This regime has been the sole responsible actor of the conflict and lost its legitimacy. As the Syrian conflict entered its sixth year, Turkey has been pursuing a humanitarian diplomacy from the beginning of the conflict and opened its doors to those who fled from the clashes and violence of the regime irrespective of ethnic, religious and sectarian backgrounds. There have been 330 thousand newly born babies of Syrian refugees in Turkey. 3.5 million Syrian population have been living in Turkey today. These amazing numbers alone underlines the significant importance and future complications of the refugee problem for Turkey. With its 80 million population, she is trying to help those people who are suffering. During period of civil war in Syria, Turkey's funds have spent around 30 billion US dollars to the people who need immediate humanitarian aid. Today some of

refugees are living in 26 refugee camps all around Turkey and others are living in all 81 cities of Turkey.

From the very beginning, Turkey has been involved in the efforts aiming to find a political solution to the conflict in Syria that threaten her national and regional security and led these efforts on the basis of the legitimate expectations of Syrian people with a view to bring stability and peace in this country. This entire phenomena have made the overall situation more complicated for Turkey. Besides economic, socio-cultural and educational problems, security is emerging as another important factor for the host country. But there are also some precipitating causes for the security concerns. PYD or PKK threat to Turkey's national security is the most important and crucial one. The PKK is listed as a terrorist organisation internationally by numerous countries including the members of the EU, and others such as USA, Canada, and Australia. EU also designated PKK as a terrorist entity in 2004. PYD and YPG was set up under the control of PKK terrorist organisation in 2003. They share the same leadership cadres, organisational structure, strategies and tactics, military structure, propaganda tools, financial resources, and training camps. Turkey have started the Operation Olive Branch against these kind of terrorist groups. On January 20, 2018, Ankara launched Operation Olive Branch into Afrin, north western Syria. The primary objective of the campaign is to repel the Democratic Union Party; PYD and PKK terrorist organisations and its underwing People's Protection Units; YPG from Turkey's immediate doorstep. Turkish leadership decision came right after Washington handed at its intentions to form a 30 thousand border guard cantered on Syrian Democratic Forces which is largely led by YPG militants. Operation Olive Branch came after high level security and defence meetings between Turkish and Russian officials. Despite the threats from Syrian Baath regime to shoot down the Turkish platforms, the Russian military contingent in Syria controls the country's airspace in westerns provinces and the capital Damascus. Thus, Kremlin's green-light for the Afrin campaign was enough to side-line Assad's air defence units.

Operation Olive Branch, if everything goes as planned, will probably witness two main phases on the battleground. The first ongoing phase could be best depicted within the framework of mountain warfare operations under

the hybrid conditions. As the operations get closer to the centre, the conflict will probably shift to urban warfare. Therefore, it is likely to see drastic changes in Turkey's strategy as campaign progresses. Mountain warfare and urban warfare have fairly different characteristics. In other words, the Turkish Armed Forces and indigenous friendly components are expected to fight in two different pedals in Afrin. By doing so, Turkey will get a number of political objectives with this operation.

I'd like to conclude my speech explaining these 4 objectives: First one, blocking the increasing influence of PYD and PKK forces. Secondly, seizing the territory for the immigrants of region. After securing the region, those people are expected to return their home. Third component is related to deterrence; with this show of force Turkey aims to deter the US, its NATO ally from backing the PYD. Fourth and the last, help regaining self-confidence of Turkish Armed Forces after the period July, 15 coup d'etat. And as a conclusion, in the Middle East, the regional actors have capability to solve their problems. In terms of global fire power and military ranking in the year 2017, the Turkish Army is in 8th place. Last year, the Turkish military was in the ranking place of 10. Also a last point; these regional actors have enough hard power assets to solve these issues rather than global actors. However, when powerful actors become a part, solution to regional conflicts are getting more difficult.

QUESTION & ANSWER

Thank you very much. This is professor Dündar from Ankara University. Actually, I'd like to underline a point for Mr. Ikeuchi's speech. You mentioned that Turkey is afraid of or trying to control the Kurdish corridor. Actually, in my opinion this is not the Kurdish corridor, Turkey's objection is for PKK and terrorist corridor. Because we are living together with the Kurds for more than 1000 years, we have no problems. Actually, we are like meat and the nail. We are not afraid of or against Kurdish corridor. We have problem with the terrorist groups and terrorist corridors. I want to make emphasis on this reality.

PANEL 2

CHINA'S CHALLENGE

1. Assoc. Prof. Tomoko AKO

(The University of Tokyo)

FUTURE OF CHINA AND CHINESE PEOPLE: CRAVING FOR RICHNESS IN OBSTRUCTED SOCIAL SPACE

First of all, I would like to say that I am not an expert on international relations, I am a sociologist. I do a lot of field work in China, in rural China and also in urban China. Today I am mainly going to talk about the migrant community; migrants' rural China to urban China. I start with this important notice coming from a real asset company on a residential community issued in Beijing on November 20, 2017 last year. I don't know how much you know about China. Because we are neighbours, we have a lot of news from China. It was reported by many media in Japan that 90 people were killed, and 8 people were injured in a big fire in southern part of Beijing. And after that from Beijing municipality, the mayor Mr. Taichi requested that investigation of the whole city should be conducted. The pictures after the big fire in Beijing show that a lot of people, probably employed by policemen, were cleaning up the area.

I am also going to share some information of a so-called urban village. It is a very contradictory term because rural and urban are very different terms and village is situated in rural areas. But there are a lot of villages in Beijing, and people living here are collecting all the garbage and sorting into different types and selling them to the recycling companies. Professor Ikeuchi made a presentation this morning and mentioned that Ankara 25 years ago and in Beijing a lot of people are still living in this kind of settlements. But last November, this village was also demolished. I have

been there in 2015, it was the last time I visited, so I don't know how it is at the moment. Also, many people have to use public toilets because they do not have toilets at their own homes. Actually, some of these areas is very close to the embassy of Japan. And I have friends working in the embassy. I asked them whether they know where this village is. And they did not know about this area because it is covered with some kind of walls and if you don't have any curiosity you would not go into the village. Of course, the door is open and you can go into the buildings, and it is actually very well organised, I mean in a way. And you can eat very cheap in this area, However difference between the prices with this area and 10 minutes from here are vast.

Beijing is a very huge city and they have lots of urban villages inside. They are well covered. I teach a lot of Chinese students in Tokyo University and the first time I showed those pictures from Beijing to them, most of them did not know. And I have told them that they were from Beijing. Most of them did not know. So, it seems that people are living in different worlds although they live in Beijing. There is a huge disparity between the rich and the poor in the shadow of remarkable economic growth. And the reasons why there has been such a huge disparity; one is that there is a lack of unified social security system which accelerates the economic disparities between the prosperous provinces and the less advantaged regions. There is still the Hukou system, which is household registration system has remained largely in progress before the reform.

In the background of such huge disparity the academia, human rights activities, NGOs are under government's oppression. People's political participation opportunities are also limited. But on the other hand, free speech space cantered on the internet has developed. However, elites of the social society cannot play an essential role towards change in social movements. They do not play even at the citizen level. It is because the different social groups are not in solidarity. And they seek for responses to their own interests. I will go in more detail. As for the average income per capital in 2015; China can be considered as a rich country but it has a huge disparity. Shanghai also has urban area and rural areas. Rural Shanghai has only 223 thousand yuan per capita income and the income of the urban

Shanghai is the double of the income of rural Shanghai. If you look at the northwest China, Guanzhou, they only have 23 thousand yuan. In rural area it is only about 7900. These are very huge gaps. This is a very huge country with huge disparities.

As I have told you there is no unified social security system, Chinese family register system is closely related to social security system. For example, in the year 2016 social aid of Shanghai was 880 yuan for families with per capita income 1760 Yuan or less. While former coal miners who suffered from mine diseases whom I have visited in September 2016 in Hunan province, only received 90 yuan per month. Two cups of coffee in Beijing! So social aid in rural Guanzhou province was 129 yuan while average annual income in rural area of Guanzou province 6900 yuan. This means if rural people of Guanzhou migrate to Shanghai and gain citizenship, most people will be able to apply for more social aid. So they have to block the door. So now who can obtain family registration for example in Beijing? A new born baby whose parents both have Beijing registration or higher class (members) like persons determined by the personal attraction policy called “thousand people plan” for the ones who studied abroad, have doctorate degree. I have friends who studied in Germany and they are a couple, both the husband and wife got their master’s degree in Germany but they still cannot obtain Beijing’s citizenship. It is getting very very hard. The university graduates, there is age limitation for under-graduates, you have to apply for citizenship before you become 24 years old, for master’s degree holders 27 years old, for doctorate degree holders 35 years old. And about ten thousand people are waiting to acquire citizenship in this category in 2014. And the number is decreasing because so many people are coming to big cities and so higher limitations.

Because some have Beijing registration, and some don’t, so this is a kind of discrimination. Even though university and master’s degree holder rich people are present, they still cannot obtain the citizenship of big cities. They are Chinese citizens, but they feel foreigners forever. Some kind of second citizens. Without family registration, purchasing of home or cars will be restricted and it will be disadvantageous for children’s education. In some

provinces, like in Guangzhou in October 2010 one who does not have family registration were allowed to purchase only one property if he or she could prove payment of tax of social insurance fee for more than one year. But in many big cities there is no such rule. Necessity of family registration in company recruitment is also increasing.

The internet (free) speech space have been developing in China. The Internet has changed the Chinese society. Parents, for example, are searching for their kidnapped children – a lot of children are kidnapped in China. Parents are searching for their children in Weibo. Before the era of social media, the police didn't make so much efforts to search these kidnapped children. But parents are working, trying very hard to put pressure on police, so in this case social media is functioning very well. Also the personal information of corrupt officials; you know some of them are carrying very expensive watches, and those net-users are trying to search more information about those officials. And many of them were proven to be corrupt after net-users reviewed information. The internet cantered public opinion produced a lot of exceptions. For example in one of the incidents, a lot of people have joined the social movement to help a rural women who was sexually harassed by local officials and tried to help her to insist on a justifiable defence and she was eventually given an innocent judgement. But in fact there are similar cases in China and if you do not stand up and if net-users do not help you, you will probably be sentenced to death. So, there are some exceptional cases took place and the rise of online public opinion influenced sentences and death penalty. There are cases with people who have mental diseases committing crimes. But these cases are not investigated in depth and thus were given death penalty. So, internet public opinion made checks and balances system work but it has not been extended to wide range of political reforms.

A lot of scholars in the West and even in Japan foresee that China will be democratized because of the economic rules. But the hypothesis of political scientist Lipset brought up in 1959, that economic development brings democracy might not be applicable to countries like China. And there has been a contentious political bombardment penetrated to both sides of

nation and citizens. The citizens' cases are not filed at the court, so they go on with the petitions and collective actions of protest. And sometimes they become very violent. They make use of tactics of trouble making and it is not so much of rule of law. There is a limitation of internet democracy as I have explained before.

So the conclusion: At the beginning I have explained to you that there is a Hukou system and an urban – rural disparity obvious effects. But in fact the Chinese people do not so clearly recognize social stratification and inequalities. However some people like so called migrant workers of the new generation, the younger generation, the social elites whose registration in urban areas are not allowed are very frustrated.

And implication for Turkey and Japan? At last I'd like to say that China is not a homogeneous entity, these are very huge disparities and cultural diversities and people are not cooperating across different social groups. There are contradictions in domestic politics which are rooted in nationalism and populism. Government is trying to appease people by using populist nationalistic rhetoric and conduct populist policies. So there will be continue to be disputes on territories, history, education, trade and so on. Thank you.

2. Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK

(Yıldırım Beyazıt University)

ON CHINA'S NEW SILK ROAD PROJECT AND ITS RATIONALE

Thank you very much Excellency Ambassador and Prof. Dündar, dear colleagues, dear students. Today my presentation is about a very popular topic in Turkey and the rationale behind it; China's New Silk Road Project/Initiative, I prefer the term project. As we know, the according to People's Republic of China constitution it is established as a 49 multinational country and the government method is a Chinese model of socialist system. We know that China has the largest population which is about 1.4 billion. In China there is minimum ideological conflict in terms of political system but it strives for modernisation while being challenged by many social, cultural and ethnic problems. The reform and opening process initiated in 1979 started China's new industrialization and economic development process. In this period, the development model implemented by China was mostly regional and it aimed to develop coastal cities and increase people's welfare level in those areas. However, China's central and western regions which constitute a larger section of the country are consistently left behind or neglected due to implementation of different strategies on economic development than the ones for the central and coastal regions. According to China's official figures there are 55 minorities or nationalities, called "minzo" (it is different than ethnic groups). The minority populations make up about 10 percent of China's population, and again according to official figures, the minorities' areas cover 65 percent of China's total land surface.

At the turn of the 21st century Chinese Politburo decided to implement a Western style of development project domestically and the new Silk Road project internationally. China's economy has depended on exports for the last 30 years. At the same time China's industry must meet its emerging

needs from abroad. Therefore, Chinese state has been forced to adopt a growth model based on domestic consumption and the strategy to expedite foreign investment and purchase according to the recent global crisis and shifts. Since China's accession to WTO it has been competing against Western powers in global finances and the acquisition of resource. China has had serious territorial disputes with its neighbours, predicaments with allies of the USA such Japan, Vietnam, Philippines which has led to the isolation of China in the South eastern Asia, and blockade by these powers.

Xi Jinping, began to implement totality-friendly strategies, and so far he is the most powerful and the nationalist leader to take over since Mao. One of the strong and significant pillars of Xi's diplomacy is the new Silk Road project. Xi set up a united, unified and a strong China ideal under the title of China Dream, mobilized educational and cultural institutions to make the Chinese people adopt this ideal. Today, the majority of Chinese scientists and some Westerns agree that the Silk Road came to be after a Chinese general was sent by Hun imperium within the region where today's Turkistan is located in order to build alliance with various seniors against Huns in 138 BC. This historical data later shows itself in that this road was built as a security measure in order to weaken and even destroy the Huns who were posing great and serious risk for China. It would also help them to develop multidimensional relations with Western countries and communities. However, China had to secure its trade roads to exporters, producers in the West in order to accomplish this goal. This is why the Silk Road is also known as the trade road. Historical Silk Road did not only provide for China income, wealth, surplus, commercialisation and cultural exchange. It also enabled creation of safe zones to protect its territory and minimized threats, and influenced and transformed the people living outside its borders. In fact, products made of silk and precious stones is where the Western exporters began to be used as significant tools of politics. Besides the commercial values as signs of personal wealth and luxury, China utilised luxury concept goods in particular to dominate the nomadic people nearby and far away by sending these to them as political gifts and to recruit soldiers. When Hun or Turkish arrived in China's palace, the emperor or rulers would do the same in order to win their heart. That's why Bilge Khan

particularly advised on his inscription that one should not be fooled by China or China's silk.

After Xi Jinping consolidated his power as CCP Secretary General, President and Commander in Chief in 2013, he developed a new geo-political strategy that brought together current tenets of the foreign policy and a newer approach. The goal of this strategy was to pave the way for new trade deals and investment opportunities for China's capitalism as well as to save China from the strategic blockade of the USA and its allies. The project came to be known as Silk Road Economic Belt and 21st Century Maritime Silk Road or One Belt One Road. It aspires to develop a large-scale infrastructure in order to connect Africa and Eurasia mainland both by land and the sea. Chinese President Xi Jinping declared Silk Road Economic Belt and 21st Century Maritime Silk Road project for the first time abroad during his visit to Kazakhstan in October 2013. He stated that the aforementioned projects would create trade routes that would connect Turkic world, Europe, Arab world and Africa to the East and the Southeast Asia. China's vision would include railways, land routes, airlines, seaways and pipelines. Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB) and Shanghai based BRICS New Development Bank (NDB) were founded in order to finance this project and a budget of 40 billion dollars have been allocated by creating a New Silk Road Fund. Titled One Belt One Road later on, this project is now viewed as a great project that is expected connect China to Southeast Asia, North Africa, Islamic World and Europe to one another while enabling countries to benefit mutually and cooperate effectively.

So; One Belt: refers to economic cooperation along the old "Silk Road" that is extending from China to Turkish world and Europe and One Road refers to the Silk Road on sea in the 21st century. It is also the name for the cooperation between China and Southeast Asia as well as Indian Ocean and Mediterranean basin.

While sea transport still stands out as an effective route in global transport and trade, why would China allocate a huge budget in order to revive the Silk Road which had disappeared long time ago? Furthermore, what is the rationale behind making such a huge investment in a risky project

that covers an area including Turks and the Arab world where a strong state tradition does not exist, instability persists, and where global powers compete to hold the high ground? These questions make people confused about the whole situation. Having become almost the most significant state policy of People's Republic of China today, the New Silk Road Project or initiative must have different meanings for Turks.

In our opinion at least, there must be reasons for China to be so pretentious and eager to carry out this project. First the feeling of encirclement and entrapment in sea routes comes to mind. The rationale behind China's determinism and willingness to implement this project needs better understanding. People's Republic of China began its investments in Africa in 1960s. It assumed the role of a global actor by necessity after becoming a member of WTO and its need for raw material and energy safety grew in parallel with its growing economy. Furthermore, "Chinese-type socialist market economy" created in interaction with global capitalist system agitated the country's dominant socialist ideology and CCP leadership has raised nationalist voices in order to mobilize masses. New Chinese nationalism demanded territory from its neighbours and started to see some of its people as conspirators or separatists, like Uyghurs and Tibetians. Particularly the Japanese were at the centre of attention of the Chinese and controversy over Senkaku Island came to the fore. On the other hand, serious problems erupted with Vietnam and Philippines in the South China Sea. Led by the USA, countries such as Japan, South Korea, Vietnam and Philippines that interpreted China's continuous development economically and militarily and created the "Pacific Bloc" in order to prevent China from expanding in the South China Sea and the Pacific, which forced China to look for new routes. The Chinese administration has chosen the weak Turkish-Islamic world on the western side of the country as a way of breaking away from the feeling of encirclement and entrapment in sea routes.

Second is to guarantee an open door to the West, which is very important for China because its safety and welfare depends on 'Western World'. In fact, the country could expand toward the West indefinitely as

many regions in the West belonged to China. According to their official history, the western regions (Central Asia) belonged to China since ancient times. Furthermore, countries and communities on this route were more scattered and had loose socio-cultural structures compared to China. In history China had launched successful diplomatic and military missions there. Although thousands of years passed, this situation has not changed much to date. China stands out among the countries that played active commercial and political role in this region after the dissolution of the USSR. China has begun to fill in the authority gap created after the USSR through Shanghai Cooperation Organization (SCO). Carrying out SCO activities, China has built confidence and experience in order to embark on larger projects, especially on the market and raw materials.

Low-cost labour and various incentive policies managed to attract foreign investors and producers to China and turned it into “the factory of the world” in 1990s. It has been looking for new energy resources in the Persian Gulf, the Arabian Sea as well as the Arab World, the Turkic World and Africa in order to provide raw material and energy required by the factory. In the meantime, the aforementioned Islamic geography is the most profitable region to where miscellaneous products and production surplus produced by Chinese industries are sold. Many countries located on the route of the anticipated New Silk Road share some common characteristics: they lack a strong state tradition, or their identities have been shattered or ‘defined’ by imperialist powers. These small “tribal” and communal countries emerged as a result of artificial maps created by imperialists and they cannot stand on their own feet in the global competition. Therefore, former imperialist powers continue to exploit these countries particularly in culture. “Xinjiang Production and Construction Corp (XPCC/Bingtuan205)”, a semi-military institution which was effective a Sinification of Manchuria and Uyghur Turkic region, purchased a 3 million hectares of land in Ukraine. To be Chinese company’s asset in a few years, the land constitutes 7% of the total arable land of Ukraine. (The general overview) China, by analysing regional and communal cultures in depth, establishes ties with them. By putting its soft power into effect in those local and regional communities and countries, it now offers an alternative to the West. In this

process, having gone through tragedies, many local and regional communities and countries tend to prefer China to the West and former imperialist powers, even though it is for a short period of time. Making its presence felt in the global capitalist system, China is demonstrating new exploitation models that are similar to those of Western imperialists, which is now expressed more and more by local and Western intellectuals. This project has enabled China to prevent the USA from taking control in Eurasia.

China had discovered the significance of the region which is now called the Turkic world for some time and it has been seeking for opportunities to step in. The fact that China's One Belt One Road project covers the Turkic world and aims to include almost all of the Islamic geography shows that intellectuals and strategists of Turkic origin need to think more carefully, analyse and create new theses by deriving lessons from history. Particularly likely outcomes of the aforementioned project on the Turkic world need to be evaluated objectively in consideration of interests and subsistence of Turkic communities. Discussing the topic from a commercial standpoint may result in irreversible outcomes. Especially in human persecution of China towards Uyghurs in recent years created anxiety on the relatives of Uyghurs in Turkey. However Chinese Dream is not perceived as a unified identity by the people in Central Asia and Turkish communities and the Uyghurs because China is trying to create a Chinese cultural hegemony and assimilation in the region with the concept of China Dream. While China seeks to establish a relationship with the other Turkish and Muslim countries, it works to weaken the cultural identity of the Uyghurs. Therefore, the Chinese dream is becoming a common fear so it is important to prevent the China's project in the long run. Thank you.

QUESTION & ANSWER

The first question to Dr. Ako: During your field researches in China, did you need / do you need to take any special permissions because China is not one of the most democratic country in the World? Did you encounter some problems?

- Japanese tourists do not have to apply for any visa for two weeks when travelling to China so we, university teachers usually just go and contact with those people in the field. But, last year no not the last year, the year before the last year when I was in Hunan province, 20 -30 policemen came and surrounded us and told us: “you are on tourist visa, you are not allowed to field research. So we were there as sociologists and we needed permission to do field work. Chinese government, particularly the local government is very much careful and do not want research activities. Because once problems were discovered, they would be, you know, punished. So they are very much careful and it is getting very difficult for us to do field work.

Any further questions? Haluk Hocam.

- Actually, I'd like to make a comment and then pose a question. The comment is about the methodology of Tomoko Ako. I have seen all the photos from Beijing which is not convincing for me in regards to the economic disparity of Beijing. So I need something more. And about the figures you mentioned, GDP per capita is a problem for me as you showed us as the least one for rural area. These are all photos and do not show me anything tangible, so that I can understand as a social scientist. And the other issue is control of the population in Beijing. It really makes sense, I mean if you have a crowded city and do not want to be like New Delhi you just need to control the population. You would need to control the crowd and not to let the people to live in a bad situation. To my understanding, honestly speaking, in Turkey we have an expression: “A real friend always expresses the bad criticism.” It was not so convincing from my side. You can comment on my comment.

And here is my question. To Professor Karluk:

- As far as I know the Turkish government did not prefer the Japanese high-speed trains but Chinese high speed trains. These trains are funded by China. Which is not bad I guess, I mean as long as you do not have a lot of money. So, one road one belt policy acts in terms of improving Turkish rail road infrastructure. It is not bad for Turkey. So, I think it is a superficial explanation. Please make a comment on this issue. Thank you.

Another question?

- Thank you for the presentations. My question is for Mr. Abdürreşid: Basically you are saying that with the new Silk Road Project China is trying to create a hegemony on the world. But for hegemony you need some sympathy, or you would want to be a world power. For example, the USA is a hegemonic power and it is kind of likable. So how is China going to make it happen to get sympathy from the people?

Any further questions?

T. Ako: I can totally understand the debate about the municipality of limiting the population in-flow. Because it is so much crowded, and you have to deal with the infrastructure, transportation and so on. People in Ankara used to also live in those areas and they are not living in public housing, right? But in the case of China, they were born to parents under the rural register. And they are not treated equally. For entrance examination for higher education, although they get very high scores they have to compete with students in Beijing and Shanghai who get much lower scores but easily get in a good university. These kind of unequal treatments have given sentiment to different social groups. They are making efforts. I think it is quite a social problem.

Prof. Abdürreşid: Prof. Haluk's question: my idea is that yes, I agree with you that it is good for transportation purposes. My concern is from sociological and interaction or inter-community point of view. Not a restriction on economy or transportation but also including culture and policy. We know that Chinese policy makers have a tradition which is in English over policy or overt policy. If you do not know Chinese mentality

and political tradition, you will only look at the “yang” side which is the overt side. So my idea is that we need to educate and encourage people to do more in areas such as sociology, Turcology and philosophy. I do not know how to explain this situation.

And the second question about the sympathy for the hegemonic other side. Yes, a lot of parts in Africa and Central Asia governments and people see China with sympathy. But today we also know that in Africa local intellectuals discuss China’s neo-colonialism as well, so we need to make further research in this area.

PANEL 3

ECONOMIC INTEGRATION IN REGIONS

1. (H.E.) Ambassador Shotaro OSHIMA

(Institute for International Economic Studies, Chairman)

TO TPP, OR NOT TPP, THAT IS THE QUESTION

My first question to you is how many of you in the audience have heard of this chain agreement with Japan is at the centre, called TPP? Well, I see two Japanese hands. No, I do not see any Turkish hands. So that's why the title of my presentation is TPP or not TPP, that is the Question. First, what is TPP? TPP stands for Trans Pacific Partnership Agreement; a high standard free trade agreement (FTA). But it is also more than that. It has rules on investment and digital economy, and it has 30 chapters which can be accessed on-line. But who are the members? TPP was originally signed in February 19, 2016 by 12 members including the US during Obama administration, This is critically important as you know because when the administration changed from Obama to Trump, the US withdrew. And 11 members were remained but initially there were 12 countries: Japan, Canada, US, Mexico, Peru, Chile, New Zealand, Australia, Singapore, Vietnam, Brunei, Malaysia. Once the US withdrew, it is no longer TPP. Well, in essence it is, but it's called with its new name; comprehensive and progressive TPP, and usually referred as TPP-11, because it does not involve USA. And it will be signed tomorrow, March 8 in Chile. And hopefully it will come into effect within this year. Interesting enough, TPP document which we will be signed tomorrow has only 7 articles. Why? Because if you look at Article 1, it says "under the terms of this Agreement, the provisions of the Trans-Pacific Partnership Agreement are incorporated, by reference, into and made part of this agreement document which only has seven

articles.” So, this is the way whole system works. If you are interested in legal systems, this is one of the very good crafted articles: “The Parties hereby agree that, under the terms of this Agreement, the provisions of the Trans-Pacific Partnership Agreement are incorporated, by reference, into and made part of this Agreement, mutatis mutandis (meaning some changes on procedure).

So now, why TPP-11? I will give you some global history about this trade policy area. I do not know if you remember that WTO started its new initiations in 2001 with DOHA development agenda. But effectively ended in 2008 because nothing was moving and many countries realized that changing ways of the new economy required new market openings and new rules beyond WTO. WTO is not creating opening of new markets or establishing new rules so why not go outside and do a similar effort outside.

But before that, what were the changes? I do not know how many of you have heard this interesting notion, a smile(ing) curve. Nowadays when you think about production and trade, it is not like the old days. In the old days, you used to produce a car inside your country and export. Now you have an iPhone, various parts are produced in different countries and they are finally assembled together may be in China. By the time it gets to China, the whole components are produced almost everywhere else. Much of the sensitive part is produced in Japan, so every time an iPhone is sold, Japan makes money. But the smile curve shows you where the money is. The initial R&D and the design gets the money. But production is not really where the money is. But when you sell them using certain new techniques, you get the money. So this is the whole post concept of smile curve. And it gives you a new production system which is called the value chain, and this production process aggregates tasks instead of goods. So it is no longer a vertically integrated internal production. If you have a company, start with the parts and eventually end up with final products within the company that was the old production. But now the whole parts cross borders and all parts are traded until you end up with the final product, which is also sold abroad.

Because WTO was not responding to creation of new mega FTAs, not bilateral FTAs, we are talking about much larger ones; plus-lateral. This

great change happened right after Trump administration. After withdrawal from TPP and TTIP which is US-EU FTA, now Japan took the leadership and moved along with the other 10 to finalize TPP-11 which will be signed tomorrow. And also responding to changes in America, the Europeans saw that given that the USA is not taking the initiative, why not come together with Japan. We now have Japan and EU mega FTA which will be signed soon and should be coming into force by 2019. A few are also set after. There is another mega FTA being negotiated in the Pacific Asia. It is a little bit different from TPP-11 because it does not have the countries which are on the eastern side of the Pacific; the USA and Mexico. Basically it is an Asia oriented grouping including India. But the negotiations are getting a little bit difficult.

Now the final point to be said is TPP-11 will be brought into force this year. And other countries in the region are showing interest; Korea for instance, Colombia. And also UK, after Brexit, they are looking for a new partner. And not only Japan but all of the TPP-11 thinks UK can be a partner. That's how the accession works. After the date of entering the force, according to this agreement any state's separate customs may access to this agreement, subject terms and clauses may be agreed between the states. So, if Turkey wants to join TPP-11 we will have to negotiate between Turkey and 11. The text is here with all 30 chapters. Difficulty will be in the market access. But then you will have the whole TPP-11 market for your advantage. So, I am saying why not? Thank you very much.

2. Murat YAPICI

(Ministry of Economy)

CUSTOMS UNION & TURKISH - JAPANESE TRADE NEGOTIATIONS

Let me express our thanks for our host, the ambassador Miyajima, he kindly offered me to give a speech in front of such a prominent audience. On the other hand let me express my thanks to Ankara University for this organization. I am asked to talk about the Customs Union and mostly on the Turkey – Japan negotiations, in other words on the free trade agreement negotiations. I will try to limit my speech as I do not want you to get bored. I will touch on the essential points of my topics. Regarding the Customs Union, I presume that you all know that the Customs Union was established on 1996 so it is 22 years old. It was established as a result of the association agreement with the EU. Turkey asked for membership in 1959, Turkey is expected to align itself in terms of economy and eventually Turkey expects to become a full member.

The association agreement of Customs Union was realized in three stages. EU is our very important trading partner and thanks to the Customs Union we have adopted the EU's trade policy and established a free trade regime between the EU and Turkey. Back in 1996, Turkey's custom trade was about 16% in average and after the Customs Union it came down to 4%. It was a sudden decrease but along with this liberalisation, Turkey started to trade with the world. And I can give you figures to this end. Turkey's share in world trade increased from 0.4% to 1% during the Customs Union period. This is a very good measurement to demonstrate how the Customs Union was effective. In the initial period of Customs Union, we faced some difficulties because of the changing order of competition environment. However, after 2002 in particular with the stabilisation of economy and political environment Turkey made use of the Customs Union more and

more. And after the start of accession talks with the EU, a lot of investments came from the EU. And at the moment EU is 70% of the FTAs in Turkey and this is a considerable amount. Half of the trade is made with the EU, the number one partner. Turkey is the fifth biggest trading spot in EU's trade. Turkey is a prominent market for the EU. Turkey and the EU are benefitting from the existing partnership. Customs Union is facilitating these relations for free trade and investments. Thanks to the Customs Union that we have learned about consumer protection as well. We have much more modern relations in the customs, the customs start processing the export and import transactions electronically, this also improved the efficiency of the traders.

However, not everything is all good. There is also a downsizing of the relations. Customs Union was established as a part of the association agreement and foresees full membership of Turkey. This did not happen. Customs Union was not designed to stay for such a long time. It is supposed to have transformed into full membership. In the course of more than 20 years of the relations there are also changes in world's trade regime. For example WTO is not efficient platform as before in terms of global liberalization. A lot of countries start discussing FTAs bilaterally and the EU did the same. And Turkey is not immune to the changes. Right now, we are in negotiations with Japan.

The other issue is that Customs Union only covers industrial matters. However, now both Turkey and the EU are meeting with third countries on procurement, intellectual property and so on. Why not also talk to each as we are the best complementary partners in this situation? There were also some asymmetries in the relations. We did not care about them in the initial years but as the Customs Union remained in force more than necessary, these kind of asymmetries became more problematic. Turkey always resented about the decision-making process. The second deficiency of Customs Union arena (area) is the FTAs as the Customs Union did not regulate this factor. Both Turkey and the EU did not have a guideline on how to approach third countries to maintain good functioning of the Customs Union. On top of these there was this discussion between the EU and the USA; the Trans-Atlantic Trade Agreement. It was a mega deal like TTP. Turkey always wanted to have a special relation with the USA; as it is another source of investment and a big market besides the EU.

Taking all of these into consideration, when Mr. Zeybekçi came to office, he had reminded the EU of the possible consequences if Turkey is left out or lacks reciprocity. So, at ministerial level, they have decided to establish a working group for improving the Customs Union, on the one hand to design solutions for the problematic areas and on the other to expand the coverage of the Customs Union to new areas, so that the economies of both parties can benefit more. The working report was issued for this purpose. I was chairing the Turkish side in discussions. Two years ago, we have drafted our framework for the negotiations, and afterwards Turkey and the EU started their internal impact assessments and preparations. Turkey has already made its internal evaluations. I have represented these works several times to the cabinet for approval. And, we are ready to negotiate with EU anytime. The EU asked mandate from the Council. The Council was working effectively to draft a mandate to the Commission. However last year during the election period we were not in good terms with the EU. Some member states in fact did not have good terms with us. Unfortunately, the Customs Union became unnecessarily the focus of political attention, and since then this is being discussed at the ministerial level and the prime ministerial level. We will have a little summit in March, in Varna (Bulgaria). We are expecting that there will be some positive moves from both sides. There are some important issues: The first of them is visa liberation and the other one is concerning the Customs Union.

So if there is rapprochement between two parties, I am sure that the Customs Union will be the first to start positively and the Commission is supporting the start of the negotiations as soon as possible by all means. Some member states are still discussing politically. What will be gained as a result of Customs Union amendment? We will have social government procurement, IPR in the relations, we will be able to improve the consensus cultures, have a better regulatory environment, and Turkey will have more saying in the decision-making process. There is another important long-standing problem which is the rote quota issue, which will be eliminated. Once we have an updated Customs Union it will be much better in terms of trade and investment for both the EU and Turkey.

In the remaining time I'd like to talk about Turkey's FTAs. Turkey is very active in the FTA negotiations and there is a wide network of FTAs with 21 countries and we are already in negotiations with 17 more countries. Japan is one of them. This is in the after-negotiation process. Our network covers the EU, the European continent and also the Middle East and North Africa. Now, we are having inter-continental negotiations with Chile, Japan and Korea. Since EU and Japan started to negotiate, in 2012 we have started to negotiate with our counterparts in Japan as well. Our president, then Prime Minister Erdoğan, visited Japan in 2014. We already had 9 rounds of negotiation and the next one will be in Japan. My minister is visiting Japan next week. We hope that this will provide a big political push because he will be meeting with the minister of foreign affairs, the minister of industry and the minister of agriculture as well, minister of transport and infrastructure in Japan. We are expecting that with high level meetings EPA will be the focus of attention and we will have a new mandate to speed up the negotiations.

We are very lucky to have such an ambitious ambassador here and another ambassador, and eager counterpart in charge of negotiations in Japan. We hope to conclude our negotiations with them in a timely manner. Thank you very much listening to me.

3. (H.E.) Ambassador Bozkurt ARAN

(Director of Multilateral Trade Studies Center)

A PANORAMA OF RULES BASED TRADE: A TEST CASE WTO

Mr. Ambassador Miyajima, Ambassador Erpul, Mr. Director General, it is great pleasure to be here. Thanks for giving me the chance to voice my thoughts while sitting next to two prominent persons. First let me start with a few observations before I indulge into the topic. Let me indicate an empirical observation of mine formed after 5 years in WTO. Trade relations among other relations give us the first indication on what to expect and how the relations will be formed and balanced in the future. Especially in terms of the competition among the major stakeholders. The countries are shining in international relations overwhelms others in the arena of trade. This is in a way a different manifestation of Thucydides' trap. The interaction between the rising power; in this case China and the ruling power; the US will re-establish the nature of international relations in days to come. The superiority in trade leads to search in dominance in financial, political, technological, cultural and eventually militarist fears. Secondly, the need to engage in the structural transformation of the domestic economy cannot be replaced or substituted by only protective trade policies and schemes. Simply, trade deficits are microeconomic phenomena, not the result of trade policies. Structural changes require strong political will and determination in domestic economy overall. And it is very difficult to be accomplished by the politicians. The third observation is obvious for all of us. The global architectural rules-based trade that has been conceived, agreed upon and implemented over the last several decades, today faces an unprecedented challenge, mainly emanating from the choices of the developed countries. Of course, we should not overlook the responsibilities that were not fulfilled by the emerging economies. However, the prompt of failure lies with the developed world.

What I am referring to is obvious: the apparent ineffectiveness of WTO in forging new trade rules. However, the *raison d'être* of WTO was to design new rules for international trade. Then the question comes to our minds: why WTO had lost its centrality? Is it only WTO which had lost its relevance among the other international organizations? We can even turn around the question and make it more encompassing and ask whether the globalization drive can survive the formidable resistance it has been bumped into. Let's dwell on trade and then convert our attention to the international political order. It is far too early to forecast how and by whom the new rule book of global trade and economic activity will be shaped. The existing system has served its function of providing relative stability of international finance and trade, nearly for seven decades. Western liberal order was mainly prevailed by coalitions initiated by the USA and supported by the EU and other developed countries such as Japan. Some even argue that the fall of the Berlin Wall and the collapse of the Soviet Union marked the end of history; a victory for the western liberal order once and for all. Is it the case? No. The globalization was accepted by all and membership to Bretton Woods's organizations became universal. China and Russia also became the stakeholders in the system. Initially, the international community responded to the challenges with a multilateral approach. The liberalization of the system had always been pursued in an orderly way, streamlined in eight successive rounds of the GATT.

By the turn of the millennium however uncertainties affecting the system started to accumulate. Jubilation for globalisation began to decline. The system failed to respond adequately to changing international order. No new meaningful progress in multilateral organisations or multilateral liberalization has been achieved since 1994 (Uruguay Round). In 2008 crisis has excited the dispersion of the economic power. Increasingly emerging economies and developing countries are considered to be the answer to global trade problems. However WTO ministerial conferences have generated meagre results that stopped short of addressing the main issues. Since that juncture, the developed industrialized countries and a few emerging economies instead embarked on mega-regional and multilateral quests such as 12 nations of TPP and the 28 countries with the US; the TTIP.

Both (Atlantic and Pacific) were spearheaded by the US. The negotiations of trade in services agreement began in a plurilateral manner with the participation of 23 countries including Turkey. China responded by embarking a regional conference of economic partnership with 16 countries in the Pacific. In response to the financial crisis G20/G7 configurations gained an importance and expanded their agendas. Major emerging economies including Turkey are part of G20.

However, US presidential elections and Brexit referendum in 2016 could be considered the manifestation of level of discomfort in these societies. In other words, a nationalist populism is rising in the countries once considered to be the bastions of the global liberal order. Workers in developing world have increased their productivity through technology provided by the companies of the developed countries. Thus, becoming direct competitors of the advanced economies' blue collar workers. Mexican workers could replace the workers in Detroit enabled by the know-how at the Ford factory that moved across the border, all financed by the US banks. Blue collar workers responded forcefully. This anti-global sentiment of blue-collar workers was channelled in the political force by the populist nationalists and it is changing the political environment substantially in major developing countries. Anti-globalization is being supported by diverse segments of the society. The electoral victory of president Donald Trump represents in a way represents a repudiation of seven decades of US economic leadership. His administration firmly believes that the leverage of the US politically and economically will be better served in a bilateral approach. Negotiations are replaced by a process of bargaining representing mercantilist approach. After imposing additional tariffs on steel and aluminium, last week president Trump tweeted: "Trade wars are good and easy to win". He feels that he is fulfilling his campaign promises defending his workers from unfair competition.

Apt to this development, arrival of masses of refugees seeking shelter in Europe aggravating the perception that the liberal order is under attack by the external forces. Japan seems to be immune to the flow of refugees. If I am not mistaken, in 2016 Japan accepted less than three dozen refugees.

Turkey at this moment of time is hosting 3.5 million refugees. I am not trying to make a comparison but just to state a fact. The appealing yet dangerous discourse of populism is emanating from both left and right surfaced in Europe. The growing resentment since 2008 aims squarely at the seeming impunity of elites. The populist and nationalist discourses of anti-establishment politicians continue to turn people against the system.

Trump administration claims that America's current account deficit or trade deficit, which is in fact the result of America's low and falling savings rate, is an indicator of unfair trade practices by Germany and China. They could not account surplus countries. The way US administration depicts fair trade is quite eccentric. Only absolute equilibrium in exports and imports make fair trading practices according to the US these days. Ladies and gentlemen, the prevailing uncertainty is still unfolding. Or shall we say, it is becoming more vivid or tenser.

The global trading system is a rule making process started with a rigorous effort aimed at multilateralism, overtime became a thrust for plurilateralism as in the case of TTP now. Now the drive is back to bilateralism. In short, for more than two decades, global economic relations had been exposed to an era of uncertainty. On the other hand, a new life is injected into the TPP, which Japan is one of the main drivers, negotiations are completed and ratification is expected. It will only serve the rules-based trade system in a positive manner once it becomes operational. However, the impact of the absence of the US and China could be rather limited.

Let me say a few words on international political environment to completely see the picture. We can easily determine that there had been three distinct phases since WWII. The first one is the era of Cold War; from 1946 to 1989 characterized by bipolarity between the Soviet Union and the US. The second phase is from 1989, liberal democratic unipolarity and the US hegemony. The US sought to build liberal international order based on principles of democracy and open markets. The third and the current phase became apparent with the war against terrorism and amplified by global economic crisis of 2008 which brought in rising authoritarianism focusing on security and search in multipolarity. Now China and recently assertive

Russia began to challenge the hegemony of the US. Richard Haas labels this era as the start of the second cold war. The EU is in a dormant cycle, faced with and weakened by Brexit. Rising of populist thoughts, challenges brought about by the economic crises of Greece, Italy and others. Once again, the recent elections in Italy prove the strong performance of EU scepticism and anti-EU populist parties. The soft power of EU or the soft power once EU had, now began to erode by the emergence of nationalist populist parties within the European continent.

China in the southeast Asia region as the number one exporter and number two economic power in the World has started to move more active, more forceful in dealing with regional strives. China recognized some liberal values but also seems to be drafting a new parallel system of its own. The belt and road initiative which we had tried to describe here in detail is by some scholars compared to the Marshall Plan introduced by the US for the European countries right after the WWII. Another indicator between 2007 and 2016 is that China's military budget in a period of 9 years have increased by 118%. Whereas in Japan the increase is by a meagre 2.5%. The reactions of the Chinese authorities to the recent increase of tariff in steel imports were rather muted. Beijing wanted to avoid trade wars with the US and sought to present China as the defender of the global trade system.

Among others, Japan is of course affected by China's overall changing attitude. I have listened with keen interest the intelligent remarks of Mr. Ambassador Oshima. In short bilateralism has started to prevail over multilateralism which I think is more prone to lead the trade wars. We need to avoid this trap once again. I still believe in the virtue of multilateralism. However rules-based trade and globalisation should also encompass and address the problems and compensate those who are left behind by globalisation. To salvage the rules-based trade system, all the stakeholders should attempt to resort trade adjustment policies rather than protectionist policies. Only then it would be feasible for the WTO to regain its centrality in the multilateral system.

QUESTION & ANSWER

Ambassador Miyajima from the Japan Embassy. Thank you very much for the presentations. My question to all the panellists is may be a naive question: what is the best way in your opinion to induce the US and encourage the US administration back in free trade zone. What will be the best way for us to respond?

A second question is on the tendency of the politicians to only focus on the bilateral trade relations. And especially with trade deficit, it is getting more political. I was enlightened by the wisdom of the multilateral rule-based trade system, but still is there any way for us to elevate these kind of political pressures and to focus on big questions such as trade deficit explicitly? I would like to emphasize more on the creative value added nature of investments. Any comments or any advices will be very useful.

(B. Aran): It is so difficult. We used to be under the hegemony of the US and now it is challenged by China. And on the other hand, we see as trade increases it infuses fears and concerns with political implications. As a lot of the speakers have mentioned, it is about Thucydides' trap. There is the rising power and there is the ruling power. The ruling power is still the US, but China is rising. What kind of a relation they form with each other will be the defining moment for the international order. They are not the only two powers in the world. There is the EU which unfortunately lost its vitality, both the soft power and the hard power. Now they even call China as the sharp power. Russia is a hard power. China and the US are both hard powers. The EU was a soft power but lost its relevance because of the way they have treated the refugees. On the other side China is rising. I can understand the feeling of the countries in the vicinity of the region. We need to find a solution as their belt and road initiative is proceeding. It is like a Marshall Plan. The countries on the way of the belt will become closer to China. There are no quick solutions or short cuts. I know it was not very convincing, but this is what I thought.

- (Amb. Oshima) Thank you very much for these difficult questions. I do not have any answers for the difficult questions. But I am always

concerned about a couple of things. People tend to blame globalisation. But is it really globalisation? And what do you mean by globalisation? I worked for the WTO, I mean I have worked for Japan in the WTO but also worked for WTO as a trade judge in its body. And I have always wondered what do we mean by rule of law? People use the word almost indiscriminately. In Japan for instance, because we speak Japanese, translation of English term of rule of law is very difficult. It turns into something much closer to the notion of “ruled by law”.

- There is a clear distinction in English between rule of law and rule by law. I don't know any Turkish to say anything about the distinction between the two notions. But obviously I noticed that in Chinese they have something similar to rule by law but I think they intentionally translate it as rule of law for political purposes. Now the question is what do you really mean by rule of law? And why did the system which is based on the rule of law brought about by globalisation which did not benefit certain segments of the society including the US and may be UK because they were not happy with the dominance of ECJ? So what is the clue in the current state of affairs concerning these two notions?

- Another term is the notion of inclusiveness. We always say that we need inclusiveness of economy. Nobody knows what it means. In Japan people are having difficulty to translate and comprehend. When you try to say something using these technical terms but not really understanding, then you don't really understand the real situation, real issues and problems. So, I think we need to sit down and try to understand what created the reaction to globalisation. There must be something wrong with the whole notion which promoted globalisation. I am just thinking so if you could give me your thought and help me out as well. Thank you very much.